

Openbaring over de Bijbelboeken

Het laatste Bijbelboek vult de andere aan

Openbaring over de Bijbelboeken

Het laatste Bijbelboek vult de andere aan

Nico J. Bakker

Uitgave in eigen beheer

Copyright 2018: Nico J. Bakker

Vormgeving: Nico J. Bakker

Druk- en bindwerk: Probook, Utrecht

Eigen uitgave: Nico J. Bakker

Alle correspondentie met betrekking tot dit boek richten aan:

nicobakkerkr@solcon.nl

Deze uitgave is geen commercieel project en is vrij van copyright en alles uit deze uitgave mag dus worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de schrijver. Alleen bij het overnemen van citaten moet de oorspronkelijke bron vermeld worden.

INHOUD

WOORD VOORAF	7
1. Openbaring over de vervulling van de wet	11
2. Openbaring over het komend duizendjarig rijk	19
3. Openbaring over Jezus' wederkomst	25
4. Openbaring over het laatste oordeel	29
5. Openbaring over het kwaad	37
6. Openbaring over de uitverkiezing	47
7. Openbaring over de schepping	53
8. Openbaring over het lezen van Genesis	67
9. Openbaring over de zondvloed	71
10. Openbaring over de herschepping	75
Excurs: Filosoferen over de zondvloedverhalen	79
Nabeschouwing	95
Register van Bijbelplaatsen	101
Geraadpleegde literatuur	105

‘Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde, zegt de Heere,
Die is en Die was en Die komt, de Almachtige.’¹

‘En Hij zei tegen mij: Het is geschied. Ik ben de Alfa en de Omega,
het Begin en het Einde. Wie dorst heeft, zal Ik voor niets
te drinken geven uit de bron van het water des levens.’²

¹ Openbaring 1:8 HSV

² Openbaring 21:6 HSV

WOORD VOORAF

Met welk antwoord krijgt God de hoogste eer?

Er zijn talloze vragen met minstens evenzoveel antwoorden. Bij welk antwoord krijgt God alle eer? Is dat antwoord dan het juiste antwoord?

Er zijn vragen over schepping, uitverkiezing en alverzoening. Over het kwaad, de zondvloed en Gods rechtvaardig oordeel. Vaak zijn er meer vragen dan antwoorden en even zo vaak roepen antwoorden nieuwe vragen op.

Het Bijbelboek Openbaring is het laatst geschreven en vanuit dat boek wil ik proberen diverse actuele vragen te belichten. Openbaring wordt door velen gezien als een moeilijk te begrijpen boek. Zelfs de reformatoren Luther, Calvijn en Zwingli gaven aan dat ze er weinig mee konden, dan wel dat ze het niet begrepen.³

Ik denk dat de sleutel tot het verstaan van diverse wezenlijke zaken in Openbaring te vinden is. Johannes heeft op Patmos een directe openbaring van de HEER ontvangen, waar niets vanaf genomen of aan toegevoegd mag worden.⁴ Johannes wist daardoor aan het einde van zijn leven meer dan een van de andere apostelen. Johannes wist toen ook meer dan Paulus ooit heeft geweten. Daarom is de Openbaring aan Johannes essentieel, omdat daarin diverse losse einden bij elkaar komen.

Al lezend in Openbaring heb ik een andere kijk op diverse thema's gekregen. Vragen vervaagden en antwoorden kregen steeds meer een lading, waarbij Gods eer meer tot zijn recht komt. Graag wil ik deze antwoorden delen.

Veel aandacht besteed ik aan het vraagstuk over schepping of evolutie. Vooraf heb ik mij ingelezen in enkele recente boeken, onder andere die van Gijsbert van den Brink *En de aarde bracht voort – Christelijk geloof en evolutie* en Mart-Jan Paul *Oorspronkelijk – Overwegingen bij schepping en evolutie*.

In beide boeken mis ik een terugkoppeling van de nieuwe hemel en aarde naar de oorspronkelijk schepping. Een voorbeeld: in Openbaring staat dat er op de nieuwe hemel en aarde geen zee meer zal zijn.⁵ Wat betekent dit voor onze kijk op de oorspronkelijke goede aarde? Waren er toen slechts meren? In Genesis lezen we over een rivier die in het paradijs ontspringt en zich later vertakt in vier rivieren.⁶ Kwam die rivier uit een iets hoger gelegen meer? We weten weinig over de oorspronkelijke wereld. Wateren onder de aarde en boven de aarde? Geen seizoenen? Prof. dr. Abraham Kuiper schreef daarover in *De gemeene gratie*: 'Het paradijsverhaal van de zondeval is werkelijke historie. Door de zondvloed onderging de aarde een catastrofe. De instelling van de seizoenen en van de regenboog wijzen op grote veranderingen.'⁷

Ik denk dat God deze grote veranderingen gaat terugdraaien, omdat Hij deze wereld gaat herstellen. De aanwezigheid van de levensboom in het nieuwe Jeruzalem wijst daar ook op,

³ David Pawson in *Wanneer Jezus terugkomt...*, blz. blz. 115-116; prof. Dr. E.A. de Boer in *Profetisch licht – Toekomst voor Israël en de kerk* onder red. dr. J. Hoek, blz. 131

⁴ Openbaring 22:18-19

⁵ Openbaring 21:1

⁶ Genesis 2:10-14; de namen van deze vier rivieren waren: Pison, Gichon, Tigris en Eufraat.

⁷ Zie dr. Mart-Jan Paul in *Oorspronkelijk – Overwegingen bij schepping en evolutie*, blz.379

omdat we deze ook tegenkomen in Genesis.⁸

Wat door de zondeval is afgebroken en aangetast, zal terugkijkend slechts een onderbreking blijken te zijn geweest zodra God alles zal hebben hersteld en vernieuwd. Daarna zal God zijn plannen verder ontvouwen, zoals ze voor de grondlegging van de wereld bedoeld waren. God bereikt altijd zijn doel.

In Openbaring 20 lezen we over het duizendjarig rijk. Ik denk dat na Jezus' terugkomst het Messiaans Vrederijk begint en dat deze eindigt op het moment dat Jezus alles en allen onder zijn gezag heeft gebracht en daarna dit volmaakte resultaat overdraagt in de handen van zijn Vader.⁹ Zie hoofdstuk 2.

In Openbaring wordt op twee plaatsen de vuurpoel en de vuurpoel met brandend zwavel gelijkgesteld met de tweede dood.¹⁰ Heeft Jezus die tweede dood overwonnen? We weten dat Jezus de dood, zowel de geestelijke als de lichamelijke dood, heeft overwonnen. Zijn opstanding uit de dood zien we als teken van die overwinning.

Voor iedereen geldt dat er opstanding is uit de dood.¹¹ Na die opstanding zal voor iedereen duidelijk worden dat Jezus de dood heeft overwonnen.¹² Na die opstanding komen de gelovigen bij Jezus thuis in het Messiaans Vrederijk. De ongelovigen daarentegen wacht het laatste oordeel, gescheiden van Jezus in de vuurpoel. Dat is de tweede dood.

Ik geloof dat tijdens het Messiaans Vrederijk Jezus ook deze tweede dood zal verslinden, omdat Hij alles en allen onder zijn gezag zal brengen. Zie hoofdstuk 4.

God is 'de God van het leven' en Hij heeft een afkeer van de dood en dat geldt vooral de dood van de mens. Daarom mag een Israëliet niet zomaar een medemens doden en moet een moordenaar gestraft worden.¹³ De dood zal uitgebannen worden.¹⁴

Omdat God altijd dezelfde blijft, geven de bovenstaande teksten voldoende grond om Jezus' overwinning op de tweede dood te verwachten.

Voor Charles Darwin was de leer over het laatste oordeel een van de punten waarom hij zijn geloof vaarwel heeft gezegd. Veel directe familieleden geloofden niet en dat zou betekenen dat zij allen voor eeuwig gestraft zouden worden. Darwin vond dit een weerzinwekkende doctrine.¹⁵ In Openbaring verandert de tekening van het laatste oordeel, doordat in het nieuwe Jeruzalem de levensboom aanwezig is, waardoor de heidenvolken genezing zullen ontvangen.¹⁶ Mee daardoor wordt de uitverkiezing meer middel dan doel. De uitverkiezing dient vooral om het goede van het kwade te leren onderscheiden en om mee via die weg Gods heilsplan te realiseren. Zie hoofdstuk 6.

⁸ Genesis 2:9, 3:22, 24, Openbaring 2:7, 22:2, 14, 19

⁹ 1 Korintiërs 15:22-28

¹⁰ Openbaring 20:14, 21:8

¹¹ Daniël 12:2, Johannes 5:28-29

¹² 1 Korintiërs 15:54

¹³ Zie dr. Mart-Jan Paul in *Oorspronkelijk – Overwegingen bij schepping en evolutie*, blz. 455; citaat met verwijzing naar Genesis 9:5 en Leviticus 24:17.

¹⁴ Zie dr. Mart-Jan Paul in *Oorspronkelijk – Overwegingen bij schepping en evolutie*, blz. 455; citaat met verwijzing naar Jesaja 25:8; 26:19.

¹⁵ Zie dr. Mart-Jan Paul in *Oorspronkelijk – Overwegingen bij schepping en evolutie*, blz. 304; aantekening Darwin, De autobiografie, 79. Echtgenote Emma Darwin heeft aan haar zoon Francis gevraagd de laatste zinnen ('en ik heb sindsdien nooit één seconde getwijfeld'... 'weerzinwekkende doctrine') in de publicatie van de autobiografie weg te laten, als te ruw. De passage werd toen niet gepubliceerd.

¹⁶ Openbaring 22:2 HSV

Het kwaad roept veel vragen op. Wat is de oorsprong van het kwaad? Waarom laat God het kwaad toe? Is het kwaad functioneel? Laat God alles meewerken ten goede? Theologen en filosofen hebben daarover diep nagedacht en hun gedachten daarover vastgelegd in een theodicee. Ik heb er meerdere boeken over gelezen.¹⁷ In al deze boeken wordt uitgegaan van Calvijns uitverkiezingsleer, waarbij een deel van de mensheid voor eeuwig verloren gaat. De levensboom in het nieuwe Jeruzalem vertelt een ander verhaal. In het licht van die levensboom moeten de vuurpoel en de vuurpoel met brandende zwavel wel geïnterpreteerd worden als reinigingsmiddelen.

In de loop van tijd geeft God de Vader aan zijn Zoon de zijnen terug.¹⁸ Het worden er steeds meer, omdat successievelijk het aantal gelovigen toeneemt. Aan het einde van het Messiaanse Vrederijk zal elke knie zich buigen en iedereen zal Hem loven en eren.¹⁹ Dit grandioze perspectief laat veel vragen rondom het kwaad verstommen. Zie hoofdstuk 5.

Al met al laat Openbaring wat anders zien dan in de gereformeerde traditie is verwoord. Geen wonder dat Openbaring onder invloed van die traditie nauwelijks goed te duiden is. Met een Messiaans Vrederijk op komst, waar onder leiding van Jezus Christus alles en allen hersteld gaat worden, zullen alle ogen opengaan. Alles is door Gods Zoon geschapen²⁰, ook zal alles door Hem hersteld worden.

Bijbelvertaling

Als niet anders is vermeld, is de Nieuwe Bijbelvertaling gebruikt.

Voorgeschiedenis

Na het Darwinjaar ben ik Genesis en Openbaring in verband met elkaar gaan lezen. Beide heb ik zo letterlijk mogelijk proberen te lezen en ben daarbij tegen grenzen aangelopen. Zo ben ik de geslachtsregisters anders gaan lezen. Voor wat betreft de tijd, oorzaak en impact van de zondvloed en die van andere catastrofes blijven er tal van vragen open staan. Zie de Excurs: Filosoferen over de zondvloedverhalen. Maar al met al heeft dit lezen van Genesis vanuit Openbaring geresulteerd in enkele nieuwe inzichten, die ik graag wil delen om zo samen verder te komen.

¹⁷ Onder andere de boeken van: Dr. A.H. Veluw *Waar komt het kwaad vandaan? – Over God, schepping, evolutie en de oorsprong van het kwaad* en *De satan een noodzakelijk kwaad – Waarom de duivel ‘Gods duivel’ is*; Tim Keller *In alle redelijkheid – Christelijk geloof voor welwillende sceptici*; Bas Hengstmengel *Denken met het hart – Christelijke filosofie in de traditie van Augustinus en Calvijn*; Joost Hengstmengel *De wortel van alle kwaad – Leibniz’ Theodicée goedgelovigologie?* Gepubliceerd in Radix, jaargang 41 blz. 339-349; Alvin Plantinga *Kennis en geloof*

¹⁸ Johannes 17:24, 2 Tessalonicenzen 1:10

¹⁹ Romeinen 14:11, Filippenzen 2:9-11

²⁰ Hebreeën 1:2, Kolossenzen 1:16

1. Openbaring over de vervulling van de wet.

In de Bijbel staat geschreven dat de liefde de vervulling van de wet is:

De liefde doet de naaste geen kwaad. Daarom is de liefde de vervulling van de wet.²¹

God is liefde, Jezus is liefde. Beiden vervullen zij de wet. Eerst gaf God zijn Wet aan Mozes, om later aan te geven dat Hijzelf die wet gaat vervullen.

Hij zei tegen hen: 'Toen ik nog bij jullie was, heb ik tegen jullie gezegd dat alles wat in de Wet van Mozes, bij de Profeten en in de Psalmen over mij geschreven staat in vervulling moest gaan.' Daarop maakte hij hun verstand ontvankelijk voor het begrijpen van de Schriften. Hij zei tegen hen: 'Er staat geschreven dat de Messias zal lijden en sterven, maar dat hij op de derde dag zal opstaan uit de dood, en dat in zijn naam alle volken opgeroepen zullen worden om tot inkeer te komen, opdat hun zonden worden vergeven. Jullie zullen hiervan getuigenis afleggen, te beginnen in Jeruzalem.'²²

In deze tekst maakt Jezus een tussenbalans op, een gedeelte wat in de Wet van Mozes, bij de profeten en in de Psalmen over Hem geschreven staat, is op dat moment vervuld. Vervolgens geeft Hij de discipelen de opdracht om alle volken op te roepen om tot inkeer te komen. Hiermee schakelt Hij zijn discipelen in bij de verdere vervulling van de belofte aan Abraham, Isaac en Jacob. Hen werd beloofd dat alle volken in hen gezegend zouden worden.

Ik zal zegenen wie jou zegenen,
wie jou bespot, zal ik vervloeken.
Alle volken op aarde zullen wensen
gezegend te worden als jij.²³

De discipelen werden zo de wereld in gestuurd, vanuit Jeruzalem. Daar ontvingen zij eerst de Heilige Geest, waarbij duizenden mensen tot bekering kwamen. Na deze geweldige start, werden de gelovigen al snel vervolgd. Toen moesten ze wel de wereld intrekken met hun boodschap. Vanuit Jeruzalem is die boodschap de wereld in gegaan. Inmiddels heeft het evangelie bijna alle volken bereikt.

Maar hoe zit het met de volken die al eerder van de aardbodem verdwenen zijn door de zondvloed of door uitroeiing? Bereikt het evangelie hen alsnog?

In de huidige eeuw is dat onmogelijk, in de komende eeuw kan het. In Openbaring zijn aanwijzingen te vinden dat het dan ook werkelijk zal gebeuren. Dat ook vanuit het nieuwe Jeruzalem het evangelie de wereld over zal gaan om de volken alsnog te bereiken.

In Openbaring wordt het nieuwe Jeruzalem getekend met rondom een hoge muur met daarin twaalf poorten.²⁴ Bij elke poort staat een engel,²⁵ om allen die niet in het boek van het leven

²¹ Romeinen 13:10 HSV

²² Lucas 24:44-48

²³ Genesis 12:13, 18:8, 22:18, 26:4, 28:14. In het Nieuwe Testament is de wens in deze belofte verandert in een feit: Handelingen 3:25, Galaten 3:8)

²⁴ Openbaring 21:12-21

²⁵ Openbaring 21:12

staan buiten te houden.²⁶ Over al die buitenstaanders zal het laatste oordeel worden uitgesproken. Zij zullen rechtvaardig gestraft worden.

Belangrijker dan het oordelen en het straffen, is dat ook aan deze ongelovigen het evangelie gebracht zal worden. Want de heiligen zijn niet alleen aangesteld als koningen om te oordelen en de straffen te voltrekken,²⁷ maar ook als priesters om de relatie tussen God en de ongelovigen te herstellen.²⁸ In de komende eeuw zal Jezus Christus niet alleen als Koning en Rechter optreden, maar ook als de eeuwige Hogepriester²⁹.

De verdere vervulling van Gods beloften bestrijkt een lange tijd, de huidige eeuw en de komende eeuw. Pas aan het einde van de komende eeuw zal Jezus alles en allen onder zijn gezag hebben gebracht.³⁰ Dan zal elke knie voor Hem buigen en iedereen zal Hem loven.³¹ Het woord 'vervullen' kent volgens de Van Dale zeven verschillende betekenissen.

Al die betekenissen komen we in de Bijbel tegen. Hieronder de omschrijvingen vanuit de Van Dale, aangevuld met enkele Bijbelteksten.

1. vol maken, geheel vullen.
"vervult de aarde"³²
2. (fig.) vol zijn van: *zij waren vervuld met de Heilige Geest; hun harten werden met liefde vervuld; dat vervulde zijn hart met blijdschap; hij was er geheel van vervuld, dacht aan, sprak over niets anders; de eeuw is van zijn naam vervuld, wordt erdoor beheerst.*
"Jozua, een man, van geest vervuld"³³
3. geheel doordringen: de sfeer van genegenheid die dit huis vervulde.
"vervul ik niet de hemel en de aarde"³⁴
4. (van de tijd) zijn volle duur bereiken, gekomen zijn: *mijn tijd is nog niet vervuld.*
"De tijd van Elizabeth werd vervuld"³⁵, "wanneer uw dagen vervuld zijn"³⁶
5. Verwezenlijken, realiseren: *de voorspelling is vervuld; zijn hoop is niet vervuld; iemands wensen vervullen, bevredigen*
"Hij vervult de wens (het verlangen) van wie Hem vrezen"³⁷

²⁶ Openbaring 21:27, 22:15

²⁷ Openbaring 1:6 HSV, 5:10 HSV, 20:4, 6

²⁸ Openbaring 1:6 HSV, 20:6

²⁹ Hebreëën 6:20

³⁰ 1 Korintiërs 15:22-28

³¹ Romeinen 14:11, Filippenzen 1:8b-10)

³² Genesis 1:28 NBG51

³³ Numeri 27:18 NBG51

³⁴ Jeremia 23:24

³⁵ Lucas 1:57

³⁶ 2 Samuel 7:12 NBG51

³⁷ Psalmen 145:19

6. voldoen aan -, synoniem *nakomen*: *formaliteiten vervullen*; *zijn beloften vervullen*, doen wat men beloofd heeft; *zijn plicht vervullen*, doen waartoe men gehouden is; *de dienstplicht vervullen*.
 “want op deze wijze past het ons alle gerechtigheid te vervullen”³⁸
7. (m.b.t. een ambt, een betrekking) bekleden: *iemand's plaats vervullen*, hem vervangen; *een ambt, zijn dienst, een functie, een vacature vervullen*.
 “Jezus Christus heeft onze plaats ingenomen, die wij in Adam hadden. Hij is namelijk de laatste Adam geworden, omdat Hij alles zal goedmaken.”³⁹

Welke betekenis heeft nu het woord ‘vervullen’ in de zin ‘de vervulling van de wet’?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, moeten we eerst kijken naar wat hier met ‘de wet’ bedoeld is.

Met de wet van Mozes bedoelen de Joden de eerste vijf boeken van de Bijbel, de Thora. In de Thora begint de HEERE God aan zijn onderwijs aan het volk Israël. Later wordt dit onderwijs vervolgd in de Profeten en de Psalmen. In de Thora wordt de basis gelegd voor alles wat God zijn volk wil leren. De Thora is fundamenteel. Naast veel historische informatie bevat de Thora:

- a. zedelijke wetten
- b. burgerlijke wetten
- c. ceremoniële wetten
- d. beloften

Jezus zei het volgende over de vervulling van de wet:

Denk niet dat ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen. Ik ben niet gekomen om ze af te schaffen, maar om ze tot vervulling te brengen. Ik verzeker jullie: zolang de hemel en de aarde bestaan, blijft elke jota, elke tittel in de wet van kracht, totdat alles gebeurd zal zijn. Wie dus ook maar een van de kleinste van deze geboden afschaft en aan anderen leert datzelfde te doen, zal als de kleinste worden beschouwd in het koninkrijk van de hemel. Maar wie ze onderhoudt en dat aan anderen leert, zal in het koninkrijk van de hemel in hoog aanzien staan.⁴⁰

De Wet is zo heilig, dat we niets daarvan mogen afschaffen. Zelfs de ceremoniële wetten niet. Jezus heeft die ceremoniële wetten weliswaar vervuld, maar dat betekent niet dat er geen elementen van blijvende geldigheid in zitten. Ook die wetten bevatten achterliggende principes die voor alle tijden gelden.

Hangend aan het kruis riep Jezus: “Het is volbracht”⁴¹. Wat betekent dit? Wat bedoelde Jezus daarmee?

³⁸ Matteüs 3:15

³⁹ Romeinen 5:15-20, 1 Korintiërs 15:45-47

⁴⁰ Matteüs 5:17-19

⁴¹ Johannes 19:30

En Hij nam de twaalf bij Zich en zei tegen hen: Zie, wij gaan naar Jeruzalem en alles wat geschreven is door de profeten zal aan de Zoon des mensen volbracht worden.⁴²

Het kruiswoord “Het is volbracht” slaat terug op wat Hij eerder aan zijn discipelen heeft verteld. Daarbij had Hij gezegd dat “alles wat geschreven is door de profeten aan de Zoon des mensen voltrokken zal worden”. Bij dit “alles” wordt in de *Bijbel in Perspectief* verwezen naar Psalm 22, Jesaja 53 en Daniël 9:26. In die teksten lezen we inderdaad profetische woorden over Jezus’ sterven, maar dat is niet alles. Ik denk dat de profeten voortgebouwd hebben op de Thora en Jezus’ komende offer nader hebben aangeduid.

Daarbij is onderbelicht gebleven dat Hij eerst zou komen als Dienstknecht en pas later als Koning. Ik denk dan ook dat het “Het is volbracht.” slaat op alle taken die Jezus als Dienstknecht moest doen. Hij trad op als Hogepriester en offerde zichzelf om de zonden van het volk te verzoenen. Met name in de Hebreeënbrief wordt uitgelegd wat Jezus als Hogepriester gedaan heeft. Daarbij wordt vermeld dat Jezus Hogepriester is voor eeuwig, wat ik zo interpreteer dat Hij tijdens de komende eeuw zijn taak als Hogepriester zal afronden. De volgende teksten uit de Hebreeënbrief spreken verklarend en profetisch:

Daarom moest hij in alles gelijk worden aan zijn broeders en zusters; alleen dan zou hij in aangelegenheden tussen God en zijn volk een barmhartige en betrouwbare hogepriester zijn, die verzoening bewerkt voor hun zonden.⁴³

Nu wij een hooggeplaatste hogepriester hebben die de hemel is doorgegaan, Jezus, de Zoon van God, moeten we vasthouden aan het geloof dat we belijden. Want de hogepriester die wij hebben is er een die met onze zwakheden kan meevoelen, juist omdat hij, net als wij, in elk opzicht op de proef is gesteld, met dit verschil dat hij niet vervallen is tot zonde.⁴⁴

Wie uit het volk tot hogepriester wordt gekozen, wordt aangesteld om tussen God en de mensen te bemiddelen, om gaven en offers te brengen voor de zonden.⁴⁵

omdat God hem heeft uitgeroepen tot hogepriester zoals Melchisedek dat was.⁴⁶

Die hoop is als een betrouwbaar en zeker anker voor onze ziel, en gaat ons voor tot voorbij het voorhangsel, waar Jezus als voorloper al is binnengegaan, ten behoeve van ons: hij is hogepriester voor eeuwig, zoals ook Melchisedek dat was.⁴⁷

Hij hoeft niet, zoals de andere hogepriesters, elke dag eerst offers op te dragen voor zijn eigen zonden en dan voor die van het volk; dat heeft hij immers voor eens en altijd gedaan toen hij het offer van zijn leven bracht.⁴⁸

⁴² Lucas 18:31 HSV

⁴³ Hebreeën 2:17

⁴⁴ Hebreeën 4:14-15

⁴⁵ Hebreeën 5:1

⁴⁶ Hebreeën 5:10

⁴⁷ Hebreeën 6:19-20

⁴⁸ Hebreeën 7:26

Jezus komt terug als Koning en als Hogepriester. Maar ook als Rechter, omdat in Hem de functies van Koning en Rechter verenigd zijn, zoals we dat ook bij Salomo zagen. Zo is er in het Oude Testament veel te vinden wat wijst op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

Alles wat tijdens de huidige eeuw niet tot stand komt, zal in de komende eeuw door Jezus worden gerealiseerd. Hij zal alles rechtzetten, wat er op duidt dat alles wat scheef en krom is in volle luister zal worden hersteld. Alle relaties zullen zeer goed worden, omdat er onderlinge verzoening zal plaatsvinden. Wie onrechtvaardig behandeld is, zal gecompenseerd worden. Misschien wel door degenen die daaraan schuldig waren. Wiens leven in de huidige eeuw gebroken is, zal in de komende eeuw opbloeien en het onterecht ondergane leed zal gecompenseerd worden.

Zal God dan niet zeker recht verschaffen aan zijn uitverkorenen die dag en nacht tot hem roepen? Of laat hij hen wachten? Ik zeg jullie dat hij hun spoedig recht zal verschaffen. Maar als de Menszoon komt, zal hij dan geloof vinden op aarde?⁴⁹

Maar wij hebben ons burgerrecht in de hemel, en van daar verwachten wij onze redder, de Heer Jezus Christus. Met de kracht waarmee hij in staat is alles aan zich te onderwerpen, zal hij ons armzalig lichaam gelijkmaken aan zijn verheerlijkt lichaam.⁵⁰

Toen zag ik een grote witte troon en hem die daarop zat. De aarde en de hemel vluchtten van hem weg en verdwenen in het niets. Ik zag de doden, jong en oud, voor de troon staan. Er werden boeken geopend. Toen werd er nog een geopend: het boek van het leven. De doden werden op grond van wat in de boeken stond geoordeeld naar hun daden. De zee stond de doden die ze in zich had af, en ook de dood en het dodenrijk stonden hun doden af. En iedereen werd geoordeeld naar zijn daden.⁵¹

Als de Menszoon komt, zal Hij dan nog geloof vinden? Dat is een indringende vraag! Om welk geloof handelt het hier? Ik denk dat het hier gaat om het geloof dat God recht zal doen! Dat aan alle Joden die tijdens de holocaust zijn omgekomen, recht zal worden gedaan. Dat Jezus echt alles zo zal rechtzetten, dat iedereen er niet alleen vrede mee zal hebben, maar ook dat elk individu het zeer goed zal vinden. Dat betreft alle misstanden, verschrikkingen en onrechtvaardigheden die in de huidige eeuw zich voordoen. Al het lijden zal ten goede keren. Het geloof in zo'n rechtvaardige God is haast verdwenen. In geen enkele theodicee wordt hiermee rekening gehouden. Filosofen die over het lijden nadenken en er een verklaring voor zoeken, beperken zich tot de huidige eeuw. Het idee, het geloof dat God al het kwaad ten goede gaat keren, blijft buiten beschouwing. Over de komende eeuw waarin Jezus vanuit het nieuwe Jeruzalem over de aarde gaat regeren, wordt weinig nagedacht. Omdat dit te speculatief zou zijn. Maar een oneindig almachtige God, die volkomen wijs, rechtvaardig en goed is, zal niets anders willen dan alles volmaakt maken. Dat is het, wat Jezus na zijn terugkomst gaat doen.

⁴⁹ Lucas 18:7

⁵⁰ Filippenzen 3:20-21

⁵¹ Openbaring 20:11-13

Tijdens het Messiaans Vrederijk zal Hij alles vervolmaken, alles en allen onder zijn gezag brengen, op een zodanige manier dat iedereen Hem daarvoor zal loven.

Het “volmaken” heeft alles met “vol maken”, met vervullen te maken.

Eerder zagen we dat “vervullen” volgens Van Dale zeven betekenissen heeft.

Ik denk dat God zijn voornemens, wetten en beloften in de verschillende betekenissen gaat waarmaken. In de komende eeuw.

1. Vol maken, geheel vullen

De mens ontving in het paradijs de opdracht om de aarde te vervullen.⁵² Jezus komt pas terug als dat getal vol is. In de Bijbel wordt dit indirect gezegd, door aan te geven dat eerst het getal van hen die vanwege hun geloof vervolgd worden, vol moet zijn.⁵³ God verkiest in eerste instantie de ‘geestelijke’ nakomelingen van Abraham met het oog op de redding van alle volken. In de komende eeuw, tijdens het Messiaans Vrederijk, zullen deze ‘geestelijke’ nakomelingen door Jezus ingeschakeld worden om alle volken te genezen.⁵⁴ Na die genezing zal de aarde vol zijn van alle volken, waarvan elk individu Gods heerlijkheid zal verkondigen en Hem van harte zal loven.

2. Vol zijn van, beheerst worden door

In het Nieuwe Testament lezen we tweemaal dat de heilige Geest op alle aanwezigen is uitgestort. De eerste keer tijdens de uitstorting van de heilige Geest op de eerste Pinksterdag.⁵⁵ De tweede keer nadat Petrus en Johannes waren vrijgelaten door de Joodse leiders en zij samen met hun leerlingen tot God hadden gebeden. De plaats waar zij bijeen waren begon te beven, en allen werden vervuld met de heilige Geest en spraken vrijmoedig over de boodschap van God.⁵⁶

Die boodschap is later door Paulus verdiept tot een boodschap aan alle volken.⁵⁷ Die hoop mag ons geloof geheel en al vervullen met vreugde en vrede, zodat onze hoop overvloedig zal zijn in de kracht van de heilige Geest.⁵⁸

We mogen zo vol raken van deze hoop, dat het ons gaat beheersen.

3. Geheel doordringen

Gods heerlijkheid zal de hele aarde vervullen.⁵⁹ Gods heerlijkheid heeft eens Salomo’s tempel vervuld en daarop knielden alle Israëlieten neer met hun gezicht naar de tempel.⁶⁰ Ezechiël zag in een visioen een tempel die zich vulde met Gods heerlijkheid.⁶¹ Johannes kreeg in Openbaring een hemelse tempel te zien die zich eveneens vulde met Gods heerlijkheid. Gods heerlijkheid blijkt altijd op gespannen

⁵² Genesis 1:28

⁵³ Hebrëen 2:10-16, 11:39-40, Openbaring 6:11

⁵⁴ Openbaring 22:2

⁵⁵ Handelingen 2:4

⁵⁶ Handelingen 4:31

⁵⁷ Romeinen 15:11, Psalm 117:1

⁵⁸ Romeinen 15:13

⁵⁹ Palmen 72:19 HSV, NBG51, in de NBV is “heerlijkheid” vertaalt met “luister”.

⁶⁰ 2 Kronieken 7:1, 3 HSV, NBG51

⁶¹ Ezechiël 10:4, 43:5 HSV, NBG51

voet te staan met het zondige, het wil het zondige vernietigen en wegdoen. Gods heerlijkheid zal pas de hele aarde vervullen als al het zondige is weggedaan. Dat vernietigen van de zonde zal in fasen gaan. Na de ondergang van Babylon wordt daarover gezongen.⁶² In het nieuwe Jeruzalem zal niets zondigs meer aanwezig zijn, dan zal Gods heerlijkheid de hele stad verlichten.⁶³ Vanuit het nieuwe Jeruzalem zal Gods heerlijkheid de hele aarde vullen. Dat blijkt zodra de volken hun heerlijkheid de stad gaan indragen.⁶⁴

4. Zijn volle duur bereiken

Habakuk profeteerde: "Het visioen wacht tot zijn tijd gekomen is, het getuigt ervan, het liegt niet. Ook al is het nog niet vervuld, wacht maar, het komt zeker, het zal niet uitblijven."⁶⁵ In Hebreëen wordt deze tekst betrokken op Jezus' terugkomst: "Nog een korte tijd, dan komt hij die komen zal, hij blijft niet lang meer weg, en dan zullen mijn rechtvaardigen leven door hun geloof."⁶⁶

5. Verwezenlijken, realiseren

Jezus vervult de wensen van mensen en de beloften van God. De belofte aan Abraham, Isaac en Jacob is enerzijds een belofte aan Abraham, anderzijds een wens van de volken om eveneens zo gezegend te worden.

Jezus gaat zowel de belofte aan Abraham inlossen als de wens van alle volken vervullen. Het hele nageslacht van Abraham, geheel Israël, zal gered worden.⁶⁷

In het nieuwe Jeruzalem staan levensbomen aan weerszijden van de rivier, waarvan de bladeren de volken zullen genezen.⁶⁸ Zodra de volken buiten de muren van het nieuwe Jeruzalem dit gewaar worden, zullen zij wensen die bladeren te gebruiken om te genezen. Jezus zal als Hogepriester de heiligen als priesters de opdracht geven om alle volken het evangelie te brengen en hen te genezen. Zo zal Hij de belofte aan Abraham, Isaac en Jacob vervullen.

6. Voldoen aan, nakomen

Jezus vervult de wet door in alles zijn Vader te gehoorzamen. In Getsemane worstelde Hij met het vooruitzicht van zijn kruisgang. Toch gaf Hij uitdrukkelijk aan om hoe dan ook de wil van zijn Vader te gaan doen.⁶⁹

Deze gezindheid zal Hij in het hart van al zijn volgelingen leggen tijdens het proces van vervolmaking in de komende eeuw. Zo zal Hij de plicht tot gehoorzaamheid tot een van de belangrijkste issues maken in het leven van de vernieuwde mens.

⁶² Openbaring 1:4 HSV, NBG51

⁶³ Openbaring 21: 11, 23 HSV, NBG51

⁶⁴ Openbaring 21:26 HSV, NBG51

⁶⁵ Habakuk 2:3

⁶⁶ Hebreëen 10:37-38a

⁶⁷ Romeinen 11:26

⁶⁸ Openbaring 22:2

⁶⁹ Matteüs 26:39, 42, Marcus 14:36, Lucas 22:42

7. Bekleden (een ambt)

God heeft aan Adam de opdracht gegeven om de aarde te bewerken en verder te ontwikkelen. Alles was zeer goed, maar dat goede moest worden uitgebouwd.

Adam bekleedde een ambt. Door de zondeval is Adam en met hem de hele mensheid er niet in geslaagd om Gods oorspronkelijke plan te realiseren.

Jezus is naar de aarde gekomen om onder andere Adams plaats en daarmee die van de hele mensheid in te nemen en om Gods oorspronkelijke plan alsnog te realiseren.

Gelovigen bekleeden het ambt van profeet, priester en koning op een gebrekkige manier. Jezus gaat dat veranderen. Hij treedt zelf op als Profeet, Priester en Koning en zal tijdens de komende eeuw alle gelovigen zo vervolmaken dat ook zij als volmaakte profeten, priesters en koningen hun ambt kunnen en gaan vervullen.

Op die manier zullen alle heiligen vervolmaakt worden.

Ik denk dat God op deze manier alles gaat vervullen. Maar hoe dan ook, Hij zal alles vervolmaken. Alles zal weer zeer goed worden, zoals eens bij de start van het paradijs alles zeer goed was.

Ik denk dat Jezus de vertraging in ontwikkeling die door de zondeval is opgetreden, teniet zal doen. Die achterstand wordt ingehaald, omdat Hij echt alles zal rechtzetten.

Het vervullen van al Gods beloften gaat in fasen. Tijdens Jezus' kruisiging klonk 'Het is volbracht'. Maar ook na de zevende bazuin zullen deze woorden klinken.⁷⁰ Pas zodra Jezus alles en allen onder zijn gezag heeft gebracht, zal alles volbracht en vervuld zijn. Dit moment is te plaatsen aan het einde van het Messiaans Vrederijk, aan het einde van de komende eeuw.

Daarna zullen er nog talloos vele eeuwen volgen, waarover weinig geopenbaard is.

⁷⁰ Zie *Het Meesterwerk van God* door Henk Binnendijk, blz. 84, waar hij schrijft: "Dan zegt de engel en hij zweert daarbij: *Er zal geen uitstel meer zijn, maar in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij bazuinen zal, is ook voleindigd het geheimenis van God, gelijk Hij zijn knechten, de profeten, heeft verkondigd* (Openbaring 10:6-7 NBG51). Als de zevende engel op de bazuin gaat blazen, is ook het geheimenis van God voleindigd. Het werkwoord 'voleindigen' is hetzelfde woord als het woord dat Jezus uitsprak toen Hij aan het kruis hing: *Het is volbracht* (Johannes 19:30). Aan het kruis heeft Jezus volbracht wat Hij nu in veel grotere mate volbracht heeft. Want nu is het geheimenis van God volbracht."

2. Openbaring over het komend duizendjarig rijk

In de Bijbel wordt slechts één keer gesproken over de komende eeuw.

En iedereen die iets ten nadele van de Mensenzoon zegt, zal worden vergeven. Maar wie kwaadspreekt van de heilige Geest zal niet worden vergeven, noch in deze wereld, noch in de komende.⁷¹

Indirect zijn er echter tal van aanwijzingen dat er een eeuw komt waarin Jezus vanuit het nieuwe Jeruzalem zal regeren. Hij zal dan vrede brengen en de beloften aangaande het Vrederijk in vervulling laten gaan.⁷² Dat rijk wordt door velen omschreven als het Messiaans Vrederijk, dat duizend jaar of meer zal bestaan.

Op grond van Openbaring 20 zijn er minstens zes interpretaties over dat duizendjarige rijk. Later kom ik hierop terug om deze zes visies te presenteren en mijn kijk daarop te geven. Eerst wil ik echter aandacht geven aan twee zaken die vragen om een eeuw waarin alles zal worden rechtgezet. Dat betreft het *belonen* en het *straffen*.

Belonen

Christenen geloven dat Jezus zal terugkomen en dat alle mensen zullen opstaan. De gelovigen zullen beloond worden, de ongelovigen gestraft.

Vaak wordt gedacht dat dit allemaal in een heel korte tijd zal plaatsvinden. Vrij algemeen wordt gedacht dat alle gelovigen zullen opstaan met zowel een verheerlijkt lichaam als met een vervolmaakte geest. Wie volmaakt is, kan eigenlijk niet volmaakter worden.

Daarom is het voor iedereen lastig om zich een idee te vormen over de manier waarop God gaat belonen. Te denken valt aan het invullen van verschillende posities, zonder dat het de een afgunstig maakt op de ander. Maar omdat elke beloning niets mag afdoen aan de gevoelens van volmaaktheid, is het voor ons zondige mensen haast onmogelijk ons daarvan een voorstelling te maken. Het volle eierdopje, het volle glas en de volle emmer spreken mij niet zo aan, omdat iedereen ondanks de verschillende karakters sowieso 'vol' zal zijn. Daar kan ik dan ook geen beloning in zien.

Het vage zicht op onze beloning in de hemel, die op de nieuwe hemel en aarde een vervolg gaat krijgen, kan demotiverend werken. Maar hoe dan ook, de kerkgeschiedenis laat zien dat ondanks een helder zicht op de beloning, veel gelovigen zich uit liefde tot God zich erg hebben ingespannen om de boodschap verder te brengen en om God met al hun gaven te dienen.

Daarentegen is het belonen van de heiligen tijdens een komende eeuw waarin alles nog niet volmaakt is, goed voorstelbaar. De omstandigheden zijn dan deels te vergelijken met die tijdens de huidige eeuw. Ik denk dat tijdens het Messiaans Vrederijk alles volmaakt zal worden en dat daar duizend zo niet meer jaren mee gemoeid zullen zijn. De heiligen zullen als koningen en priesters worden ingeschakeld om voor Jezus alle volken te onderwerpen, om alles recht te zetten en alle ogen te openen voor Gods goedheid.

⁷¹ Matteüs 12:32

⁷² Jesaja 11:1-10, Micha 4:1-7

Straffen

De ongelovigen zullen gestraft worden,⁷³ de een zwaarder dan de ander.

Wie de verschrikkelijkste dingen heeft gedaan, zal het zwaarst gestraft worden.

Het variëren in straffen is moeilijk voorstelbaar, als alle straffen oneindig lang duren.

Want wiskundig gezien is: $1 \times \infty = \infty$, $10 \times \infty = \infty$ en $100.000 \times \infty = \infty$.

Uiteindelijk wordt elke oneindig lange straf onvoorstelbaar zwaar. Zowel de lichte straf als de meest zware straf. Bij eeuwigdurende straffen is elke differentiatie onmogelijk.

Daarentegen is het straffen in de beperkte tijdsduur van de komende eeuw goed mogelijk.

Daar waar de Bijbel spreekt over eeuwige straffen,⁷⁴ interpreteer ik die straffen zo dat zij tijdens de komende eeuw zullen worden voltrokken en dat ze zelfs duizend en meer jaar kunnen duren.

Het straffen tijdens de komende eeuw kan dan plaatsvinden zoals het nu al gebeurt in de meest ontwikkelde landen. Straffen gericht op resocialisatie.

Tevens kan er dan gedurende de straftijd gedacht worden aan het verlenen van gratie. De heiligen moeten in de komende eeuw steeds meer op Jezus gaan lijken. Ze moeten nog meer leren vergeven door Jezus' voorbeeld te volgen. Hij sprak eens, terwijl Hem het ultieme kwaad overkwam: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat ze doen".⁷⁵

Gedurende de tijd van bestraffing kunnen de heiligen hun taak als priester vervullen door hen het evangelie te brengen. Want het uiteindelijk doel van hun HEER is dat iedereen behouden wordt.⁷⁶

Het komende duizendjarige rijk

In Openbaring 20 wordt gesproken over **duizend jaar**, **de duizend jaar** en *voor duizend* jaar.

In vers 2 staat dat satan *voor duizend* jaar geketend wordt, wat enkel de tijdsduur aangeeft.

In vers 3 gaat het over **de duizend jaar** die tot een einde komen. Ik interpreteer hier **de duizend jaar** als de huidige eeuw. Daarover later meer.

In vers 4 gaat het over **duizend jaar** waarin de tot leven gekomen gelovigen samen met de Messias zullen heersen. Deze **duizend jaar** interpreteer ik als zijnde de komende eeuw.

In vers 5a wordt teruggegrepen op vers 3. Tijdens **de duizend jaar** waarover het daar ging, kwamen de andere doden niet tot leven. Tijdens de huidige eeuw komen de gelovigen in eerste instantie door wedergeboorte tot leven, wat een garantie is dat zij door de dood heen het leven zullen vervolgen. Eerst in de hemel en later op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. In vers 5b wordt de tekening uit de verzen 4 en 5a onderstreept als zijnde een tweedeling. De gelovigen komen tot leven, terwijl de ongelovigen niet tot leven komen, voordat de huidige eeuw beëindigd zal zijn.

In vers 6 wordt het goede over de eerste opstanding benadrukt. De gelovigen zullen geen tweede dood meer riskeren, zij zullen priesters worden van God en van de Messias en **duizend jaar** lang samen met hem heersen.

In vers 7 wordt opnieuw teruggegrepen op vers 3.

⁷³ Psalm 96:12-13, Openbaring 20:11-13

⁷⁴ Matteüs 25:46, 2 Tessalonicenzen 1:9, Judas 1:7

⁷⁵ Lucas 23:34a

⁷⁶ Efeziërs 1:8b-10, Kolossenzen 1:20, Romeinen 5:18, 11:32, 1 Timoteüs 2:3-6, 2 Petrus 3:9

20¹Ik zag een engel uit de hemel neerdalen met de sleutel van de onderaardse diepte en zware ketenen in zijn hand. ²Hij greep de draak, de slang van weleer, die ook duivel of Satan wordt genoemd, en ketende hem *voor duizend* jaren. ³Hij gooide hem in de diepte, sloot de put boven hem en verzegelde die, opdat de volken niet meer door hem misleid zouden worden tot **de duizend jaar** voorbij waren; daarna moet hij korte tijd worden losgelaten.

⁴Ook zag ik tronen, en aan hen die erop zaten werd recht gedaan. Het zijn de zielen van hen die onthoofd waren omdat ze van Jezus hadden getuigd en over God hadden gesproken; zij hadden het beest en zijn beeld niet aanbeden en ook zijn merkteken niet op hun voorhoofd of hun hand gekregen. Zij waren tot leven gekomen en heersten duizend jaar lang samen met de messias.

⁵De andere doden kwamen niet tot leven voordat **de duizend jaar** voorbij waren.

Dit is de eerste opstanding.

⁶Gelukkig en heilig zijn zij die deelhebben aan de eerste opstanding. De tweede dood heeft geen macht over hen. Zij zullen priester van God en van de messias zijn en duizend jaar lang samen met hem heersen.

⁷Wanneer **de duizend jaar** voorbij zijn, zal Satan uit zijn gevangenis worden losgelaten.

20¹En ik zag een engel neerdalen uit de hemel met de sleutel van de afgrond en een grote ketting in zijn hand. ²En hij greep de draak, de oude slang, dat is de duivel en de satan, en bond hem *voor duizend* jaar, ³en wierp hem in de afgrond, en sloot hem daarin op en verzegelde die boven hem, opdat hij de volken niet meer zou misleiden, totdat **de duizend jaar** tot een einde gekomen zouden zijn. En daarna moet hij een korte tijd worden losgelaten.

⁴En ik zag tronen, en zij gingen daarop zitten, en het oordeel werd hun gegeven. En ik zag de zielen van hen die onthoofd waren om het getuigenis van Jezus en om het Woord van God, die het beest en zijn beeld niet hadden aanbeden, die het merkteken niet ontvangen hadden op hun voorhoofd en op hun hand. En zij werden weer levend en gingen als koningen regeren met Christus, duizend jaar lang.

⁵Maar de overigen van de doden werden niet weer levend, totdat **de duizend jaar** tot een einde gekomen waren.

Dit is de eerste opstanding.

⁶Zalig en heilig is hij die deel heeft aan de eerste opstanding. Over hen heeft de tweede dood geen macht, maar zij zullen priesters van God en van Christus zijn, en zij zullen met Hem als koningen regeren, duizend jaar lang.

⁷En wanneer **die duizend jaar** tot een einde gekomen zijn, zal de satan uit zijn gevangenis worden losgelaten.

⁸Dan gaat hij eropuit om de volken aan de vier hoeken van de aarde, Gog en Magog, te misleiden. Hij brengt hen voor de strijd bijeen, een menigte zo talrijk als zandkorrels aan de zee. ⁹Ze trekken op, over de hele breedte van de aarde, en omsingelen het kamp van de heiligen en de geliefde stad. Maar vuur daalt neer uit de hemel en verteert hen. ¹⁰En de duivel, die hen misleidde, wordt in de poel van vuur en zwavel gegooid, bij het beest en de valse profeet. Daar zullen ze dag en nacht worden gepijnigd, tot in eeuwigheid.⁷⁷

⁸En hij zal uitgaan om de volken te misleiden die zich in de vier hoeken van de aarde bevinden, Gog en Magog, om hen te verzamelen voor de oorlog. En hun aantal is als het zand van de zee. ⁹En zij kwamen op over de breedte van de aarde, en omsingelden de legerplaats van de heiligen en de geliefde stad. Maar er daalde vuur van God neer uit de hemel en dat verslond hen. ¹⁰En de duivel, die hen misleidde, werd in de poel van vuur en zwavel geworpen, waar ook het beest en de valse profeet reeds zijn. En zij zullen dag en nacht gepijnigd worden in alle eeuwigheid.⁷⁸

In vers 8 lezen we aan het einde van de huidige eeuw, wanneer satan losgelaten is uit zijn gevangenis, hij eropuit zal trekken om de volken te verleiden. Hij brengt hen voor de strijd bijeen, een menigte zo talrijk als de zandkorrels van de zee.

In vers 9a zien we dat deze menigte zowel het kamp van de heiligen omsingelt als de geliefde stad. De geliefde stad zie ik als het nieuwe Jeruzalem, dat even daarvoor uit de hemel is neergedaald.

Door deze interpretatie verschuiven beelden. Want dan is de losgelaten satan zowel actief aan het einde van de huidige eeuw als aan het begin van de komende eeuw. Aan het einde van de huidige eeuw zal hij een rol spelen tijdens de grote verdrukking. Aan het begin van de komende eeuw werkt hij mee aan de scheiding van de schapen en de bokken.⁷⁹

In vers 9b lezen we dat er vuur uit de hemel neerdaalt en hen verteert. Dit vuur uit de hemel interpreteer ik als Gods engelenmacht, die de opstand bezweert. En wel zodanig dat de opstandige geest helemaal verdwijnt.

Ik denk dat Jezus vrij direct hierna zal terugkomen. Maar daarover later meer.

Jezus' macht en de periode van duizend jaar waarin satan gebonden is.

Nog voor zijn hemelvaart vertelde Jezus aan zijn leerlingen dat Hij alle macht op hemel en aarde had ontvangen.⁸⁰ Johannes zag in een visioen Jezus als het Lam dat geslacht is. Hij mocht de boekrol openen en vele duizenden wezens eerden Hem met de woorden:

'Het lam dat geslacht is, komt alle macht, rijkdom en wijsheid toe, en alle kracht, eer, lof en dank.' Elk schepsel in de hemel, op aarde, onder de aarde en in de zee, alles en

⁷⁷ Openbaring 20 NBV

⁷⁸ Openbaring 20 HSV

⁷⁹ Matteüs 25:32

⁸⁰ Matteüs 28:18

iedereen hoorde ik zeggen: 'Aan hem die op de troon zit en aan het lam komen de dank, de eer, de lof en de macht toe, tot in eeuwigheid.'⁸¹

Hieruit blijkt wel dat tijdens de huidige eeuw Jezus alle macht heeft in hemel en op aarde. Als gevolg hiervan heeft satan een deel van zijn macht moeten inleveren. Eens duidde Jezus de satan aan als de overste van deze wereld.⁸² Na Jezus' opstanding is de situatie drastisch veranderd, omdat Jezus tijdens zijn kruisiging satan verslagen heeft.

Na dat moment is satan zo gebonden dat hij Jezus' werk op aarde niet meer kan tegenhouden. Dat zien we al op de eerste Pinksterdag, toen er meer dan drieduizend mensen tot geloof kwamen.

Die binding van satan betreft met name de inperking van de mogelijkheid om de verkondiging van het evangelie te kunnen vrijdelen. Vanaf de eerste Pinksterdag is er een gestage groei van het aantal gelovigen te zien. Ondanks gevangennemingen, martelingen en het op grote schaal doden van gelovigen, ging de groei door. Het bloed van de martelaren werd en wordt gezien als het zaad van de kerk.

Jezus' opdracht '*ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie heb opgedragen*' kan door satan niet gedwarsboemd worden. Dat is het teken dat satan tijdens de huidige eeuw gebonden is.

Meerdere visies op het duizendjarige rijk.

Er zijn veel verschillende denkbeelden over het duizendjarige rijk. In het boek *Wanneer Jezus terug komt...* beschrijft David Pawson er zes, twee vormen van elk van de drie meest gangbare visies.⁸³

In het boek *Komt Jezus snel terug?* spitst dr. Dirk Visser de verschillende overtuigingen over het duizendjarige rijk toe op de zienswijze van enkele toonaangevende Nederlandse theologen.⁸⁴ In een tussenbalans schetst hij twee grote lijnen die ver uiteen lopen:⁸⁵

1. Eerst komt het vrede-rijk en dan Christus
2. Eerst komt Christus en dan het vrede-rijk

In geen enkele visie kom ik het idee tegen dat we nu leven in een duizendjarig rijk en na Christus' wederkomst in een volgend duizendjarig rijk. In Openbaring 20 wordt gesproken over **de duizend jaar** en over **duizend jaar**. Het gebruik van het lidwoord maakt volgens mij

⁸¹ Openbaring 5:12b-13

⁸² Johannes 12:31, 14:30, 16:11

⁸³ David Pawson noemt in zijn boek *Wanneer Jezus terugkomt...* twee vormen van elk van de drie meest gangbare visies: 1) 'Sceptisch' a-millennialisme 2) 'Mythisch' a-millennialisme 3) 'Geestelijk' post-millennialisme 4) 'Politiek' post-millennialisme 5) 'Klassiek' pre-millennialisme 6) 'Dispensationeel' pre-millennialisme, (hoofdstuk 17-18)

⁸⁴ Dirk Visser schets in zijn boek *Komt Jezus snel terug?* de klassiek christelijke en gereformeerde verklaring en vult deze aan met de opvattingen van G. de Lange, J. de Vuyst, J. Hoek, W. à Brakel, W.J. Ouweneel en die van de schrijvers van de Studiebijbel.

⁸⁵ Dirk Visser in *Komt Jezus snel terug?*, blz. 69

het verschil.⁸⁶ **De duizend jaar** slaan op de huidige eeuw, die andere **duizend jaar** hebben betrekking op de komende eeuw.

Is het denken aan twee duizendjarige rijken vreemd?

In het Oude Testament staat niet duidelijk aangegeven, dat Jezus eerst zou komen als Dienstknecht en later als Koning. Deze onduidelijkheid speelt de orthodoxe Joden nog steeds parten. Wie echter het Oude Testament goed leest, zal opmerken dat Jezus echt tweemaal moest komen, omdat Jezus' kruisgang niet gelijktijdig kan plaatsvinden met de stichting van het vrederijk. Inmiddels weten we zeker dat Jezus nog terugkomt.

In meerdere visies over het duizendjarige rijk is het behoud van Israël moeilijk inpasbaar. Vandaar onder andere die vele verschillende opvattingen.

Ik geloof niet dat tijdens de huidige eeuw geheel Israël gered kan worden, alleen al vanwege het eenvoudige feit dat veel Joden zonder geloof in Christus gestorven zijn.

Gods belofte aangaande Israël wijst erop dat God nog grote plannen heeft met zijn volk. Die plannen zijn goed te realiseren tijdens de komende eeuw, waar aan het begin iedereen uit de dood zal opstaan. Zo zal iedereen ingeschakeld worden bij de realisatie van het vrederijk.

Samenvattend zijn er vier redenen te noemen waarom een tweede duizendjarig rijk noodzakelijk is:

1. Al Gods beloften die tijdens de huidige eeuw niet worden ingelost, zullen tijdens de komende eeuw in vervulling gaan. Te denken valt hierbij aan de redding van heel Israël en de concretisering van het vrederijk. Maar bovenal aan de belofte aan Abraham, Isaac en Jacob, dat in hen alle volken gezegend zullen worden, zowel collectief als individueel.
2. Het kunnen belonen van de gelovigen in relatie met hun goede werken die zij door werking van de heilige Geest hebben gedaan.
3. Het kunnen straffen van de ongelovigen naar de maat van hun ongelof en hun zonden. Het hanteren van verschillende straffen vereist een straf gedurende een bepaalde tijd.
4. De uitoefening van het priesterschap vereist de aanwezigheid van ongelovigen, zodat de priester de ongelovigen kan helpen bij het herstellen van hun relatie met God. Dit geldt zowel voor Jezus als eeuwige Hogepriester als voor alle gelovigen die aangesteld zullen worden als priesters.

⁸⁶ David Pawson vestigt in zijn boek 'Wanneer Jezus terugkomt...' de aandacht op het niet en wel gebruiken van het lidwoord. Verder doet hij daar weinig mee. Blz. 271

3. Openbaring over Jezus' wederkomst

In de evangeliën is veel meer te vinden over Jezus' wederkomst dan in Openbaring. Maar dat weinige in Openbaring maakt wel het hele plaatje compleet. Met name in Handelingen en in Hebreëen staat aangegeven dat voorafgaand aan Jezus' terugkomst God de Vader al zijn vijanden onder zijn voeten zal leggen.

Hij is door God verheven, zit aan zijn rechterhand, en heeft van de Vader de heilige Geest, die ons beloofd is, ontvangen. Die Geest heeft hij op ons doen neerdalen, en dat is wat u ziet en hoort. David is weliswaar niet naar de hemel opgestegen, maar toch zegt hij: "De Heer sprak tot mijn Heer: 'Neem plaats aan mijn rechterhand, tot ik je vijanden onder je voeten heb gelegd.'"⁸⁷

... terwijl hij, na zijn eenmalig offer voor de zonden, voorgoed zijn plaats aan Gods rechterhand heeft ingenomen, waar hij wacht op het moment dat zijn vijanden voor hem tot een bank voor zijn voeten zijn gemaakt.⁸⁸

In Openbaring lezen we over diverse opstanden. De grootste en de laatste is die van Gog en Magog. Over de breedte van de hele aarde trekken Gods tegenstanders op tegen het kamp van de heiligen en de geliefde stad.⁸⁹ Ik denk dat met de geliefde stad het nieuwe Jeruzalem is aangeduid. Het nieuwe Jeruzalem is dan even daarvoor uit de hemel neergedaald.⁹⁰

De doden zijn dan opgestaan en de wereld is vol van al die mensen die tot leven zijn gekomen. Met name de ongelovigen zullen zich dan moeten oriënteren en zijn dan een gemakkelijke prooi voor satan, die op dat moment vrij spel heeft gekregen.

Het resultaat is er naar. Hij brengt voor de strijd een menigte bijeen, zo talrijk als de zandkorrels aan de zee.⁹¹ De heiligen buiten de muren van het nieuwe Jeruzalem verschansen zich in het kamp van de heiligen. We zien dat er zo een tweedeling plaatsvindt. De scheiding tussen de schapen en de bokken.⁹² Als Herder scheidt God de schapen van de bokken, maar kennelijk schakelt Hij satan hierbij in.

Na die scheiding heeft God zijn doel bereikt en daalt er vuur uit de hemel om alle tegenstand te breken. De tegenstanders worden verteerd, wat volgens mij wil zeggen dat zij zich buigen voor God. Het voorzegde uit Handelingen en Hebreëen vindt dan plaats, God maakt dan al Christus' vijanden tot een bank voor zijn voeten.

Na dat moment komt Jezus terug. Onder die vijanden bevinden zich ook al degenen die Hem doorstoken hebben. Zij zullen Jezus zien terugkeren.

Hij komt te midden van de wolken, en dan zal iedereen hem zien, ook degenen die hem doorstoken hebben. Alle volken op aarde zullen over hem weklagen. Ja, amen.⁹³

⁸⁷ Handelingen 2:33-35

⁸⁸ Hebreëen 10:12-13

⁸⁹ Openbaring 20:8-9

⁹⁰ Openbaring 3:12, 21:2

⁹¹ Openbaring 20:8

⁹² Matteüs 25:32

⁹³ Openbaring 1:7

Alle volken op aarde zullen over Hem weeklagen. Ja, amen.

Hier lezen we dat alle volken op aarde aanwezig zullen zijn. Iedereen zal opgestaan zijn uit de dood voordat Jezus zal terugkeren. Iedereen zal over Hem weeklagen, iedereen zal de Gekruisigde te midden van de wolken zien terugkeren.

De gelovigen zullen Hem binnenhalen. Zij gaan Hem in de lucht tegemoet, vanuit het nieuwe Jeruzalem en het kamp van de heiligen. Paulus schreef daarover in 1 Tessalonicenzen.

Broeders en zusters, wij willen u niet in het ongewisse laten over de doden, zodat u niet hoeft te treuren, zoals zij die geen hoop hebben. Want als wij geloven dat Jezus is gestorven en is opgestaan, moeten wij ook geloven dat God door Jezus de doden naar zich toe zal leiden, samen met Jezus zelf. Wij zeggen u met een woord van de Heer: wij, die in leven blijven tot de komst van de Heer, zullen de doden in geen geval voorgaan. Wanneer het signaal gegeven wordt, de aartsengel zijn stem verheft en de bazuin van God weerklinkt, zal de Heer zelf uit de hemel neerdalen. Dan zullen eerst de doden die Christus toebehoren opstaan, en daarna zullen wij, die nog in leven zijn, samen met hen op de wolken worden weggevoerd en gaan we in de lucht de Heer tegemoet. Dan zullen we altijd bij hem zijn.⁹⁴

De gelovigen die de grote verdrukking zullen overleven en zich na de loslating van satan zullen verschansen in het kamp van de heiligen, zullen de ontslapenen niet voorgaan.

De ontslapenen in het geloof zullen opstaan in het nieuwe Jeruzalem en vandaaruit de HEER tegemoet gaan. Zij zullen als eerste Jezus tegemoet gaan, waarna de heiligen vanuit het kamp van de heiligen hen zullen volgen. Zo zullen ze samen de HEER tegemoet gaan om Hem feestelijk in te halen. Blij met zijn terugkomst.

Gezamenlijk zullen zij daarna neerdalen en hun intrek nemen in het nieuwe Jeruzalem.

Jezus komt pas terug na de grote verdrukking. Die grote verdrukking zal door de gelovigen herkend worden. Zoals men aan de vijgenboom kan zien dat de zomer eraan komt.

Dan zal aan de hemel het teken zichtbaar worden dat de komst van de Mensenzoon aankondigt, en alle stammen op aarde zullen zich van ontzetting op de borst slaan als ze de Mensenzoon zien komen op de wolken van de hemel, bekleed met macht en grote luister. Dan zal hij zijn engelen uitzenden, en onder luid bazuingeschal zullen zij zijn uitverkorenen uit de vier windstreken bijeenbrengen, van het ene uiteinde van de hemelkoepel tot het andere. Leer van de vijgenboom deze les: zo gauw zijn takken uitlopen en in blad schieten, weet je dat de zomer in aantocht is. Zo moeten jullie ook weten, wanneer je dat alles ziet, dat het einde nabij is. Ik verzeker jullie: deze generatie zal zeker nog niet verdwenen zijn wanneer al die dingen gebeuren. Hemel en aarde zullen verdwijnen, maar mijn woorden zullen nooit verdwijnen.⁹⁵

Grotendeels spreekt deze tekst voor zichzelf. Alleen Jezus' verzekering dat deze generatie zeker niet verdwenen zal zijn op het moment dat die dingen gebeuren, roept vragen op.

⁹⁴ 1 Tessalonicenzen 4:13-17

⁹⁵ Matteüs 24:30-34

Ik geloof dat met deze generatie de kerk bedoeld is, die zowel het begin als het einde van wat hier beschreven is, zal meemaken. Tot aan Jezus' terugkeer zal de kerk present zijn op aarde. Ik geloof dat met de ruit op het witte paard⁹⁶ de kerk wordt gesymboliseerd, die tot aan het einde van de huidige eeuw het evangelie zal verkondigen tot aan het einde van de aarde. Aan het begin van de volgende eeuw zullen alle mensen opstaan en dan zal 'deze generatie' de strijd met Gog en Magog van dichtbij meemaken.

Ik denk dus dat Jezus met het accent dat Hij legt op *deze generatie* indirect de opstanding uit de dood verkondigt.

De grote verdrukking zal door de christenen te herkennen zijn als de tekenen van de tijd. Alleen die tekenen worden door Jezus vergeleken met weeën die eerst erg zijn maar later nog erger worden. In de loop naar de eindtijd zullen in de tijd de verdrukkingen, de christenvervolgingen, oorlogen en hongersnoden toenemen. Bijna iedere generatie zal wel met iets geconfronteerd worden dat aan de eindtijd doet denken. Gelovigen zullen getraind worden om vol te houden, zelfs onder de moeilijkste omstandigheden.

Jezus antwoordde hun: 'Pas op dat niemand jullie misleidt. Want er zullen velen komen die mijn naam gebruiken en zeggen: "Ik ben de messias," en ze zullen veel mensen misleiden. Jullie zullen berichten horen over oorlogen en oorlogsdreiging. Laat dat je dan niet verontrusten, die dingen moeten namelijk gebeuren, al is daarmee het einde nog niet gekomen. Het ene volk zal tegen het andere ten strijde trekken en het ene koninkrijk tegen het andere, en overal zullen er hongersnoden uitbreken en zal de aarde beven: dat alles is het begin van de weeën. Dan zal men jullie onderdrukken en doden, en jullie zullen door alle volken worden gehaat omwille van mijn naam. Velen zullen dan ten val komen, ze zullen elkaar verraden en elkaar haten. Er zullen talrijke valse profeten komen die velen zullen misleiden. En doordat de wetteloosheid toeneemt, zal bij velen de liefde bekoelen. Maar wie standhoudt tot het einde, zal worden gered. Pas als het goede nieuws over het koninkrijk in de hele wereld wordt verkondigd als getuigenis voor alle volken, zal het einde komen.'⁹⁷

Het goede nieuws over het koninkrijk in de hele wereld moet eerst aan alle volken verkondigd worden, voordat het einde komt. Het einde in deze tekst interpreteer ik als de grote verdrukking, die pas komt zodra alle volken het goede nieuws hebben gehoord.

De grote verdrukking zie ik als het keerpunt tussen de huidige eeuw en de komende eeuw. Henk Binnendijk schrijft daarover:

Er wordt in Openbaring een aantal keren gesproken over drie en een half jaar. Tweemaal drie en een half is zeven. Die zeven jaar worden dus in tweeën gedeeld. Ik denk dat er sprake is van drie en half jaar vóór dit grote keerpunt en drie en half jaar na dit keerpunt.⁹⁸

⁹⁶ Openbaring 6:2

⁹⁷ Matteüs 24:4-14

⁹⁸ Henk Binnendijk in *Het Meesterwerk van God*, blz. 101

Ik denk dat die zeven jaar wel eens reëel kan zijn, ondanks dat we bij de *duizend jaar* aan meerdere duizenden jaren moeten denken. Maar hoe dan ook, de grote verdrukking zal niet langer duren dan één generatie.⁹⁹ Globaal zijn al deze gebeurtenissen als volgt in schema te brengen:

Jezus' kruisiging	Afsluiting Oude Testament	Satan gebonden
Jezus' hemelvaart	Tussen opstanding en hemelvaart	
	Eerste duizendjarig rijk waarbij Jezus zowel in de hemel als op de aarde regeert.	Satan losgelaten
	Eerste deel grote verdrukking	Satan afgevoerd
	Neerdaling van het nieuwe Jeruzalem	
	Tweede deel grote verdrukking met daarin de opstanding uit de dood en de afsluitende strijd met Gog en Magog	
Jezus' terugkomst	Tussen einde strijd en terugkomst	
	Tweede duizendjarig rijk waarbij Jezus vanuit het nieuwe Jeruzalem regeert over de aarde en waarin het laatste oordeel plaatsvindt	
	God komt bij de mensen wonen en dan zal alles volmaakt zijn zoals het oorspronkelijk bedoeld was	

⁹⁹ Matteüs 24:34; Ik interpreteer dit vers zo dat Jezus hier doelt op de eindtijdgeneratie waarvan het begin onbekend is.

4. Openbaring over het laatste oordeel

God de Vader heeft het laatste oordeel overgedragen aan zijn Zoon en op zijn beurt draagt Jezus Christus het laatste oordeel in min of meerdere mate over aan zijn volgelingen. De volgende teksten geven dat aan.

Jezus zei tegen hen: 'Ik verzeker jullie: wanneer de tijd aanbreekt dat alles vernieuwd wordt, wanneer de Mensenzoon in zijn majesteit zal zetelen op zijn troon, zullen ook jullie die mij gevolgd zijn plaatsnemen op de twaalf tronen en rechtspreken over de twaalf stammen van Israël.¹⁰⁰

Op de dag van het oordeel zal de koningin van het Zuiden samen met deze generatie opstaan en haar veroordelen; want zij was van het uiteinde van de aarde gekomen om te luisteren naar de wijsheid van Salomo, en hier ziet u iemand die meer is dan Salomo!¹⁰¹

Weet u dan niet dat Gods heiligen over de wereld zullen oordelen? En als u over de wereld zult oordelen, zou u dan niet in staat zijn om te oordelen over de meest onbeduidende rechtsgeschillen? Weet u niet dat wij over engelen zullen oordelen? Dan kunnen we dat toch zeker ook over alledaagse zaken?¹⁰²

Wie overwint zal samen met mij op mijn troon zitten, net zoals ik zelf overwonnen heb en samen met mijn Vader op zijn troon zit.¹⁰³

Na de opstanding uit de dood zullen de volgelingen van Jezus tijdens een leerproces de volmaking bereiken. Het participeren in het oordeel maakt daar deel van uit. In Openbaring wordt gesproken over de ruiter op een wit paard¹⁰⁴ en over de witte troon.¹⁰⁵ Hebben deze twee iets met elkaar te maken? Al eerder merkte ik op dat ik deze ruiter de witte troon zie bestijgen.

Meerdere theologen denken dat met de ruiter op het witte paard de kerk wordt gesymboliseerd die overwinnend de goede boodschap over de hele wereld verspreidt. Ik geloof dat ook, tijdens de huidige eeuw zal de kerk present blijven. Ook gedurende de grote verdrukking. Dit wordt onderstreept door de honderdvierenveertigduizend die voor de grote verdrukking verzegeld worden en na de grote verdrukking op de Sion het overwinningslied herkennen dat daar gezongen wordt.¹⁰⁶

De ruiter op het witte paard komt tweemaal in Openbaring voor.

Ik zag dit: een wit paard met een ruiter, die een boog droeg. Hij kreeg een zegekrans en trok op als een overwinnaar, de overwinning tegemoet.¹⁰⁷

¹⁰⁰ Matteüs 19:28

¹⁰¹ Matteüs 12:42, Lucas 11:31

¹⁰² 1 Korintiërs 6:2-3

¹⁰³ Openbaring 3:21

¹⁰⁴ Openbaring 6:2, 19:11

¹⁰⁵ Openbaring 20:11

¹⁰⁶ Openbaring 7:14, 14:1-3

¹⁰⁷ Openbaring 6:2

Ik zag dat de hemel geopend was, en dit zag ik: een wit paard met een ruiter, die 'Trouw en betrouwbaar' heet, die een rechtvaardig vonnis velt en een rechtvaardige strijd voert.¹⁰⁸

Ik geloof dat in beide verzen het witte paard met ruiter staat voor de kerk. In de loop van de tijd is een deel van die kerk door onder andere martelingen en strijd opgenomen in de hemel. Johannes krijgt hier in een visioen dat deel van de kerk te zien, genoemd 'Trouw en betrouwbaar'. Ik interpreteer dit beeld zo dat de gestorven gelovigen in de hemel al betrokken worden bij Gods oordeel en de rechtvaardige strijd. Datzelfde concludeer ik uit:

Toen het lam het vijfde zegel verbrak, zag ik aan de voet van het altaar de zielen van al degenen die geslacht waren omdat ze over God hadden gesproken en vanwege hun getuigenis. Ze riepen luid: 'O heilige en betrouwbare Heer, wanneer zult u de mensen die op aarde leven eindelijk straffen en ons bloed op hen wreken?' Ieder van hen kreeg witte kleren. Verder werd hun gezegd nog een korte tijd geduld te hebben, totdat ook de andere dienaren, hun broeders en zusters die net als zij zouden worden gedood, zich bij hen gevoegd zouden hebben.¹⁰⁹

Hier zien we dat de zielen van de heiligen zich bevinden aan de voet van het altaar. Ze bidden en roepen God aan om gerechtigheid te brengen, om eindelijk te straffen en het vergoten bloed te wreken.

Uit beide verzen leid ik af dat de heiligen die al in de hemel zijn opgenomen, zowel priesterlijke als koninklijke taken vervullen. Zo worden ze kennelijk voorbereid op het werk dat hen wacht in de komende eeuw.

Openbaring 19:11 wordt vervolgd met:

Zijn ogen waren als een vlamvend vuur en op zijn hoofd had hij veel kronen. Er stond een naam op hem geschreven die niemand kende, alleen hijzelf. Hij droeg met bloed doordrenkte kleren. Zijn naam luidde 'Woord van God'. De hemelse legermacht, gekleed in zuiver, wit linnen, volgde hem op witte paarden. Uit zijn mond komt een scherp zwaard waarmee hij de volken zal slaan, en hij zal hen met een ijzeren herdersstaf hoeden. Hij zal de wijnpers van de hevige woede van de almachtige God treden. Op zijn kleding en op zijn dij staat de naam 'Hoogste Heer en koning'.¹¹⁰

In deze vervolgversen verschuift het beeld. De kerk is in Christus, wat maakt dat Jezus Christus niet alleen alle eer toekomt, maar dat van Hem ook alle actie uitgaat. Hij zal de volkeren hoeden met een ijzeren herdersstaf. Maar tegelijk zal Hij daarbij alle heiligen inschakelen als koningen. Een dergelijk ingeschoven beeld kwamen we eerder tegen:

Maar toen ze het kind gebaard had – een zoon, die alle volken met een ijzeren herdersstaf zal hoeden –, werd het dadelijk weggevoerd naar God en zijn troon. De vrouw zelf vluchtte naar de woestijn. God had daar een plaats voor haar

¹⁰⁸ Openbaring 19:11

¹⁰⁹ Openbaring 6:9-11

¹¹⁰ Openbaring 19:12-16

gereedgemaakt, waar twaalfhonderdzestig dagen lang voor haar gezorgd zou worden.¹¹¹

De vrouw zie ik hier enerzijds als de personificatie voor de kerk die tijdens de grote verdrukking bewaard zal worden, zoals het volk Israël tijdens de woestijntocht naar het beloofde land bewaard werd. Haar mannelijk kind zie ik eveneens als een personificatie, namelijk van de gelovigen die in deze periode als martelaren gestorven zijn, maar zich nu in de hemel bevinden, veilig buiten het bereik van satan.¹¹² Zij zullen op een dag terugkeren om samen met Jezus te gaan regeren over de nieuwe aarde.¹¹³

Anderzijds zie ik de vrouw als de personificatie van Gods volk tijdens het Oude Verbond en het kind als Jezus Christus die al snel na zijn publieke optreden sterft en in de hemel wordt opgenomen.¹¹⁴

Dit in elkaar geschoven beeld laat opnieuw zien dat zowel Jezus Christus als de kerk alle volken zullen hoeden met een ijzeren herdersstaf.

Ik geloof dat dit hoeden met een ijzeren herdersstaf betrekking heeft op zowel de tijd van de grote verdrukking als ook over de tijd daarna. Ook tijdens de komende eeuw waarin het laatste oordeel zal worden voltrokken, zal Jezus samen met de heiligen de volken hoeden met een ijzeren staf. Zowel tijdens de grote verdrukking als tijdens de komende eeuw zal dat hoeden gebeuren vanuit een gemoedstoestand van toorn.

Alleen zal tijdens de grote verdrukking alles in het teken staan van de afbouw van de oude wereld. Tijdens de komende eeuw daarentegen zal alles gericht zijn op de opbouw van het Vrederijk. De ongelovigen zullen dan hardhandig gestraft en gereinigd worden met het oog op heling. Daarover straks meer.

Gods toorn en de toorn van het Lam

In Openbaring lezen we over Gods toorn en dat van het Lam.

Ze riepen de bergen en de rotsen toe: 'Val op ons neer! Verberg ons voor het oog van hem die op de troon zit en voor de toorn van het lam! Want nu is de grote dag van hun toorn aangebroken, en wie kan die doorstaan?'¹¹⁵

'Als iemand het beest en zijn beeld aanbidt en het merkteken op zijn voorhoofd of zijn hand krijgt, zal hij de wijn van Gods woede moeten drinken, die onverdund in de beker van zijn toorn is geschonken. Hij zal in vuur en zwavel worden gepijnigd, onder de ogen van de heilige engelen en van het lam. De rook van die pijniging zal opstijgen tot in eeuwigheid.'¹¹⁶

¹¹¹ Openbaring 12:5-6

¹¹² David Pawson in *Wanneer Jezus terugkomt...*, blz. 178.

¹¹³ Openbaring 20:4

¹¹⁴ Deels volgens dr. R.H. Bremmer in *Visioenen op Patmos*, blz. 41

¹¹⁵ Openbaring 6:16-17

¹¹⁶ Openbaring 14:9b-11

De grote dag van Gods toorn omvat volgens mij de zeven jaar van de grote verdrukking. Een derde deel van de aarde en van de mensheid zal dan vergaan.¹¹⁷ Babylon zal vallen.¹¹⁸

Bij de val van Babylon zullen veel ongelovigen omkomen. Dat vroegtijdig omkomen kan gezien worden als een eerste straf, maar daar houdt Gods straf niet op. Zij zullen ook tijdens de komende eeuw gestraft worden, nadat zij in de vuurpoel met brandende zwavel gegooid zijn onder de ogen van de heilige engelen en het Lam.¹¹⁹

Gods toorn en de toorn van het Lam bewerken het goede, omdat God goed is. Alles wat God doet, staat in het teken van het goede. Hij wil hoe dan ook zijn oorspronkelijke plan realiseren. Dat plan was onvoorstelbaar goed, maar door de zondeval kunnen wij het ons nu niet meer voorstellen. Toch moeten we in die richting denken. Jezus gaat alles rechtzetten, Hij gaat alles goedmaken. Alle onderlinge relaties zullen tenminste zo worden als ze oorspronkelijk in het paradijs bedoeld waren. Waarschijnlijk zullen ze zelfs beter worden, verdiept door alles wat geleerd is van de gevolgen van de zondeval gevolgd door het herstel van alles en allen.

Daarbij hoort ook, dat de mensen op verschillende manieren met Gods toorn in aanraking zijn gekomen en zo die eigenschap van God min of meer hebben mogen leren kennen. Gods reactie op de zonde krijgt daardoor een blijvende plaats in het menselijk geheugen. Ik geloof dat dit een van de aspecten is waardoor de mens na zijn vervolmaking nooit meer zal willen zondigen.

In de Bijbel staan meerdere teksten die aangeven dat God niet eeuwig toornt.¹²⁰ Daarentegen zijn er ook teksten die dit tegenspreken, omdat zij wél aangeven dat Gods toorn eeuwig is.¹²¹ Enkele voorbeelden:

Liefdevol en genadig is de HEER,
hij blijft geduldig en groot is zijn trouw.
Niet eindeloos blijft hij twisten,
niet eeuwig duurt zijn toorn.¹²²

¹Roep tegen het noorden:
Kom terug, ontrouw Israël – spreekt de HEER –,
dan zal ik mijn woede laten varen,
want ik ben vol genade,
niet eeuwig duurt mijn toorn
– spreekt de HEER.¹²³

¹¹⁷ Openbaring 8:7-8, 9:18

¹¹⁸ Openbaring 14:8

¹¹⁹ Openbaring 20:15, 21:8

¹²⁰ Psalm 103:9, Jesaja 54:8, 57:16, Jeremia 3:12, Micha 7:18

¹²¹ Jeremia 17:4, Amos 1:11, Johannes 3:36

¹²² Psalm 103:8-9

¹²³ Jeremia 3:12

Wie is een God als u,
die schuld vergeeft
en aan zonde voorbijgaat?
U blijft niet woedend
op wie er van uw volk nog over zijn;
liever toont u hun uw trouw.¹²⁴

Het land dat ik je schonk, zul je moeten verlaten,
ik maak je de slaaf van je vijanden in een onbekend land.
Want mijn toorn slaat uit als een vuur
en zal altijd blijven woeden.¹²⁵

Wie in de Zoon gelooft heeft eeuwig leven, wie de Zoon niet wil gehoorzamen zal dat
leven niet kennen; integendeel, Gods toorn blijft op hem rusten.¹²⁶

De tegenstellingen in deze verzen zijn op het eerste gezicht onoverbrugbaar, omdat we gewend zijn om als het gaat over God in absolute termen te denken. Dan botsen 'Gods toorn is niet eeuwig' en 'Gods toorn blijft op hen rusten' met elkaar. Bij een dergelijke patstelling moeten we verder kijken naar Gods wil en naar het doel wat God wil bereiken. Gods wil is wet. Omdat God almachtig is, kan en zal Hij altijd zijn wil realiseren. God is de bron van al het goede en Hij bereikt altijd zijn doel. Dit grondidee moet het vertrouwen in Gods wil versterken en doen uitzien naar de realisatie ervan.

ik heb immers mijn uiterste best gedaan om u vertrouwd te maken met Gods wil.¹²⁷

Dat is Jezus, die in de hemel moest worden opgenomen tot de tijd aanbreekt
waarover God van oudsher bij monde van zijn heilige profeten heeft gesproken en
waarin alles zal worden hersteld.¹²⁸

De Heer is niet traag met het nakomen van zijn belofte, zoals sommigen menen; hij
heeft alleen maar geduld met u, omdat hij wil dat iedereen tot inkeer komt en
niemand verloren gaat.¹²⁹

'U komt alle lof, eer en macht toe, Heer, onze God, want u hebt alles geschapen: uw
wil is de oorsprong van alles wat er is.'¹³⁰

Gods wil is de oorsprong van alles. Eens komt de tijd waarover de profeten gesproken hebben dat alles hersteld zal worden. God heeft geduld, omdat Hij wil dat iedereen tot inkeer komt en niemand verloren gaat. Het einddoel van God laat zich enigszins indenken uit de volgende teksten:

¹²⁴ Micha 7:18

¹²⁵ Jeremia 17:4

¹²⁶ Johannes 3:36

¹²⁷ Handelingen 20:27

¹²⁸ Handelingen 3:20b-21

¹²⁹ 2 Petrus 3:9

¹³⁰ Openbaring 4:11

want er staat geschreven: 'Zo waar ik leef – zegt de Heer –, voor mij zal elke knie zich buigen, en elke tong zal God loven.' Ieder van ons zal zich dus tegenover God moeten verantwoorden.¹³¹

Daarom heeft God hem hoog verheven en hem de naam geschonken die elke naam te boven gaat, opdat in de naam van Jezus elke knie zich zal buigen, in de hemel, op de aarde en onder de aarde, en elke tong zal belijden: 'Jezus Christus is Heer,' tot eer van God, de Vader.¹³²

Zoals wij door Adam allen sterven, zo zullen wij door Christus allen levend worden gemaakt. Maar ieder op de voor hem bepaalde tijd: Christus als eerste en daarna, wanneer hij komt, zij die hem toebehoren. En dan komt het einde en draagt hij het koningschap over aan God, de Vader, nadat hij alle heerschappij en elke macht en kracht vernietigd heeft. Want hij moet koning zijn totdat 'God alle vijanden aan zijn voeten heeft gelegd'. De laatste vijand die vernietigd wordt is de dood, want er staat: 'Hij heeft alles aan zijn voeten gelegd.' Wanneer er 'alles' staat, is dat natuurlijk uitgezonderd degene die alles aan hem onderwerpt. En op het moment dat alles aan hem onderworpen is, zal de Zoon zichzelf onderwerpen aan hem die alles aan hem onderworpen heeft, opdat God over alles en allen zal regeren.¹³³

Aan het einde van het Messiaans Vrederijk zal iedereen God loven. Iedereen zal Gods gezag erkennen. Iedereen zal belijden: 'Jezus is Heer'.

Iedereen zal zich, voordat het zover is, moeten verantwoorden tegenover God. Aan dat laatste oordeel ontkomt niemand. Bij de gelovigen zal het eindoordeel positief uitvallen. Zij zullen afhankelijk van hun goede werken beloond worden.¹³⁴

Daarentegen zal bij de ongelovigen het eindoordeel negatief uitvallen. Zij zullen het Messiaans Vrederijk ingaan zonder God. Wat neerkomt op het ondergaan van de tweede dood. Maar Jezus Christus heeft de dood overwonnen. Die overwinning op de dood is totaal, zodat daaronder ook de tweede dood is inbegrepen. Tijdens het Messiaans Vrederijk zullen de ongelovigen tot geloof komen en daarmee opstaan uit de tweede dood. De heiligen zullen als priesters daarbij ingeschakeld worden.

Aan het einde van het Messiaans Vrederijk zal alles aan Jezus onderworpen zijn. Daarna zal de Zoon zich onderwerpen aan zijn Vader, opdat God over alles en allen zal regeren.

Het tijdelijk oordeel

Na het sterven volgt een tijdelijk oordeel, omdat dan de wegen van gelovigen en ongelovigen uiteen zullen gaan. De gelovigen zullen opgenomen worden in de hemel. Allen die zich tegen Jezus verzet hebben, zijn veroordeeld tot de hel.

Deze zwart-wit scheiding is gangbaar onder de meeste christenen. Ik denk dat er nog een derde weg is: de zielslaap. Volgens mij komen alle mensen die niet hebben kunnen kiezen en zij die zijn blijven twijfelen in de zielslaap terecht. Op de jongste dag zullen zij eveneens opstaan uit de dood. Het voert nu te ver om over die zielslaap meer te zeggen, er is al

¹³¹ Romeinen 14:11-12

¹³² Filippenzen 2:9-11

¹³³ 1 Korintiërs 15:22-28

¹³⁴ Heidelbergse Catechismus Zondag 24

voldoende over geschreven.¹³⁵ Het is slechts één van de drie wegen leidend naar de opstanding uit de dood.

Hel

De hel is de plaats van de eeuwige straf. Zo gezien is het niet vreemd dat christenen zijn gaan denken dat de hel gelijk is aan de vuurpoel, gelijk is aan de vuurpoel met brandende zwavel en gelijk is aan de poel van vuur en zwavel.

De 'hel' wordt in de nieuwe Bijbelvertaling vertaald met 'Gehenna' of 'dodenrijk'.

Het woord 'Gehenna' verwijst naar het 'dal van Hinnom', dat in de tijd van Jezus ten zuiden van Jeruzalem lag. In de tijd van de Koningen werden hier kinderoffers gebracht. Later bleef het een plaats die afschuw opwekt en werd daarom een plaats waar afval, vuil en lijken van dieren en verachte misdadigers in werden geworpen en verbrand.

Ik denk dat de hel een voorafspiegeling is van de vuurpoel, van de vuurpoel met brandende zwavel en van de poel van vuur en zwavel.

De berg Sion en de stad Jeruzalem worden beiden gezien als een voorafspiegeling van het nieuwe Jeruzalem. De berg Sion is onvergelijkbaar anders dan het Jeruzalem van Salomo, en die stad van Salomo niet te vergelijken met het nieuwe Jeruzalem.

Zo is ook de hel niet te vergelijken met de vuurpoel en zeker niet met de poel van vuur en zwavel. Ze hebben weliswaar iets gemeenschappelijks, een plaats van straf.

In de hel had satan de regie, totdat Jezus Christus hem overwon. Na Jezus' overwinning kan satan zelfs niet in de hel zijn gang gaan. De hel is te zien als een strafplaats waarin de ongelovigen in voorarrest zitten. Omdat Jezus Christus ervoor zorgt dat iedereen rechtvaardig gestraft zal worden, zal satan dat beleid niet kunnen dwarsbomen, zelfs niet in de hel. Bij de opstanding uit de dood zullen alle ongelovigen de hel verlaten om daarna voor Gods troon te kunnen verschijnen. Eerder zagen we dat de opgestane ongelovigen samen met hen die de grote verdrukking hebben overleefd het kamp van de heiligen en de geliefde stad omsingelen. Daarna komt er vuur uit de hemel en vindt de scheiding plaats tussen de schapen en de bokken. Daarna volgt het eindoordeel, waarbij de ongelovigen zullen verblijven in de vuurpoel, al dan niet met brandend zwavel. In die situatie blijven ze gescheiden van Gods liefde, wat betekent dat ze de tweede dood ondergaan.

Bij de strafoplegging tijdens het eindoordeel zal rekening gehouden worden met de straffen die al eerder zijn opgelegd, zoals het voorarrest tijdens het verblijf in de hel. Ook zullen de straffen die men tijdens het aardse leven heeft moeten incasseren, worden meegewogen. Maar hoe dan ook, Jezus Christus zal als Rechter ervoor zorgen dat iedereen rechtvaardig gestraft zal worden.

Jeremia werd eens naar het Hinnomdal gestuurd om daar Gods straffen af te kondigen.¹³⁶ Joden maken daaruit op dat eens daar het gericht zal plaatsvinden.¹³⁷ In dat geval biedt de Gehenna een afspiegeling van de vuurpoel.

¹³⁵ Zie o.a.: Ds. B. Telder in *Sterven en dan...*, ds. C. Vonk in *De doden weten niets*

¹³⁶ Jeremia 19

¹³⁷ Website: www.bijbelaantekeningen.nl

5. Openbaring over het kwaad

In Openbaring lezen we dat eerst het beest en de valse profeet levend gegoooid zullen worden in de vuurpoel met brandende zavel en dat later de duivel in de poel van vuur en zwavel gegoooid zal worden.

Het beest werd gevangengenomen, samen met de valse profeet die in zijn bijzijn tekenen had verricht, waardoor hij iedereen had misleid die het merkteken van het beest droeg en zijn beeld aanbad. Levend werden ze in de vuurpoel met brandende zwavel gegoooid.¹³⁸

En de duivel, die hen misleidde, wordt in de poel van vuur en zwavel gegoooid, bij het beest en de valse profeet. Daar zullen ze dag en nacht worden gepijnigd, tot in eeuwigheid.¹³⁹

Ik zie het beest, de valse profeet en de duivel als de satanische drie-eenheid. Ze bootsen de goddelijke drie-eenheid na en zijn werkzaam op drie afzonderlijke gebieden. Vaak trekken ze samen op. Zoals tijdens de zondeval toen zij, in hun eenvormige verschijning als satan, Adam en Eva wisten te verleiden.

Het lijkt erop dat satan al voor de zondeval dieren voor zich heeft weten te winnen en aan zich te onderwerpen, omdat tijdens de verleiding van Eva de slang de woorden van satan sprak.

Ik denk dan ook dat het kwaad door de satan met al zijn engelen in de wereld is gekomen. Aangenomen wordt dat een derde van alle engelen in opstand is gekomen.¹⁴⁰ In Openbaring lezen we daarover de volgende aanwijzing:

Met zijn staart sleepte hij een derde van de sterren aan de hemel mee en smeedte ze op de aarde. De draak ging voor de vrouw staan die op het punt stond haar kind te baren, om het te verslinden zodra ze bevallen was.¹⁴¹

Het fossielenarchief laat zien dat het kwaad al ver voor de zondeval de wereld binnenkwam. Een aanwijzing daarvoor is te halen uit het feit dat God de mens in de tuin van Eden heeft geplaatst met de opdracht om deze te bewaken. De tuin is dan te zien als een veilige omgeving die bewaakt en bewerkt moest worden.

Buiten de tuin was dan satan al vóór de zondeval verwoestend bezig.

Het is mogelijk dat Adam hiermee geconfronteerd is geweest en dat hij daardoor al vóór de zondeval wist wat doodgaan inhield. Gods verbod om te eten van de boom van goed en kwaad, krijgt daardoor extra zeggingskracht.

Maar hoe dan ook, God zal Adam en Eva zeker zo hebben ingelicht dat zij de verstrekkende gevolgen van de waarschuwing hebben begrepen. Adam en Eva zijn op geen enkele manier te verontschuldigen.

¹³⁸ Openbaring 19:20

¹³⁹ Openbaring 20:10

¹⁴⁰ Dr. R.H. Bremmer in *Visioenen op Patmos*, blz.41

¹⁴¹ Openbaring 12:14

Na de zondeval komt God met de moederbelofte en opent daarmee het perspectief op herstel. Maar voordat het zover is krijgen mensen straf te dragen. God vervloekt de slang en de akkers van de mens. Dorens en distels zullen er groeien.

¹⁴God, de HEER, zei tegen de slang:
'Vervloekt ben jij dat je dit hebt gedaan,
het vee zal je voortaan mijden,
wilde dieren wenden zich af;
op je buik zul je kruipen
en stof zul je eten,
je hele leven lang.

¹⁵Vijandschap sticht ik tussen jou en de vrouw,
tussen jouw nageslacht en het hare,
zij verbrijzelen je kop,
jij bijt hen in de hiel.'

¹⁶Tegen de vrouw zei hij:
'Je zwangerschap maak ik tot een zware last,
zwoegen zul je als je baart.
Je zult je man begeren,
en hij zal over je heersen.'

¹⁷Tegen de mens zei hij:
'Je hebt geluisterd naar je vrouw,
gegeten van de boom die ik je had verboden.
Vervloekt is de akker om wat jij hebt gedaan,
zwoegen zul je om ervan te eten,
je hele leven lang.

¹⁸Dorens en distels zullen er groeien,
toch moet je van zijn gewassen leven.

¹⁹Zweten zul je voor je brood,
totdat je terugkeert tot de aarde, waaruit je bent genomen:
stof ben je, tot stof keer je terug.'¹⁴²

Het kwaad komt de wereld in door satan.

Maar na de zondeval zien we dat God de aarde vervloekt, distels en dorens laat groeien.

Bovendien bestraft Hij de mens. Is dat kwaad?

Kan God kwaad doen?

God is de bron van al het goede. Toch zien we dat God straft en daarbij gebruik maakt van wat wij als kwaad aanmerken. God straft met de zondvloed, God straft volken door Israël op te dragen die volken uit te moorden. Het Oude Testament staat vol met allerlei straffen die God uitdeelt en waarvan wij gruwen. Mag dat kwaad heten? Afkomstig van God?

¹⁴² Genesis 3:14-19

De volgende spreekwoorden kunnen ons met deze vragen helpen: 'Vuur met vuur bestrijden' en 'Ijzer met ijzer scherpen'.¹⁴³

Bij een bosbrand kan een tegenvuur aangelegd worden om bij een strook al het brandbare materiaal weg te branden om zo de eigenlijke bosbrand tegen te houden.

Tijdens het smeden kan met een ijzeren hamer een punt van een ijzeren staaf aangescherpt worden, wat gemakkelijker gaat als die staaf eerst in het vuur wordt gelegd.

Zo kan God straffen om erger te voorkomen en om gedachten aan te scherpen.

Elke pedagogische straf eindigt met een goedmaker om de straf voor beide partijen zinvol te maken.

God laat ook elke straf eindigen met een goedmaker, ofwel tijdens het hier en nu dan wel in de komende eeuw tijdens het Messiaans Vrederijk. Tijdens het laatste oordeel zal God alles rechtzetten, voor alle partijen. Voor iedereen zal Hij alles goedmaken, zowel voor daders als voor slachtoffers. God zal rechtvaardig straffen, waarna partijen zich met elkaar zullen verzoenen. Gods doel met elke straf is het bewerken van het goede.

Kan Gods vloek het kwaad bewerken?

In Deuteronomium 28 spreekt God over zegen en vloek. Als Israël God gehoorzaamt en zich aan zijn geboden houdt, volgt er zegen. Als daarentegen Israël God niet gehoorzaamt en zijn wetten en geboden niet nauwgezet naleeft, volgt er vloek.

Gods vloek kent verschillende hoedanigheden.

Soms trekt God zijn zegende en beschermende handen terug waardoor er een leegte ontstaat waardoor satan zijn gang kan gaan. Dat zien we rond Jezus' kruisiging gebeuren.

Maar vaak is God actief in de voltrekking van de vloek. Dat blijkt wel uit:

²⁰De HEER zal aan alle arbeid die u verricht een vloek laten kleven; hij sticht verwarring en vijandschap. Omdat u zich slecht hebt gedragen en zich van hem hebt afgekeerd, zult u spoedig ten onder gaan.

²¹De HEER zal u met de pest treffen, tot u geheel en al bent weggevaagd uit het land dat u in bezit zult nemen.

²²De HEER zal u treffen met toring en ontstekingen, met koorts en waanzin, met droogte, korenbrand en meeldauw, die u zullen achtervolgen en te gronde richten.

²³De hemel boven uw hoofd zal van koper zijn en de grond onder uw voeten van ijzer.

²⁴De HEER zal het stof laten regenen op uw akkers: fijn zand zal uit de hemel op u neerdalen. Zo zult u ten onder gaan.

³⁵De HEER zal u treffen met vreselijke, ongeneeslijke zweren aan knieën en dijen, die u ten slotte van voetzool tot kruin bedekken.

¹⁴³ Spreuken 27: 17: 'zoals men ijzer scherpt met ijzer, zo scherpt een mens zijn medemens.'

³⁶De HEER zal u, met de koning die u hebt aangesteld, laten wegvoeren naar een land dat u vreemd is en dat ook uw voorouders onbekend was. Daar zult u andere goden vereren, goden van hout en van steen.

³⁷U zult voor de inwoners van al die landen waarheen de HEER u verbant een schrikbeeld zijn, en een doelwit voor hun spotwoorden en schimpscheuten.¹⁴⁴

We kennen het vervolg. Het volk gehoorzaamt niet en als gevolg daarvan komt deze door God aangezegde vloek over hen heen. In etappes raakt het volk in ballingschap. Maar al ver van te voren heeft God hen laten weten dat als het zover komt, Hij een keer in hun lot zal brengen.

Wanneer alles werkelijkheid is geworden wat ik u beschreven heb, zegeningen en vervloekingen, en wanneer u ten slotte, door de HEER, uw God, uiteengejaagd en verstrooid onder alle volken, daar lering uit getrokken hebt en samen met uw kinderen naar de HEER, uw God, terugkeert en hem weer met hart en ziel gaat gehoorzamen – daartoe heb ik u vandaag aangespoord –, dan zal de HEER, uw God, in uw lot een keer brengen: hij zal zich over u ontfermen en u, na u eerst verstrooid te hebben, weer uit al die landen bijeenbrengen. Zelfs al zijn sommigen verbannen naar het eind van de wereld, de HEER, uw God, zal u terughalen en weer bij elkaar brengen. Hij zal u terugbrengen naar het land dat uw voorouders ooit bezaten en het u weer in bezit geven. Hij zal u meer nog dan uw voorouders zegenen en in aantal doen toenemen.¹⁴⁵

God treedt hier op als een groot pedagoog. Hij zegent en vloekt om zijn volk op te voeden. Bij de opvoeding maken ouders veelvuldig gebruik van de instrumenten belonen en straffen.

God doet dat eveneens, zowel met zegen en vloek als met belonen en straffen.

Omdat Gods instrumentarium oneindig groot is en omdat Hij alle effecten voorziet, bereikt Hij hoe dan ook zijn doel.

We spreken hier over zegeningen en vervloekingen die generaties overstijgen. De generatie die in ballingschap is weggevoerd, is grotendeels een andere dan die de uitleiding uit de ballingschap en de terugkeer in het beloofde land meemaakte. Gods werk strekt zich over meerdere generaties uit. De ene generatie zal meer vervloekingen ondergaan dan de andere. En omgekeerd, de ene generatie zal meer zegeningen ontvangen dan de andere.

Is dit eerlijk? In het grotere perspectief wel, want tijdens de komende eeuw zal God alles rechttrekken. Hij zal het voor alle generaties en voor alle partijen goed maken.

Gods vloek is, als het om mensen gaat, een tijdelijk kwaad. Hij maakt het kwade goed, in de zin dat Hij het kwade laat meewerken ten goede.¹⁴⁶

Bij de vervloeking van de slang, van satan, is dat anders. Want God is begaan met mensen en niet met afvallige engelen.

God, de HEER, zei tegen de slang:
'Vervloekt ben jij dat je dit hebt gedaan,

¹⁴⁴ Deuteronomium 28:20-24, 35-37

¹⁴⁵ Deuteronomium 30:1-5

¹⁴⁶ Heidelbergse Catechismus Zondag 10

het vee zal je voortaan mijden,
wilde dieren wenden zich af;
op je buik zul je kruipen
en stof zul je eten,
je hele leven lang.¹⁴⁷

Omdat die kinderen mensen zijn van vlees en bloed, is de Zoon een mens geworden als zij om door zijn dood definitief af te rekenen met de heerser over de dood, de duivel, en zo allen te bevrijden die slaaf waren van hun levenslange angst voor de dood. Het moge duidelijk zijn: hij is niet begaan met het lot van engelen, hij is begaan met het lot van de nakomelingen van Abraham.¹⁴⁸

Tijdens de kruisiging heeft Jezus Gods vloek over de wereld weggenomen.

Als iemand een misdrijf heeft gepleegd waarop de doodstraf staat, en u hangt hem na voltrekking van het vonnis op aan een paal, dan moet u zijn lijk voor het einde van de dag begraven en het daar niet 's nachts nog laten hangen; anders maakt u het land dat de HEER, uw God, u als grondgebied geeft onrein. Want op een gehangene rust Gods vloek.¹⁴⁹

Maar Christus Jezus heeft ons vrijgekocht van deze vloek door voor ons te worden vervloekt, want er staat geschreven: 'Vervloekt is ieder mens die aan een paal hangt.'¹⁵⁰

Jezus heeft in principe met zijn offer aan het kruis en met zijn overwinning op satan de verzoening bereikt en Gods vloek over de wereld weggenomen.

Er zal niets meer zijn waarop nog een vloek rust. De troon van God en van het lam zal daar in de stad staan. Zijn dienaren zullen hem vereren en hem met eigen ogen zien, en zijn naam staat op hun voorhoofd.¹⁵¹

Dit vers uit Openbaring 22:3 laat zien dat pas op het moment dat Jezus Christus in het nieuwe Jeruzalem op zijn troon zit, nergens meer een vloek op zal rusten. Dat moment breekt aan nadat de satan in de poel van vuur en zwavel is gegoooid, na het neerdalen van het nieuwe Jeruzalem en na Jezus' wederkomst.

Dit alles laat zien dat met het Messiaans Vrederijk de tijd aanbreekt waarin satan geen rol meer zal spelen. Tijdens het Messiaans Vrederijk zal alles in het teken van opbouw en vervolmaking staan. Jezus zal alles en allen aan zich onderwerpen¹⁵² op een manier waardoor Hij door allen geloofd zal worden.¹⁵³

¹⁴⁷ Genesis 3:14

¹⁴⁸ Hebrëeën 2:14-16

¹⁴⁹ Deuteronomium 21:23

¹⁵⁰ Galaten 3:13

¹⁵¹ Openbaring 22:3

¹⁵² 1 Korintiërs 15:22-28

¹⁵³ Romeinen 14:11, Filippenzen 2:9-11

Gods vloek na de zondeval zal bij de aanvang van het Messiaans Vrederijk niet meer aanwezig zijn. Vanaf dat moment zal Jezus alles nieuw maken.¹⁵⁴

Het ultieme kwaad tijdens Jezus' kruisiging

Tijdens Jezus' kruisiging heeft God de Vader Hem verlaten. Om dit de omstanders en later ons te laten weten, is zijn uitroep vastgelegd.

Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: 'Eloï, Eloï, lema sabachtani?', wat in onze taal betekent: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?'¹⁵⁵

Deze uitroep van Jezus is geen noodkreet, maar eerder een retorische vraag. Jezus wist wat Hem te wachten stond en vanaf Getsemane had Hij alles onder controle gezien de antwoorden die Hij gaf bij zijn verhoor en de zeven kruiswoorden die Hij sprak. Doordat de Vader Hem verlaten had, ontstond er rond Hem een leegte waar satan gebruik van maakte. Satan wist het volk aan zijn kant te krijgen. Hij wist dat als Jezus van het kruis zou afstappen, hij dan gewonnen zou hebben. Satan zweeptte het volk dan ook op, zodat ze massaal Hem beschimpten:

De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met hem: 'Jij was toch de man die de tempel kon afbreken en in drie dagen weer opbouwen? Als je de Zoon van God bent, red jezelf dan maar en kom van dat kruis af!' Ook de hogepriesters, de schriftgeleerden en de oudsten maakten zulke spottende opmerkingen: 'Anderen heeft hij gered, maar zichzelf redden kan hij niet. Hij is toch koning van Israël, laat hij dan nu van het kruis afkomen, dan zullen we in hem geloven. Hij heeft zijn vertrouwen in God gesteld, laat die hem nu dan redden, als hij hem tenminste goedgezind is. Hij heeft immers gezegd: "Ik ben de Zoon van God."' Precies zo beschimpten hem de misdadigers die samen met hem gekruisigd waren.¹⁵⁶

Hier op Golgota, de zogenaamde Schedelplaats, vindt het ultieme kwaad plaats. Iedereen is tegen Hem of te laf om in verzet te komen. Of zo op afstand gezet om het later te kunnen doorvertellen. Hier stierf Gods Zoon, die zieken beter maakte, die doden deed opstaan, die niets anders dan alles goed heeft gedaan. Hij werd geslagen, gemarteld en aan het kruis genageld.

Hier wordt aan de mensheid de spiegel voorgehouden. Terwijl God de Vader zich terugtrekt, vindt het ergste kwaad plaats dat ooit bedreven is. De mens is zonder Gods bescherming, zonder de werking van de heilige Geest, niet in staat het goede te kiezen. Slaaf van de zonde. Tegen deze zwarte achtergrond toont Jezus zijn liefde. Met name de twee volgende kruiswoorden laten dit zien:

Jezus zei: 'Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.'¹⁵⁷

¹⁵⁴ Openbaring 21:5

¹⁵⁵ Marcus 15:34

¹⁵⁶ Matteüs 27:39-44

¹⁵⁷ Lucas 23:43a

Jezus antwoordde: 'Ik verzeker je: nog vandaag zul je met mij in het paradijs zijn.'¹⁵⁸

Jezus bidt om vergeving. Hij ziet de schare met liefdevolle ogen aan, schapen zonder Herder. Schapen verworden tot bokken, die luisteren naar de verleidelijke stem van zijn tegenstander. Om deze schapen bidt Jezus: 'Vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen'.

Zover is het gekomen. Niemand van de aanwezigen beseft waarom Hij daar hangt. Ze weten het niet. Zelfs zijn discipelen weten het niet, ondanks zijn onderwijzing.

Jezus kent de mens door en door en stapt over zijn teleurstelling heen. Hij bidt.

Hij weet dat zijn offer vrucht zal dragen.

Hij weet dat Hij aan het einde van de dag in het paradijs zal zijn. Hij weet dat het beste nog komt. Dat Hij verhoogd zal worden en dat aan Hem alle macht in hemel en op aarde geschonken zal worden.¹⁵⁹ Dit vooruitzicht maakt Hem mild. Met liefdevolle ogen kijkt Hij rond en bidt. Op dat moment toont Jezus zijn ultieme liefde tegen de achtergrond van het ultieme kwaad. Wie kan dat ontgaan?

Toen de centurio en degenen die met hem Jezus bewaakten de aardbeving voelden en merkten wat er gebeurde, werden ze door een hevige angst overvallen en zeiden: 'Hij was werkelijk Gods Zoon.'¹⁶⁰

Na Jezus' overwinning op satan legt Hij het kwaad aan banden.

De ruiter op het witte paard ondervindt tegenstand tot aan satans ondergang.

In Openbaring lezen we over de ruiter op het witte paard, die door velen wordt gezien als symbool voor de kerk die het evangelie verspreidt.¹⁶¹ Jezus stuurt en beschermt vanuit de hemel de kerk op een zodanige manier dat zij overwinnend de eindstreep zal halen. Wel zullen er martelaren zijn en velen zullen vanwege hun geloof vervolgd en gedood worden. De geschiedenis laat dit duidelijk zien. Ook tijdens de grote verdrukking zal dit doorgaan. Maar het geheel overziend, zal de kerk blijven bestaan en zal zij het evangelie blijven verkondigen.

Ik zag dit: een wit paard met een ruiter, die een boog droeg. Hij kreeg een zegekrans en trok op als een overwinnaar, de overwinning tegemoet.¹⁶²

Ik zag dat de hemel geopend was, en dit zag ik: een wit paard met een ruiter, die 'Trouw en betrouwbaar' heet, die een rechtvaardig vonnis velt en een rechtvaardige strijd voert.¹⁶³

Toen zag ik een grote witte troon en hem die daarop zat. De aarde en de hemel vluchtten van hem weg en verdwenen in het niets.¹⁶⁴

¹⁵⁸ Lucas 23:43

¹⁵⁹ Matteüs 28:18

¹⁶⁰ Matteüs 27:54, Marcus 15:39, Lucas 23:47

¹⁶¹ Dr. R.H. Bremmer in *Visioenen op Patmos*, blz.21

¹⁶² Openbaring 6:2

¹⁶³ Openbaring 19:11

¹⁶⁴ Openbaring 20:11

Ik geloof dat de ruiter op een wit paard zal plaatsnemen op een grote witte troon. Op dat moment zal Jezus Christus uit de hemel zijn neergedaald. Veelal wordt gedacht dat Jezus op die witte troon zal plaatsnemen, omdat de Vader het rechtspreken aan zijn Zoon heeft gedelegeerd. Maar deze Zoon schuift op zijn beurt het rechtspreken deels door naar de heiligen. De volgende teksten laten dit zien:

Jezus zei tegen hen: 'Ik verzeker jullie: wanneer de tijd aanbreekt dat alles vernieuwd wordt, wanneer de Mensenzoon in zijn majesteit zal zetelen op zijn troon, zullen ook jullie die mij gevolgd zijn plaatsnemen op de twaalf tronen en rechtspreken over de twaalf stammen van Israël.¹⁶⁵

Op de dag van het oordeel zal de koningin van het Zuiden samen met deze generatie opstaan en haar veroordelen; want zij was van het uiteinde van de aarde gekomen om te luisteren naar de wijsheid van Salomo, en hier ziet u iemand die meer is dan Salomo!¹⁶⁶

Weet u dan niet dat Gods heiligen over de wereld zullen oordelen? En als u over de wereld zult oordelen, zou u dan niet in staat zijn om te oordelen over de meest onbeduidende rechtsgeschillen? ³Weet u niet dat wij over engelen zullen oordelen?¹⁶⁷

Wie overwint zal samen met mij op mijn troon zitten, net zoals ik zelf overwonnen heb en samen met mijn Vader op zijn troon zit.¹⁶⁸

De heiligen zullen participeren bij het rechtspreken van het laatste oordeel. Zij zullen zich in het verleden moeten verdiepen en het goede en het kwade wegen bij allen die terechtstaan. Tijdens de uitvoering van al die rechtsprocessen zullen de heiligen verder vervolmaakt worden, omdat zij ervan zullen leren. Zij zullen steeds meer leren het goede van het kwade te onderscheiden. Bovendien zullen zij steeds meer oog krijgen voor Gods leiding in de geschiedenis. Wat er tijdens het hier en nu gebeurt, zal tijdens al die processen beoordeeld worden en dan zal de waarde ervan aan het licht komen. Al die leermomenten zullen bijdragen aan de vervolmaking van Gods koninkrijk.

Op dit moment zit de Zoon naast zijn Vader op een hemelse troon. Nadat de Zoon terugkomt en plaats zal nemen op zijn troon in het nieuwe Jeruzalem zal Hij de overwinnaars uitnodigen om naast Hem plaats te nemen. Zo lees ik Openbaring 3:21.

Daarin ligt ook de symboliek dat de gelovigen in Christus zijn en Hij in hen:

Vader, u hebt hen aan mij geschonken, laat hen dan zijn waar ik ben. Dan zullen zij de grootheid zien die u mij gegeven hebt omdat u mij al liefhad voordat de wereld gegrondvest werd. Rechtvaardige Vader, de wereld kent u niet, maar ik ken u, en zij

¹⁶⁵ Matteüs 19:28

¹⁶⁶ Matteüs 12:42. Lucas 11:31

¹⁶⁷ 1 Korintiërs 6:2-3a

¹⁶⁸ Openbaring 3:21

weten dat u mij hebt gezonden. Ik heb hun uw naam bekendgemaakt en dat zal ik blijven doen, zodat de liefde waarmee u mij liefhad in hen zal zijn en ik in hen.¹⁶⁹

Dus wie in Christus Jezus zijn, worden niet meer veroordeeld.¹⁷⁰

Ook al zal satan aan het einde van het huidige duizendjarige tijdperk losgelaten worden om nog meer mensen te verleiden, de kerk zal overwinnend zegevieren. Zelfs tijdens de grote verdrukking zal God goed voor de zijnen zorgen.

Gods toorn en de toorn van het Lam.

Ondanks de voortgang in Gods verzoeningswerk zal tijdens de grote verdrukking Gods toorn en de toorn van het Lam losbarsten. Het lijkt er op dat aan het einde van het huidige duizendjarig rijk Gods geduld opdraakt. Alles komt na het verbreken van het zesde zegel in een stroomversnelling:

Werden we in de tijd dat we nog Gods vijanden waren al met hem verzoend door de dood van zijn Zoon, des te zekerder is het dat wij, nu we met hem zijn verzoend, worden gered door diens leven. En meer nog, dat wij God prijzen danken we aan onze Heer Jezus Christus, door wie we nu al met God zijn verzoend.¹⁷¹

Het is God die door Christus de wereld met zich heeft verzoend: hij heeft de wereld haar overtredingen niet aangerekend. En ons heeft hij de verkondiging van de verzoening toevertrouwd. Wij zijn gezanten van Christus, God doet door ons zijn oproep. Namens Christus vragen wij: laat u met God verzoenen.¹⁷²

Ik zag, toen het zesde zegel verbroken werd, hoe er een zware aardbeving kwam. De zon werd zwart als een rouwkleed en de maan werd bloedrood. De sterren vielen op de aarde, zoals late vijgen die door een stormwind van de boom worden gerukt. De hemel scheurde los en rolde zich als een boekrol op. Geen berg of eiland bleef op zijn plaats. Koningen, machthebbers, legeraanvoerders, rijken, aanzienlijken, slaven en vrije mensen, iedereen trachtte zich te verbergen in grotten en tussen de rotsen in de bergen. Ze riepen de bergen en de rotsen toe: 'Val op ons neer! Verberg ons voor het oog van hem die op de troon zit en voor de toorn van het lam! Want nu is de grote dag van hun toorn aangebroken, en wie kan die doorstaan?'¹⁷³

Heel lang klonk de oproep: laat u met God verzoenen! Jezus Christus heeft dat mogelijk gemaakt, doordat Hij daarvoor zijn bloed heeft gegeven. Iedereen zou dit moeten inzien. God wil zich met iedereen verzoenen, daarom wil Hij dat iedereen deze blijde boodschap hoort. Tegelijkertijd blijft God een grote afkeer houden van het kwaad. Dat moet de wereld uit. In de eindtijd, als satan wordt losgelaten, neemt juist het kwaad weer toe. In Lucas lezen we dat er een vergelijkbare situatie terugkomt als die van vóór de zondvloed:

¹⁶⁹ Johannes 17:24-26

¹⁷⁰ Romeinen 8:1

¹⁷¹ Romeinen 5:10-11

¹⁷² 2 Korintiërs 5:19-20

¹⁷³ Openbaring 6:12-17

Maar eerst moet hij veel lijden en door deze generatie verworpen worden. En zoals het eraan toe ging in de dagen van Noach, zo zal het ook zijn in de dagen van de Mensenzoon: ze aten, ze dronken, ze huwden, ze werden uitgehuwelijkt, tot aan de dag waarop Noach de ark binnenging en de vloed kwam die iedereen verzwolg.¹⁷⁴

Dit vers uit Lucas roept vragen op over de betekenis van: **door deze generatie**. Al eerder kwamen we deze uitdrukking tegen in Lucas:

Daarom heeft God in zijn wijsheid gezegd: “Ik zal profeten en apostelen naar hen zenden, maar ze zullen sommigen van hen doden en anderen vervolgen.” Voor het bloed van al de profeten dat sinds de grondvesting van de wereld vergoten is, zal van deze generatie genoegdoening worden geëist, van het bloed van Abel tot het bloed van Zecharja, die omkwam tussen het brandofferaltaar en het heiligdom. Ja, ik zeg jullie, van deze generatie zal genoegdoening worden geëist!¹⁷⁵

Hier wordt genoegdoening geëist over al het kwaad sinds de grondvesting van de wereld. Jezus spreekt daar zijn toehoorders aan als **deze generatie**. Collectief worden alle individuen verantwoordelijk gehouden voor alle zonden.

Daarom denk ik dat met **deze generatie** alle mensen zijn bedoeld die geboren zijn tussen schepping en eindtijd.

God blijft altijd dezelfde afkeer houden tegen het kwaad. Gods toorn tijdens de eindtijd is vergelijkbaar met zijn toorn voorafgaand aan de zondvloed. Ondanks Jezus' verzoeningsoffer blijven Vader en Zoon eensgezind in hun afkeer tegen de zonde. Maar door Jezus' offer is er wel een weg vrij gemaakt naar de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Een weg die alle gelovigen opgaan, bijgestaan door de Heilige Geest. Voor elke gelovige begint direct het eeuwige leven en wie overwint zal van de tweede dood geen schade lijden.¹⁷⁶

¹⁷⁴ Lucas 17:25-27

¹⁷⁵ Lucas 11:49-51

¹⁷⁶ Openbaring 2:11

6. Openbaring over de uitverkiezing

In Openbaring lezen we over de grote scheiding die uiteindelijk zijn beslag zal krijgen. De gelovigen gaan een ongelooflijk schitterende toekomst tegemoet. Alles zal goed zijn. God komt bij hen wonen en ieder zal Hem van oog tot oog kunnen zien.¹⁷⁷ Ook zullen alle onderlinge relaties vreugdevol zijn. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn.¹⁷⁸

De ongelovigen daarentegen belanden in de vuurpoel, al dan niet met brandende zwavel. Zij komen in de tweede dood, dat wil zeggen dat zij opnieuw moeten zien te leven zonder het kennen van God. Geestelijk zijn zij dood, omdat zij geen relatie met de Levende hebben.

Als het hier bij deze scheiding zou blijven, dan zou de uitverkiezing één van de belangrijkste doelen zijn die God zich heeft gesteld. God verkiest wie Hij wil en Hij verwerpt wie Hij wil. Omdat God al vóór de grondvesting van de wereld zijn plannen maakte, moet de uitverkiezing wel een integrerend onderdeel zijn van Gods plan. Aldus – kort samengevat- Calvijn. Luther ging niet mee in deze gedachtegang, omdat dan feitelijk God de Auteur van de zonde zou zijn. Dat kon volgens hem niet. Hij vond dat de zondige mens verantwoordelijk is voor het feit dat God hem verwerpt vanwege zijn zonde. Gods redding is louter genade.

Beide schema's worden tegengesproken door al die teksten waarin God bekend maakt dat Hij iedereen wil redden, zodat iedereen Hem zal loven en eren. In de voorgaande hoofdstukken zijn al deze teksten al aan de orde gekomen.

De meest bepalende tekst is de belofte van God aan Abraham, Isaac en Jacob. Daarin verkiest God Abraham en zijn nageslacht om voor alle volken tot een zegen te zijn.

Dr. Dirk Visser schreef daarover het volgende:

God maakte in Genesis 12:1-3, met zijn mensheid een nieuw begin. Hij gaf Abram de opdracht te vertrekken naar het land dat Hij hem zou wijzen. Hij kreeg de belofte dat God hem tot een groot man en tot een groot volk zou maken. In Abram ging het God niet alleen om het volk Israël, maar om een nieuw begin met de hele mensheid. Dat blijkt uit de tekst en de context. Voor het volk van God is *am* het gebruikelijke Hebreeuwse woord. Maar in Genesis 12:2 staat *goj*, het gewone woord voor volk. Daarin klinkt de verbondenheid met alle volken door. Nog sprekender is de belofte, dat in Abram alle geslachten van de aardbodem (*adama* in het Hebreeuws) gezegend zullen worden. Het gebruik van het woord *adama* voor de aarde is namelijk een zinspeling op de naam Adam, de stamvader van de mensheid.

Dat God met zijn beloften aan Abraham alle volken op het oog had, valt ook af te leiden uit Genesis 11:10-32. Dat gedeelte laat zien dat Abram staat in de lijn van Adam, Noach, Sem en Terah. De HEERE koos Abram uit om in hem alle volken te zegenen.

In volgende ontmoetingen tussen de HEERE en Abraham herhaalde en bevestigde God zijn beloften. In Genesis 15 verzekerde de HEERE hem dat hij echt zelf een zoon zou krijgen. Die zoon zou uitgroeien tot een volk zo groot als het aantal sterren aan

¹⁷⁷ 1 Korintiërs 13:12

¹⁷⁸ Openbaring 21:4

de hemel. Dat volk zou wonen in het land Kanaän. Genesis 17:4-6 vermeldt dat de HEERE zijn naam veranderde in Abraham, omdat God hem tot ‘vader van *vele volken*’ zou maken. Dus niet exclusief van het volk Israël. Tegen Izak en Jacob, de twee andere aartsvaders, zei God hetzelfde.¹⁷⁹

Zo is volgens Galaten 3:14 de zegen van Abraham in Christus dus ook tot ‘de heidenen’ gekomen. Met andere woorden: Gods belofte dat Hij in Abraham alle volken op aarde zou zegenen, is ten volle werkelijkheid geworden in Christus. Paulus laat er – weer inclusief – op volgen: *wij* ontvangen de Geest door het geloof. De Geest is volgens de profeten de gave van de eindtijd: voor de Messias, voor Israël en voor aan volken.¹⁸⁰

In vers 16 schrijft Paulus dat God zijn beloften gaf aan Abraham en zijn nageslacht, *sperma* in het Grieks. Het *zaad* van Abraham in primair zijn zoon Izak, maar vervolgens ook al diens nakomelingen, het volk Israël.

In het vervolg van vers 16 maakt Paulus echter een verrassende toepassing: we moeten bij Abrahams *nageslacht* niet denken aan velen, maar aan één: Christus.¹⁸¹

Petrus had in zijn tempelpreek in Handelingen 3:12-26 al hetzelfde gezegd. Daarin verkondigt hij zijn Joodse hoorders dat God Jezus éérs naar hen had gezonden, om ieder die zich afkeert van zijn slechte daden te zegenen. En hij noemt Jezus het *zaad* van Abraham, in wie alle geslachten van de aarde gezegend zullen worden. Door Christus hét zaad van Abraham te noemen, negeert Paulus Israël niet. Maar hij wil ermee laten zien dat Christus de ‘eigenlijke’ nazaat van Abraham is. In zijn plaatsvervangend sterven wordt de goddelijke zegen werkelijkheid, zowel voor Israël als voor alle volken.¹⁸²

Jezus Christus is gestorven voor alle volken. Adam en Eva profiteerden daarvan. Kaïn en Abel mochten vanuit die gunst leven. Gods zegen die Hij uitsprak in de moederbelofte, wordt verwerkelijk door Jezus Christus. Prof. dr. Mart-Jan Paul schrijft over het belang van Gods belofte aan de aartsvaders het volgende:¹⁸³

Abram krijgt te horen dat de overige volken via hem gezegend zullen worden (12:3).¹⁸⁴ Toch worden de volken tijdelijk aan zichzelf overgelaten. De zonde is sterk toegenomen op aarde en de menselijke neiging blijft verkeerd (Gen. 8:21), zodat er

¹⁷⁹ Dr. Dirk Visser in *Komt Jezus snel terug?*, blz. 113-114

¹⁸⁰ Voor de Messias Jesaja 11:2 en 61:1; voor Israël Ezechiël 36:27 en 39:29; voor alle volken Joël 2:28

¹⁸¹ Dr. Dirk Visser in *Komt Jezus snel terug?*, blz. 117

¹⁸² Dr. Dirk Visser in *Komt Jezus snel terug?*, blz. 118

¹⁸³ Dr. M.J. Paul in *Oorspronkelijk – overwegingen bij schepping en evolutie*, blz. 189

¹⁸⁴ Het werkwoord *barak* staat hier en in 18:18 en 28:14 in de Nif'al-vorm, die gewoonlijk een passieve betekenis aangeeft. De vertaling is dan: ‘in/door u worden alle geslachten van de aarde gezegend’. Via Abram gaat de zegen naar de volken. Deze opvatting is de oudste en wordt bevestigd door de Septuaginta, Sirach 44:21, Hand. 3:25 en Gal. 3:8. NBV kiest voor de vertaling: ‘Alle volken op aarde zullen wensen gezegend te worden als jij.’ Vanuit het verband blijkt echter dat Abram een bron van zegen is voor anderen. Bij de passieve vertaling komt het duidelijkst naar voren dat er een goddelijk plan is. Zie de argumentatie in Mathews, *Genesis 1-11:26*, 116-118 en in Koorevaar en Paul (red), *Theologie van het Oude Testament*, 260-261.

nu een andere maatregel komt dan een verdelging door een zondvloed. Tijdelijk verbindt God Zich met slechts één volk en geeft Hij de ongeveer zeventig volken van Genesis 10 minder aandacht. Toch is het heilsplan gericht op alle volken. De profeten zien uit naar de dag dat de volken van de aarde God zullen erkennen.¹⁸⁵

Alle volken die vóór de komst van de Messias leefden, zijn ingesloten bij Gods belofte. God is rechtvaardig en dat houdt in dat Hij zonder aanzien des persoons handelt.

¹⁷Want de HEER, uw God, is de hoogste God en Heer. Hij is de grote, de machtige, de ontzagwekkende God. Hij handelt zonder aanzien des persoons en is onomkoopbaar;¹⁸⁶

¹¹Want er is geen aanzien des persoons bij God.¹⁸⁷

God trekt niemand voor, Hij stelt niemand achter. Hij heeft zijn schepselen lief omdat Hij die allemaal gewild heeft. Voor de grondvesting van de wereld maakte God het plan dat Hij hoe dan ook zal realiseren. Met of zonder zondeval bereikt God dat doel. Henk Binnendijk noemt het ondenkbaar dat de mens Gods plannen zou kunnen dwarsbomen:

We gaan uit van de nieuwe situatie zoals die is ontstaan na de zondeval. We zijn zondaars en dat is ons eerste probleem. We willen de relatie met God hersteld zien. En we zijn blij dat God dat mogelijk heeft gemaakt. God had een reddingsplan. Hij zond zijn Zoon, die onze zonden op zich nam en daarvoor stierf. *Het Lam, dat geslacht is, sedert de grondlegging van de wereld* (Op. 13:8, NGB). Daar ligt onze redding uit de zonde. Over dat offer van Vader en Zoon verheugen wij ons. Wat een genade dat God de mens niet aan zijn lot overliet, maar dat Hij hem wil redden. Wat een genade dat God daarvoor zijn eigen Zoon offerde. Hij geeft de mens niet op, maar redt hem uit de afgrond. Geweldig. Maar...

Was dát het wat God oorspronkelijk van plan was met de mens? Schiep Hij de mens om hem te kunnen redden van zijn zonden? Is God door de zondeval in een noodsituatie gekomen en probeert Hij nu te redden wat er te redden valt? Is zijn scheppingsplan nu vervallen, omdat Hij al zijn aandacht moet richten op zijn reddingsplan? Is Hij verrast door de zondeval en heeft Hij nu een nieuw plan gemaakt, waardoor het oorspronkelijke is vervallen?

Nee, natuurlijk niet. God is nooit afgestapt van zijn oorspronkelijke bedoeling met de mens. Zijn verlangen is nog springlevend. **Het is toch ondenkbaar dat God zijn plannen zou laten verstoren door de reactie van mensen?** Daar is God immers ver boven verheven. *Mijn wegen gaan jullie wegen ver te boven en mijn plannen jullie plannen* (Jes. 55:9) Dat plan zet Hij door, want God is getrouw, zijn plannen falen

¹⁸⁵ Jesaja 2:2-4; 19:24; Jeremia 4:2; Zefanja 3:9

¹⁸⁶ Deuteronomium 10:17

¹⁸⁷ Romeinen 2:11 HSV, zie ook Efeziërs 6:9 HSV, Kolossenzen 3:25 HSV, Jacobus 2:1 HSV, 1 Petrus 1:17

niet. En Gods reddingsplan is 'alleen maar' bedoeld om ons weer geschikt te maken voor zijn scheppingsplan.¹⁸⁸

God wenste voor de grondvesting van de wereld een volheid van het aantal mensen waarmee Hij wilde gaan samenleven. Hij bedacht een grote variëteit, zodat geen enkele mens precies op de ander zou lijken. God had met elk het goede voor, omdat Hij de zeer overvloedige bron is van al het goede.¹⁸⁹

Gods uitverkiezing van Israël wordt in het nieuwe Testament verbreed tot alle gelovigen.

Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons in de hemelsferen, in Christus, met talrijke geestelijke zegeningen heeft gezegend.

In Christus immers heeft God, voordat de wereld gegrondvest werd, ons vol liefde uitgekozen om voor hem heilig en zuiver te zijn, en hij heeft ons naar zijn wil en verlangen voorbestemd om in Jezus Christus zijn kinderen te worden, tot eer van de grootheid van Gods genade, ons geschonken in zijn geliefde Zoon.

In hem zijn wij door zijn bloed verlost en zijn onze zonden vergeven, dankzij de rijke genade die God ons in overvloed heeft geschonken. Hij heeft ons in al zijn wijsheid en inzicht dit mysterie onthuld: zijn voornemen om met Christus de voltooiing van de tijd te verwezenlijken en zijn besluit om **alles** in de hemel en op aarde onder één hoofd bijeen te brengen, onder Christus.¹⁹⁰

God gaat alles in de hemel en op aarde onder één hoofd bijeen brengen, onder Christus.

De belofte aan Abraham strekt zich uit over alle volken, collectief en individueel. In Abrahams zaad herstelt God de hele schepping. Deze goede boodschap moet iedereen ontvangen, ook alle volkeren die vóór de zondvloed leefden, ook alle volken die nog nooit van Christus hebben gehoord.

Dat wordt mogelijk zodra iedereen is opgestaan uit de dood. Daarom wordt er in Openbaring gesproken over een duizendjarig rijk dat nog moet komen. Maar ook al eerder hebben profeten erover gesproken. Jesaja,¹⁹¹ Jeremia,¹⁹² Ezechiël,¹⁹³ Zacharia,¹⁹⁴

Het vooruitzicht dat God in de komende eeuw alles goed gaat maken, maakt van de uitverkiezing een voorbereidende goddelijke actie. De uitverkiezing wordt het middel waarmee God ons wil leren het goede van het kwade te onderscheiden. En de uitverkiezing krijgt het doel om in de loop van verschillende tijden volgelingen te selecteren die Jezus Christus in de komende eeuw mogen bijstaan om vanuit het nieuwe Jeruzalem de hele aarde aan zich te onderwerpen.

¹⁸⁸ Henk Binnendijk in *Het verlangen van God*, blz. 10-11

¹⁸⁹ Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 1:4-10

¹⁹⁰ Efeziërs 1:3-10

¹⁹¹ Jesaja 2:2-5, 52:13-15

¹⁹² Jeremia 23:5

¹⁹³ Ezechiël 47-48

¹⁹⁴ Zacharia 14:9

Uitverkiezing als middel om het goede van de kwade te leren onderscheiden

God verkiest Abraham boven Lot, Jacob boven Ezau, Isaak boven Ismaël, Jozef boven zijn elf broers, Mozes boven het volk dat hij uit Egypte leidde, David boven Saul, Salomo boven de andere kinderen van David, Samuël boven Eli en zijn zonen.

Gods verkiezing komt in al deze uitverkorenen aan het licht, doordat zij met vallen en opstaan meer het goede dan het kwade laten zien. God is hen nabij en meerdere keren spreekt Hij hen rechtstreeks aan. God zegent hen en via hen realiseert Hij zijn plannen.

Daarnaast heeft God aan Mozes zijn wetten gegeven om zijn volk nauwkeurig te instrueren. Gods wetten laten duidelijk zien wat goed en wat kwaad is. Gods wetten zijn streng; zo staat op het overtreding van het sabbatsgebod de doodstraf.¹⁹⁵

Niet bekend is op welke manier aan een dergelijk streng gebod uitvoering gegeven is. Later zien we dat Jezus dit sabbatsgebod nuanceerde, doordat Hij op sabbat wonderen deed. De strengheid van Gods wetten zijn mogelijk meer bedoeld om Gods heiligheid te onderstrepen dan om daadwerkelijk zo streng te straffen. Maar hierover nu niet meer.

Voor Gods uitverkorenen zijn Gods wetten richtinggevend geweest. Op grond van die wetten mogen we hen beoordelen. In Hebrreeën 11 staat een lijst met geloofshelden, zodat we ook weten hoe Gods oordeel uitvalt.

Tegen deze achtergrond is Gods uitverkiezing te zien als het middel waarmee God ons duidelijk leert het kwade van het goede te onderscheiden.

Uitverkiezing als doel om volgelingen te selecteren voor het werk in de komende eeuw

Jezus Christus komt terug om vanuit het nieuwe Jeruzalem te gaan regeren. Hij zal daarbij de heiligen inschakelen.¹⁹⁶ Met name zij die vanwege hun geloof gemarteld en gedood zijn, zullen dan belangrijke posities mogen innemen.¹⁹⁷

Alle heiligen zullen afhankelijk van hun werken beloond worden.¹⁹⁸ Hoe? We weten het niet. Maar hoe dan ook, de heiligen zullen al werkende verder vervolmaakt worden. Hen valt veel genade ten deel, daarom zullen zij ook veel verantwoordelijkheid te dragen krijgen.

Jezus Christus zal in de komende eeuw alle volken aan zich onderwerpen en hen laten zien wat oorspronkelijk van hen verwacht werd. De aarde te ontwikkelen en over haar te heersen.¹⁹⁹ Het cultiveren van de aarde, de wetenschap verder brengen en het ontwikkelen van nieuwe technieken horen bij dat heersen over de aarde.

De heiligen zullen dan vanuit hun hogere posities de onheiligen mogen aansturen. Tijdens het komende Vrederijk zal er veel te doen zijn. Ik verwacht dat er nog 'rommel' van de oude aarde aanwezig zal zijn dat opgeruimd moeten worden, zodat aan het einde van dat komende rijk alles zeer goed zal zijn.

¹⁹⁵ Exodus 31:14-15; 35:2

¹⁹⁶ Matteüs 19:28; Openbaring 5:10; 20:6

¹⁹⁷ Openbaring 20:4

¹⁹⁸ Heidelbergse Catechismus, Zondag 24

¹⁹⁹ Genesis 1:28

Uitverkiezing als een verborgen en als een te vinden leerstuk

In het Oude Testament is de tweede komst van Jezus verborgen. Orthodoxe Joden hebben dat nog steeds niet gevonden. Die tweede komst is indirect af te leiden uit het feit dat Jezus onmogelijk tegelijkertijd als Lam geslacht kan worden en als Koning en Rechter kan optreden. Iets dergelijks speelt zich ook af rond de uitverkiezing. Het is onmogelijk om iedereen gelijk te behandelen en om tegelijkertijd enkelen een voorkeursbehandeling te geven.

Dat is alleen mogelijk in twee fasen. In de eerste fase de uitverkiezing, in de tweede fase de compensatie om alles recht te trekken.

Tijdens het laatste oordeel zal dit element in de strafmaat meegewogen worden.

Dit, omdat God rechtvaardig is. Hij zal alles goed maken.

Zo gezien wordt de uitverkiezing een genademiddel voor iedereen. Wie voorgetrokken wordt, zal de ander gaan helpen.

Jezus gaf zijn hoge positie op, om de wereld te redden. Hij offerde zichzelf om de dood te overwinnen, om verzoening te bewerkstelligen, om de Heilige Geest te zenden en om de weg vrij te maken naar het komende Messiaans Vrederijk, waar Hij alles en allen aan zich zal onderwerpen. Iedereen zal Hem dan loven, omdat Gods genade dat zal bewerken.

7. Openbaring over de schepping

Openbaring schetst een nieuw Jeruzalem als voorzetting van het paradijs. God komt opnieuw bij mensen wonen, zoals Hij vroeger met Adam en Eva wandelde. We zullen oog in oog met God staan.²⁰⁰ Nu kijken we nog in een wazige spiegel en is onze kennis beperkt, maar straks zullen wij volledig kennen, zoals wij zelf gekend zijn.

Openbaring geeft informatie over de slang van weleer, die de mens verleidde:

Hij greep de draak, de slang van weleer, die ook duivel of Satan wordt genoemd, en ketende hem voor duizend jaren.²⁰¹

Openbaring vertelt ook dat de levensboom terugkomt, die dan uitgegroeid is tot een rij bomen die aan weerskanten van de rivier staan.²⁰² Iedere gelovige die zich in het bloed van Jezus heeft gewassen, krijgt de beschikking over de vruchten en de bladeren van deze bomen.²⁰³ Hij vindt genezing en ontvangt het eeuwige leven.

Op het moment dat we oog in oog met God zullen staan, is de verzoening compleet. Jezus Christus heeft met zijn kruisoffer die verzoening bewerkt. Vanaf dat moment is de verzoening een realiteit. Op dit moment leven alle gelovigen uit de verzoening met God. Tussen de verzoening die we nu beleven en de verzoening die ons wacht, zit een verschil in tijd en uitwerking. Het **reeds/nog niet** is een bekende term, waarmee wordt aangegeven dat de werkelijkheid van nu nog niet af is. Prof. dr. J. van Genderen schrijft dat we dit begrip haast letterlijk terugvinden in 1 Johannes 3:2:

Geliefde broeders en zusters, wij zijn nu al kinderen van God. Wat we zullen zijn is nog niet geopenbaard, maar we weten dat we aan hem gelijk zullen zijn wanneer hij zal verschijnen, want dan zien we hem zoals hij is.²⁰⁴

Als we naar Gods Rijk kijken, dan ligt tussen het **nu** van deze uitspraak en het **nog niet** meer dan tweeduizend jaar. Om meer vat te krijgen op dit begrip, volgt hier een citaat van Van Genderen:

Reeds en nog niet

De dag is nabij, maar hij is nog niet aangebroken. Reeds en nog niet! Op deze wijze wordt er in het Nieuwe Testament telkens over gesproken. Het 'reeds' en het 'nog niet' vinden we vrijwel letterlijk in 1 Johannes 3:2: Nu zijn wij kinderen Gods en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen.

Deze benadering hangt samen met de grote lijn van de vervulling en de verwachting, die zeer wezenlijk is voor de nieuwtestamentische boodschap. Het gaat om de komst van Gods Rijk. Het is gekomen en het is komende. In de teken van de heerschappij van Gods genade in Christus is te zien, dat het er al is, maar het is er nu nog niet in zijn volle triomf. Er is nog zoveel dat zich ertegen verzet. Op grond van het Woord

²⁰⁰ 1 Korintiërs 13:12

²⁰¹ Openbaring 20:2

²⁰² Openbaring 2:7; 22:2, 14

²⁰³ Openbaring 22:14

²⁰⁴ 1 Johannes 3:2

van God spreken we zowel van het heden van de toekomst als van de toekomst van het heden.

De spanning zal tot het laatst toe blijven. Het is geen spanning die voortvloeit uit de vrees dat het niet goed afloopt. Het is beslist! In de tussentijd zien we de dingen zoals ze zijn, maar we zien ze tegelijk in het licht van wat ze zullen zijn.

De grote toekomst tekent zich al af. De tijd is kort. Het uiterlijk van deze wereld is bezig te verdwijnen. Daarom kan Paulus relativerend over allerlei dingen van het leven spreken (1 Kor. 7:29-31), waarmee hij niet wil zeggen, dat ze onbelangrijk zijn, maar dat ze ons niet in beslag mogen nemen. Als wij burgers zijn van een rijk dat in de hemelen is, waaruit wij ook de Here Jezus Christus als Verlosser verwachten (Filip. 3:20), zijn wij in de wereld en toch niet van de wereld. Van deze wereld verwachten wij het niet. De overdenking van het toekomstige leven (Calvijn) kan bewerken, dat we ons nog meer op de grote toekomst richten. Door het geloof in Christus hebben we nu al deel aan Gods nieuwe wereld. 'In het heden proeft de christen reeds de toekomst.'²⁰⁵

De toekomst van het nieuwe Jeruzalem komt steeds dichterbij. Zoals eerder beschreven, geloof ik dat met de komst van het nieuwe Jeruzalem het Messiaans Vrederijk begint en dat pas aan het einde van dat Rijk Jezus alles en allen met zich heeft verzoend. Alle gevolgen van de zondeval zullen dan uitgewist zijn en alles zal op een hoger plan zijn gebracht.

Het **nog niet** van Gods Rijk wordt pas afgesloten aan het einde van het Messiaans Vrederijk. Zo gezien ligt tussen het **nu** van 1 Johannes 3:2 en het **nog niet** meer dan drieduizend jaar.

Ik zie in deze stijl van spreken over het **nu** en **nog niet** Gods bovennatuurlijke kijk op het geheel. Hij staat boven de tijd. Voor Hem is er geen verschil in tijd tussen het **nu** en het **nog niet**. Door zo tot ons te spreken, onderstreept Hij zijn voorzienigheid.

In de lofzangen van Maria en Simeon komen we ook dergelijke tijd overschrijdende elementen tegen:

Maria zei:

'Mijn ziel prijst en looft de Heer,

mijn hart juicht om God, mijn redder:

hij heeft oog gehad voor mij, zijn minste dienaar.

Alle geslachten zullen mij voortaan gelukkig prijzen,

ja, grote dingen heeft de Machtige voor mij gedaan,

heilig is zijn naam.

Barmhartig is hij, van geslacht op geslacht,

voor al wie hem vereert.

Hij toont zijn macht en de kracht van zijn arm

en drijft uiteen wie zich verheven wanen,

heersers stoot hij van hun troon

en wie gering is geeft hij aanzien.

Wie honger heeft overlaadt hij met gaven,

maar rijken stuurt hij weg met lege handen.

²⁰⁵ Prof. Dr. J. van Genderen in *De Bijbel en de Toekomst, een blij vooruitzicht voor wie gelooft*, blz. 84-85

Hij trekt zich het lot aan van Israël, zijn dienaar,
zoals hij aan onze voorouders heeft beloofd:
hij herinnert zich zijn barmhartigheid
jegens Abraham en zijn nageslacht,
tot in eeuwigheid.²⁰⁶

‘Nu laat u, Heer, uw dienaar in vrede heengaan,
zoals u hebt beloofd.

Want met eigen ogen heb ik de redding gezien
die u bewerkt hebt ten overstaan van **alle volken**:
een licht dat geopenbaard wordt aan de heidenen
en dat tot eer strekt van Israël, uw volk.²⁰⁷

‘Alle geslachten zullen mij voortaan gelukkig prijzen’ en ‘die u bewerkt hebt ten overstaan van alle volken’ zijn elementen die wijzen naar de toekomst van het Messiaans Vrederijk, wanneer iedereen tot erkenning van de waarheid zal komen.

Dirk Visser tekent bij de bespreking van beide lofzangen aan, dat ze doen denken alsof ze in de lijn van de oudtestamentische profeten staan. ‘Zij verkondigen dikwijls Gods toekomstige daden alsof ze al waren geschied. Op die manier brachten zij de zekerheid van de vervulling tot uitdrukking.’²⁰⁸

Ik denk dat met het sjabloon van het **nu** en **nog niet** de schepping van Adam en Eva en de schepping van dieren en roofdieren beter te plaatsen is.

De schepping van Adam en Eva

Uit Genesis 1 ontstaat de indruk dat Adam en Eva op de zesde scheppingsdag geschapen zijn. God schiept weliswaar de mens, maar Hij spreekt die ene mens in meervoud aan.

God zei: ‘Laten wij mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken; zij moeten heerschappij voeren over de vissen van de zee en de vogels van de hemel, over het vee, over de hele aarde en over alles wat daarop rondkruipt.’ God schiep de mens als zijn evenbeeld, als evenbeeld van God schiep hij **hem**, mannelijk en vrouwelijk schiep hij de mensen. Hij zegende hen en zei tegen hen: ‘Wees vruchtbaar en word talrijk, bevolk de aarde en breng haar onder je gezag: heers over de vissen van de zee, over de vogels van de hemel en over alle dieren die op de aarde rondkruipen.’ Ook zei God: ‘Hierbij geef ik jullie alle zaaddragende planten en alle vruchtbomen op de aarde; dat zal jullie voedsel zijn.’²⁰⁹

God schiep hem, de mens, mannelijk en vrouwelijk schiep Hij de mensen. Hier lijkt het inderdaad alsof God Adam en Eva bijna tegelijk heeft geschapen, want in het vervolg spreekt Hij hen beide aan.

²⁰⁶ Lucas 1:46-55

²⁰⁷ Lucas 2:29-32

²⁰⁸ Dr. Dirk Visser in *Komt Jezus snel terug?*, blz. 149

²⁰⁹ Genesis 1:26-29

Uit Genesis 2 ontstaat een ander beeld. Eerst schiept God Adam en legt daarna in het oosten een tuin aan. Daarna plaatst Hij Adam in die tuin en gaf hem de opdracht om die tuin te bewerken en erover te waken.

God ziet dat Adam alleen is en vat het plan op om een helper voor hem te maken die bij hem past. Maar God wil eerst dat Adam Hem erom gaat vragen. Dat er eerst een verlangen bij hem groeit om zo'n helper.

Daartoe brengt God allerlei dieren, al het vee, al de vogels, en alle wilde dieren bij Adam om te zien welke namen hij deze zou geven. Daarna ziet Adam dat hij alleen is en geen helper heeft. Hierop neemt God het initiatief. Hij schiept Eva.

Om al die dieren een passende naam te kunnen geven, moeten ze eerst geobserveerd worden om te zien hoe ze leven en waarvan ze leven. Of God moet dat op een of andere manier aan Adam hebben laten weten.

Misschien is het wel beter om te denken dat God samen met Adam de wereld heeft doorkruist om de dieren in hun natuurlijke leefgebieden te ontmoeten, waarbij God dan in die directe omgeving de dieren bij Adam bracht.

Zo'n actie zal veel tijd hebben gevergd. Maar hoe dan ook, het hele proces van plaatsing in de tuin, het laten groeien van bomen, het geven van namen aan alle dieren, het opwekken van het verlangen naar een helper, het past niet in het tijdsbestek van een gewone dag.

Dat wordt nog eens onderstreept met de uitroep van de mens:

Toen riep de mens uit:
'Eindelijk een gelijk aan mij,
mijn eigen gebeente,
mijn eigen vlees,
een die zal heten: vrouw,
een uit een man gebouwd.'²¹⁰

Het 'eindelijk' geeft aan dat Adam vrij lang op de komst van Eva heeft moeten wachten.

Dit alles past goed in het sjabloon van het **reeds** en **nog niet**.

De mens is als een twee-eenheid geschapen. God had Eva voorzien en had bij de schepping van de mens daarvoor de nodige voorzieningen getroffen. God kende de manier waarop Hij Eva zou scheppen. Op de zesde scheppingsdag sprak Hij de mens aan alsof het al een feit was. Het **reeds**.

Adam kan daarbij zijn vragen gehad hebben. In dat geval zal hij wel, net als later Abraham, geloofd hebben dat het goed zou komen.

Maar waarschijnlijker is het dat Adam eerst geen vragen had, omdat God bij hem het verlangen naar een vrouw moest opwekken. Nadat Adam de dieren een naam had gegeven, maakte hij zijn verlangen bij God bekend. Afgaand op dat 'eindelijk' heeft God Adam een zekere tijd laten wachten. Het **nog niet**.

Tussen het **reeds** en **nog niet** kunnen weken, maanden, jaren of zelfs eeuwen zitten. Zolang we dit niet kunnen achterhalen, ligt er een sluier over het begin.

²¹⁰ Genesis 2:23

Uit Jesaja weten we dat God eens de sluier zal verwijderen.

Op deze berg vernietigt hij het waas
dat alle volken het zicht beneemt,
de sluier waarmee alle volken omhuld zijn.²¹¹

Deze profetie gaat uitkomen, zodra alles aan het licht komt²¹² en de boeken opengaan.²¹³ Tot dat moment zal er altijd over enkele gedeelten uit de Bijbel een sluier blijven hangen. Het Bijbelboek Openbaring is volgens David Pawson door Luther, Calvijn en Zwingli ondergewaardeerd. Daarover schrijft hij:

Luther: 'Het is noch apostolisch noch profetisch... iedereen denkt van dit boek wat zijn geest hem ingeeft... er zijn veel boeken die edeler en meer het bestuderen waard zijn... mijn geest kan niet met dit boek instemmen.'
Calvijn sloeg het over in zijn commentaren bij het Nieuwe Testament!
Zwingli zei dat het getuigenis ervan kan worden afgewezen omdat 'dit geen boek van de Bijbel is'.²¹⁴

Mee door deze onderwaardering bij de reformatoren is Openbaring nog steeds deels een versluierd boek. Daarentegen lijkt Genesis veel helderder. De eerste hoofdstukken van Genesis kenden eeuwenlang een heldere uitleg, maar dat is door de evolutietheorie aan het wankelen gebracht.

Dat laatste is een aanleiding om Genesis opnieuw te doordenken. Want het sjabloon van het **reeds** en **nog niet** past op meer teksten uit Genesis, waardoor bij onderkenning daarvan mogelijk de versluiering van Genesis zal afnemen. Als de essentie van het scheppingsverhaal toeneemt tegen de nooit helemaal te ontsluiten achtergrond, dan zetten we een stap voorwaarts. Dat sjabloon breng ik in bij de volgende twee thema's:

1. De schepping van roofdieren
2. De vruchtbaarheid van Eva

Daarna ga ik kort in op enkele thema's die eveneens het lezen van Genesis kleuren:

3. De leeftijd van Adam
4. De vrouwen van Kaïn en Abel
5. De vrouwen van de eerste generaties mannen
6. De zonen van God
7. Job leefde tussen de zonen van God

²¹¹ Jesaja 25:7

²¹² 2 Petrus 3:10

²¹³ Openbaring 20:12

²¹⁴ David Pawson in *Wanneer Jezus terugkomt...*, blz. 115-116

1. De schepping van roofdieren.

In Genesis 1:30 lezen we dat God aan de dieren die in het wild leven, aan de vogels van de hemel en aan de levende wezens die op de aarde rondkruipen de groene planten gaf tot hun voedsel. Hieruit is af te leiden dat er op dat moment nog geen roofdieren waren. Die moeten dan later geschapen zijn, zoals ook Eva later is geschapen.

Waarschijnlijk heeft God de roofdieren pas geschapen, nadat het aantal dieren zo was toegenomen dat die ingreep nodig was. Ik geloof dan ook dat God de roofdieren als faunabeheerders heeft aangesteld, niet om lukraak te roven, maar om de populaties binnen gezonde grenzen te houden.

2. De vruchtbaarheid van Eva

In Genesis 2 lezen we over de boom van kennis van goed en kwaad. Nadat Adam en Eva van de vruchten van die boom hadden gegeten, ontdekten zij dat zij naakt waren. Daarom regen ze vijgenbladeren aan elkaar en maakten er lendenschorten van. Hieruit is af te leiden dat door het eten van de vrucht hun seksuele gevoelens geactiveerd waren. Zij merkten dat ze naakt waren.

Waarschijnlijk heeft God de boom van kennis van goed en kwaad geschapen om deze pas in een later stadium ter beschikking te stellen. Eerst moesten Adam en Eva leren om ervan af te blijven.

Algemeen wordt aangenomen dat Adam en Eva geen kinderen hebben verwekt voordat zij in zonde vielen. Ik veronderstel dat Eva de eerste jaren onvruchtbaar is geweest. In het langdurig onvruchtbaar zijn van Sara²¹⁵, zie ik een bevestiging voor deze gedachte. Mensen moesten leren om op Gods tijd te wachten. Ook Noach moest dat leren, hij verwekte Sem, Cham en Jafet pas toen hij 500 jaar oud was.²¹⁶

3. De leeftijd van Adam

In totaal leefde Adam 930 jaar.²¹⁷ Normaal worden deze jaren gerekend vanaf de schepping. Maar vóór de zondeval leefde de mens echt anders. Met een eeuwigheid voor ogen is het tellen van de levensjaren vrij zinloos. Na de zondeval wordt dat anders. Adam wordt sterfelijk en elk levensjaar wordt een genadejaar. Die jaren worden geteld om daarmee Gods barmhartigheid over te dragen aan de volgende generaties.

4. De vrouwen van Kaïn en Abel

Over de vrouwen van Kaïn en Abel staat niets in de Bijbel. Omdat Eva de moeder van alle levenden genoemd wordt, wordt traditioneel aangenomen dat de beide broers elk met een zus van hen getrouwd moet zijn geweest. Dit veronderstelt dat Eva veel meer kinderen moet hebben gehad dan in de Bijbel vermeld staat.

²¹⁵ Genesis 17, Romeinen 4:19

²¹⁶ Genesis 5:32

²¹⁷ Genesis 5:5

Pas in Genesis 5:4, na de geboorte van Set, wordt vermeld dat Adam zonen en dochters verwekte. Ik hecht hierbij aan de chronologie en op grond daarvan denk ik dat Adam en Eva pas dochters hebben ontvangen ná de geboorte van Kaïn, Abel en Set.

Uit de Bijbel blijkt duidelijk dat zowel Kaïn als Abel al meerdere nakomelingen moeten hebben gehad vóór het moment dat Kaïn zijn broer Abel doodsloeg. Want Kaïn werd bang, nadat God zijn straf over hem had uitgesproken. Hij werd bang voor de mogelijkheid dat iedereen die hem zou tegenkomen hem zou doden.²¹⁸

In een gesprek tussen Kaïn en de HEER nam deze de vrees van Kaïn weg. Daarna vertrok Kaïn en vestigde zich in Nod, waar hij een stad bouwde.²¹⁹ Dit geeft aan dat Kaïn niet alleen is weggetrokken, maar in gezelschap van zijn vrouw en een schare nakomelingen. Tijdens de bouw van de stad ontvingen Kaïn en zijn vrouw een zoon. Teken van God dat Hij Kaïn ondanks zijn zonde liefhad en zegende.

Deze verhalen zijn goed te rijmen als we in wonderen geloven, als we veronderstellen dat zowel Abel als Kaïn een vrouw van God hebben ontvangen op een vergelijkbare manier als waarop Adam zijn vrouw Eva ontvangen had.²²⁰

5. De vrouwen van de eerste generaties mannen

Set werd geboren toen Adam 130 jaar oud was. Tijdens die 130 jaar waren Kaïn en Abel geboren, Kaïn had Abel gedood, Kaïn was met een schare nakomelingen in Nod gaan wonen. Kaïn was bevreesd voor de nakomelingen van Abel.

Deze samenvatting doet veronderstellen dat tijdens die eerste 130 jaar meerdere generaties het levenslicht zagen. Kaïn bouwde immers een stad.

Ik veronderstel dat deze generaties mannen, net zoals Kaïn en Abel, van God een vrouw hebben ontvangen. Het lijkt wonderlijk, maar zo is de grote diversiteit aan mensen goed te verklaren.²²¹ Wetenschappers denken op basis van DNA-onderzoek dat er 33 vrouwen stonden aan de basis van de huidige wereldbevolking.

Gezien vanuit Openbaring zijn dit slechts kleine wonderen. Niet te vergelijken met het wonder dat eens alle mensen, waarschijnlijk nu al meer dan 120 miljard, zullen opstaan uit de dood en een verheerlijkt lichaam zullen ontvangen. En al helemaal niet te vergelijken met al die wonderen die zullen leiden tot het herstel en de vernieuwing van zowel de aarde als van de hele kosmos.

²¹⁸ Genesis 4:14

²¹⁹ Genesis 4:17

²²⁰ Genesis 2:21-22

²²¹ Zie *Droegen de Goden schoenen?* Van William (Boy) Habraken, blz. 443: Volgens de Engelse wetenschapper Brian Sykes, die genetisch onderzoek verrichte bij duizenden Europeanen, zijn nagenoeg alle inwoners van Europa terug te voeren op 7 oermoeders. Een onveranderlijk deel van DNA is het mitochondrium, dat uitsluitend door vrouwen kan worden overgedragen. Buiten Europa kon Sykes het DNA herleiden naar 26 stammoeders zodat in totaal 33 vrouwen aan de basis stonden van de huidige wereldbevolking. Op kleitabletten wordt begonnen met tweemaal 7 oermoeders...

God heeft niet alles laten optekenen in de Bijbel. Dit maakt de zoektocht naar het begin extra boeiend. Ik veronderstel dat God bovenstaande wonderen heeft verricht om ons in onze zoektocht te focussen op Gods mogelijkheden.

6. De zonen van God

Gods zonen zagen hoe mooi de dochters van de mensen waren en ze verkozen uit hen vrouwen die ze maar wilden.²²² God vond dit en nog veel andere zaken zo slecht, dat Hij spijt kreeg dat Hij mensen had gemaakt en voelde zich diep gekwetst.²²³

Uit het onderwijs van Jezus weten we dat God het monogame huwelijk heeft bevolen. Vanaf het begin was het Gods bedoeling dat elke man zich slechts aan één vrouw zou verbinden. God gaf Adam slechts één vrouw, die uitstekend bij hem paste. Ik veronderstel dat God eveneens aan de eerste generaties mannen en mogelijk aan enkele specifieke geslachten daarna op een vergelijkbare manier vrouwen heeft gegeven. Aan iedere man gaf Hij een vrouw die precies bij hem paste.

Deze mannen zie ik als Gods zonen. Mannen die in de voortijd van God zelf een vrouw hadden ontvangen zoals Adam. Geen wonder dat God spijt kreeg dat Hij de mens geschapen had. Die mannen waren ontevreden met wat God hen had gegeven en zij vergrepen zich aan de dochters van de mensen.

Veel later lezen we bij Job ook over Gods zonen. Dan zijn we al meerdere generaties verder in de geschiedenis, minstens enkele generaties na de zondvloed. Deze zonen van God zijn niet op alle punten te vergelijken met Gods zonen uit de voortijd. Zo denk ik niet dat God aan elk van deze mannen een vrouw gaf op een vergelijkbare wijze als Hij eens aan Adam Eva heeft gegeven. Over Job en Gods zonen kom ik in de volgende paragraaf terug.

Tijdens het verre verleden leefden er ook giganten op de aarde. Het waren helden.²²⁴ Over deze giganten schrijft de Bijbel nog minder dan over Gods zonen. Omdat Eva de moeder van alle levenden is, moeten deze giganten ook van Adam en Eva afstammen. Later in de Bijbel komen we meer reuzen tegen, zoals de Enakiëten²²⁵ en de reus Goliath, die ruim 6 el (3 m) lang was.²²⁶

Ik veronderstel dat de giganten uit de voortijd groter moeten zijn geweest dan de reuzen die we later tegenkomen. Dit omdat ik denk dat zij de bouwers zijn geweest van de megalithische bouwwerken uit de voortijd. In het boek *Droegen de Goden schoenen* heeft de schrijver, William (Boy) Habraken, meerdere van deze bouwwerken bezocht en deze in zijn boek beschreven en afgebeeld. Vooral de grootte en het gewicht van de daarbij gebruikte stenen vallen op. Enkele voorbeelden uit dit boek zijn:

²²² Genesis 6:2; waar de HSV de vertaling 'Gods zonen' gebruikt, vertaalt de NVB dit met 'de zonen van de goden'. Die laatste vertaling komt bij mij iets mythisch over, vandaar mijn voorkeur voor de HSV.

²²³ Genesis 6:6

²²⁴ Genesis 6:4

²²⁵ Numeri 13:33

²²⁶ 1 Samuël 17:4

1. De Romeinse tempel van Bacchus, Baalbek, Libanon is gebouwd op een veel ouder fundament. Met stenen 18,90 x 4,35 x 3,60 m; gewicht > 1000 ton.²²⁷
2. De grote piramide bij Gizeh, Caïro, Egypte. Bij de koningskamer zijn blokken gebruikt die naar schatting 50 en 80 ton wegen.²²⁸
3. De westelijke steen in het fundament onder de Klaagmuur in Jeruzalem. Deze steen is 13,6 x 3 x 3,30 m, met een gewicht van 570 ton.²²⁹
4. De stad Persepolis in het zuiden van Perzië/Iran. Deze stad werd gebouwd op oude fundamenten, bestaande uit megalithische stenen.²³⁰
5. De stad Tiwanaku in de Andes, in het huidige Bolivia. De stadsmuren zijn gebouwd met blokken zandsteen van 60 tot 100 ton.²³¹
6. Machu Picchu in Peru. Ook hier zijn tonnen zware fundamentstenen te zien.²³²
7. Ollantaytambo in Peru, met onder andere een hoeksteen van 130 ton.²³³

De auteur laat nog andere megalithische bouwwerken zien, waaronder Stonehenge en andere steencirkels, hunebedden en de enorme tempels op Malta.²³⁴

In het boek *De verborgen geheimen van de mensheid* van Bert Thurlings komen we deze en nog andere voorbeelden tegen van megalithische bouwwerken, terwijl Thurlings een website heeft waarop deze te zien zijn.²³⁵

De aanwezigheid van al deze megalithische objecten vormen een groot mysterie. Wie heeft ze gebouwd? Hoe hakte men deze stenen uit? Hoe werden ze vervoerd? Soms over lange trajecten.²³⁶ Soms lag de groeve aan de andere kant van een diep dal.²³⁷ Hoe werden ze opgestapeld? Bij de grote piramide van Gizeh sluiten de stenen precies op elkaar aan, geen haar past ertussen. Hoe bereikten de bouwers dit resultaat?

Ik veronderstel dat de giganten uit de voortijd deze objecten hebben gebouwd, misschien wel onder aansturing van de zonen van God.

Wat weten we van de giganten? Er zijn meerdere skeletten gevonden, twee zelfs met een lengte van 10,80 m. Over de reuzen schrijft Habraken:

Het nagenoeg ontbreken van de aanwezigheid van reuzen in de gangbare geschiedbeschrijving, wetenschap en antropologische studierichtingen is uiterst vreemd, gezien de feitelijke bewijzen die voor hun aanwezigheid overal op de wereld

²²⁷ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 242

²²⁸ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 248

²²⁹ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 254

²³⁰ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 255-257

²³¹ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 258-262

²³² Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 263-265

²³³ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 256-268

²³⁴ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 269-274

²³⁵ Zie: <https://www.thurlings.com/Ancient-mysteries/index.html>

²³⁶ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 270; bij Stonehenge kwamen er enkele stenen uit een steengroeve zo'n 30 km ervandaan en andere stenen kwamen zelfs uit een steengroeve die 385 km ervandaan lag.

²³⁷ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 266; bij Ollantaytambo bevindt de steengroeve zich op 4 km afstand aan de andere kant van de Urubamba rivier hoog op een berghelling.

worden gevonden. Het is nog veel wonderlijker dat blijkbaar alle musea ter wereld hebben afgesproken om de gevonden bewijzen niet aan bezoekers te tonen. Slechts een zeer klein deel wordt in achterkamertjes tentoongesteld, waardoor duizenden gevonden skeletten en honderden historische getuigenissen worden genegeerd. De gangbare mening over reuzen onder de gemiddeld burger is die van schepsels die voorkomen in mythen, legendes en kinderverhalen. In werkelijkheid is het zeer aannemelijk dat reuzen op aarde aanwezig waren ver voor de zondvloed, maar ook in de Romeinse tijd en in het heden.²³⁸

De in Genesis 6 genoemde reuzen en giganten krijgen door de gevonden skeletten een grote werkelijkheidswaarde. Het zijn feiten die niet genegeerd mogen worden.

De zonen van God hebben niet zulke duidelijke afdrukken achtergelaten. Maar de gevonden megalithische objecten geven blijk van een hoogontwikkelde samenleving, waarin dingen mogelijk waren die nu niet meer te realiseren zijn. Habraken geeft aan dat de piramiden van Gizeh nu niet meer nagebouwd kunnen worden.²³⁹ En ook de dunwandige schalen uit hardsteen zijn niet meer na te maken.²⁴⁰

Bij gebruikmaking van het sjabloon van het **reeds** en het **nog niet** mogen we zover mogelijk terugkijken als we kunnen. Het **reeds** ligt dan ver achter ons. Maar omdat God alles zal herstellen, mogen we ook uitzien naar alles wat al zo verschrikkelijk lang achter ons ligt. Eens zal blijken dat wat grotendeels buiten de Bijbelse gegevens valt, ook opgenomen is in Gods heilsplan. We kunnen niet groot genoeg over God denken.

7. Job leefde tussen Gods zonen

Volgens B. Northrup was Job een broer van Peleg.²⁴¹ Peleg maakte de verdeling van de wereld mee.²⁴² Het is daarom mogelijk dat Job deze verdeling van de wereld heeft meegemaakt. Al de in Job beschreven catastrofes wijzen in die richting.

In de Studiebijbel worden deze catastrofes breed beschreven, zoals de zware regens, maar vooral ook sneeuwval en ijsvorming, die wijst op enige verandering in het klimaat. De aarde blijkt vaak in beroering te zijn, bergen storten in en rotsen worden door water van hun plaats gerukt. Dit wijst op aardbevingen en aardverschuivingen.

²³⁸ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 238

²³⁹ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 431

²⁴⁰ Zie *Droegen de Goden schoenen?* van William (Boy) Habraken, blz. 390-400

²⁴¹ Zie *Studiebijbel Oude Testament – Bijbelcommentaar Ezra – Nehemia – Job* van M.J. Paul – G. van den Brink – J.C. Bette, blz. 379; de Septuaginta vereenzelvig Job met Jobab. Deze naam komt in het OT allereerst voor in Gen. 10:29 als nakomeling van Sem. Hij is een zoon van Joktan, de broer van Peleg. Later komt deze naam ook voor in Gen. 36:32-34, als Edomitische koning. B. Northrup meent dat de leefomstandigheden van Job wijzen naar de vroegere datum. De commentaarschrijvers hebben een lichte voorkeur de latere datering, maar in *Excurs 9 - Behemot en leviatan*, blz. 878-885, wordt geconcludeerd dat het aannemelijk is dat Job leefde vóór de tijd van Mozes en Jozua. In dat geval zou Mozes het boek Job vertaald kunnen hebben, zodat het daarna aan de heilige Schriften is toegevoegd.

²⁴² Genesis 10:25

Bovendien komen er hevige tornado's voor. Ook lijkt het wel of grote vloedgolven (tsunami's) zich hebben voorgedaan.²⁴³

De Studiebijbel wijst in dit verband ook op de ondergang van het eilandenrijk Atlantis. Kunnen we dat verhaal afdoen als een legende of schuilt er een kern van waarheid in wat mensen hebben waargenomen?²⁴⁴

Ik geloof steeds meer dat tijdens de zondvloed het supercontinent Pangea ontstaan is en even later weer uiteengevallen is in de ons bekende continenten. Eeuwen later, tijdens de verdeling van de aarde onder Peleg, heeft een correctie plaatsgehad, waarbij twee belangrijke handelsverbindingen, gevormd door ketens van eilanden, verdwenen zijn.

De ene handelsverbinding overbrugde de Atlantische Oceaan. Het bestond uit een keten van grotere en kleinere eilanden, het eilandenrijk Atlantis.²⁴⁵ De andere verbinding overbrugde in Oceanië een reeks van eilanden waar Paaseiland onderdeel van uitmaakte.²⁴⁶

In het boek *De verborgen geheimen van de mensheid* reikt Bert Thurlings meerdere argumenten aan voor het bestaan van deze verbindingswegen tussen de continenten. Met vrij kleine schepen was het daardoor mogelijk om wereldwijd handel te drijven en kennis met elkaar te delen. En wel om de volgende redenen:

1. Er zijn duidelijke overeenkomsten tussen meerdere megalithische gebouwen aan weerskanten van de Atlantische Oceaan.²⁴⁷
2. In Egyptische mummies is cocaïne en coffeïne gevonden. De coffeïne werd toen alleen in Zuid-Amerika verbouwd.²⁴⁸
3. De overeenkomsten in de toegepaste steentechnologie.²⁴⁹

²⁴³ Zie 'Studiebijbel Oude Testament – Bijbelcommentaar Ezra – Nehemia – Job' van M.J. Paul – G. van den Brink – J.C. Bette, blz. 878-880, in *Excurs 9 – Behemot en Leviatan*

²⁴⁴ Zie *Studiebijbel Oude Testament – Bijbelcommentaar Ezra – Nehemia – Job* van M.J. Paul – G. van den Brink – J.C. Bette, blz. 880; in *Excurs 9 – Behemot en Leviatan*

²⁴⁵ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II - blz. 37; 'Zij bevatte namelijk een eiland voor de monding, die gij, Grieken, zoals gij zegt, de Zuilen van Hèrakles noemt. (...) Dat eiland was grote dan Libyë en Azië tezamen, (Libyë is een andere naam voor Afrika) en van daar kon men destijds op zijn reis oversteken naar de andere eilanden, en van de eilanden naar de ganse uitgestrektheid van het tegenover liggend vasteland, dat die waarlijke zee omsloot.'

²⁴⁶ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II - blz. 270; Hij (Posnansky) stelt dan dat de eilanden in Oceanië, inclusief Paaseiland, deel uitmaakten van een landbrug die verbonden was met Zuid-Amerika. Door het stijgen van de Andes, verdween deze landbrug geleidelijk onder water. Dit zou dan ook verklaren waarom er zo'n grote overeenkomst is tussen de culturen van deze eilanden.

²⁴⁷ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II, blz. 26; Fig. 2.15 laat de grote gelijkenis zien tussen de façade van de tempel van Chavin de Huantar in Peru met de façade van de Hagar Qim op Malta (fig. 2.13)

²⁴⁸ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel I – blz. 234: Vervolgens stelt Moore een hele reeks vragen, want deze drugs zouden wijzen op handelscontacten tussen Zuid-Amerika, en Egypte in 2500 v. Chr.

²⁴⁹ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II – Hoofdstukken XI en XII, blz. 207 - 290

Over de oorzaak van het ontstaan van het supercontinent Pangea kom ik later terug. Wel merk ik nu al op dat dit gepaard is gegaan met veel natuurgeweld, zoals meteorietregens.

Driemaal wordt in Job geschreven over Gods zonen.²⁵⁰ Vaak wordt hierbij gedacht aan hemelbewoners, die direct toegang hebben tot God. God kon met hen overleggen en hen instrueren. Uit Job 38:7 zou dan blijken dat Gods zonen al voor de grondlegging van de wereld aanwezig waren. Zij schreeuwden het uit van vreugde bij het zien van Gods grote scheppingsdaden.

Ik beschouw Gods zonen als bijzondere mensen, groot, sterk, intelligent en verstandig. Lijkend op een mix van Simson en Salomo. Achter deze zonen van God zie ik beschermengelen staan. Omdat later in de Bijbel een duiding voorkomt waarbij duivelse krachten achter aardse koningen kunnen staan.²⁵¹

God wandelde met Henoch²⁵² en sprak met Job. God verscheen in de voortijd dikwijls op aarde en sprak met onder andere Adam en Eva, Kaïn, Henoch, Noach en Abraham. Ik denk dat God zich daarbij vertoonde in een fysiek menselijke gestalte, gelijkend op die van de zonen van God. Daarom denk ik dat God op aarde de zonen Gods ontving. Hij wachtte hen op om met hen van gedachten te wisselen. Een soort visitatie. Ook satan mocht daaraan deelnemen.

De Studiebijbel wijst op meerdere teksten waaruit zou blijken alsof er meerdere goden zijn. In het belang van ons zicht op deze goden, die wel eens dezelfde zouden kunnen zijn als de zonen van God, volgt hier een citaat:

Een andere lijn in het Oude Testament is, dat het lijkt alsof de goden realiteit zijn. De Here is groter dan alle goden (Ex. 15:11; 18:11; 1 Kr. 16:25; Ps. 86:8). Hij is de God der goden (Deut. 10:17; Joz. 22:22), wat betekent: de God bij uitstek of de God boven alle goden. In Jes. 26:13 belijdt het volk dat 'andere heren' over hen geheerst hebben, maar dat zij nu alleen nog maar de naam van JHWH huldigen. Die machten hebben heerschappij uitgeoefend. In Deut. 4:7 wordt de vraag gesteld welke goden hun volk zo nabij zijn als de HERE zijn volk Israël. Met Hem worden de verschillende goden vergeleken. (...) In Ps. 138:1 zegt de psalmdichter dat hij God zal bezingen 'in de tegenwoordigheid van de goden' en in Ps. 97:7 worden de goden opgeroepen zich te buigen voor de HERE. Het lijkt erop alsof deze goden een realiteit zijn.²⁵³

God heeft de mens haast goddelijk geschapen.²⁵⁴ Na de zondeval is de degeneratie bij de mens ingetreden, die bij de ene sneller is verlopen dan bij de andere. Het kan zijn dat door degeneratie afwijkingen zijn opgetreden, waardoor zowel dwergen als reuzen werden

²⁵⁰ Job 1:6-12, 2:1-6, 38:7. In de NBV wordt vertaald met 'hemelbewoners'.

²⁵¹ Zie *Studiebijbel Oude Testament – Bijbelcommentaar Ezra – Nehemia – Job* van M.J. Paul – G. van den Brink – J.C. Bette, blz. 384; uit de beschrijving van Jes. 14:12-15 en Ezech. 28:11-19 is dit af te leiden.

²⁵² Genesis 5:24

²⁵³ Zie *Studiebijbel Oude Testament – Bijbelcommentaar Ezra – Nehemia – Job* van M.J. Paul – G. van den Brink – J.C. Bette, blz. 855; *God en de goden*

²⁵⁴ Psalm 8:6

geboren. De variatie werd in eerste instantie groter, maar na verloop van tijd stierven de meest zwakkere variaties uit. In het apocriefe boek Baruch staat daarover:

Daar werden de reuzen geboren,
die befaamde mannen uit de voortijd,
groot van gestalte, bedreven in de strijd.
Maar hen heeft God niet uitgekozen,
de weg naar kennis werd hun niet gewezen.
Zij gingen allemaal dood door een tekort aan inzicht en verstand.²⁵⁵

Ik veronderstel dat de meest krachtige mensen het langst het beeld van God zijn blijven vertonen. Die bijzonder krachtige persoonlijkheden zijn in de voortijd en ook later als goden vereerd. Ik zie Gods zonen als mensen waarbij hun oorspronkelijk krachten en intelligentie door de zondeval minder snel gedegeneerd zijn dan bij de gemiddelde mens. Ik denk dat Jezus iets van die oorspronkelijke krachten heeft laten zien toen Hij over het water liep en op het moment dat Hij de storm tot bedaren bracht. Maar hoe dat precies zit, is niet meer te achterhalen. Jezus Christus was immers zowel mens als god. Als mens kon Hij beschikken over vergelijkbare krachten en intelligentie als eens Adam bezat. Daarin was Jezus de tweede Adam. Maar daarenboven kon Jezus beschikken over goddelijke krachten, Hij kon mensen uit de dood opwekken.

Het blijft daarom moeilijk om ons een goed beeld te vormen over Gods zonen. Konden zij de zwaartekracht beïnvloeden? Konden zij 100 ton zware stenen laten zweven? Konden zij zelf vliegen? Er zijn veel stille getuigen die dat doen vermoeden. Habrakem en Thurlings beschreven veel van die stille getuigen. Ik heb hierboven slechts enkele daarvan aangehaald. Op verschillende websites is meer te vinden over deze min of meer verborgen geheimen van de mensheid.

²⁵⁵ Baruch 3:26-28

8. Openbaring over het lezen van Genesis

Vanouds werd Openbaring grotendeels symbolisch gelezen. Daarentegen werd Genesis letterlijker gelezen, zeker door de orthodoxe christenen. De laatste tijd komt daar verandering in. De letterlijke lezing van Genesis staat onder druk doordat de evolutie steeds meer omarmd wordt.

Het symbolisch lezen van Openbaring kent grenzen, met name aangaande de invulling van het komende duizendjarige rijk. Veel orthodoxe christenen verwerpen in navolging van Calvijn een komend Messiaans Vrederijk. Het praten over zo'n rijk wordt onder hen vaak getypeerd als speculatief.

Daarentegen zijn er ook orthodoxe christenen, met name die het werk van de Stichting Christenen onder Israël steunen en evangelische christenen, die heel concreet het Messiaans Vrederijk verwachten. Na zijn terugkomst zal Jezus Christus regeren vanuit het nieuwe Jeruzalem.

Hoe deze stad er dan uit zal zien, blijft in het vage. Sommigen denken op grond van Psalm 122:3 dat het huidige Jeruzalem zal worden samengevoegd met het nieuwe Jeruzalem.²⁵⁶ Ik denk dat het nieuwe Jeruzalem compleet zal neerdalen uit de hemel, waarbij de verdere tekening van die stad in Openbaring voor een groot deel symbolisch is. Gouden straten duiden op mooie veredelde straten die eeuwig meegaan. De paarden poorten markeren de grens tussen het heilige binnen de poorten en het onheilige buiten de poorten van het nieuwe Jeruzalem. Wie naar binnen wil, moet eerst de engel die bij elke poort staat passeren.²⁵⁷ Wie daarna de poort doorgaat, zal niets onheiligs de stad in kunnen brengen. Maar hoe dan ook, in de tekening van het nieuwe Jeruzalem gaan de symbolische en de letterlijke betekenis hand in hand. De tekening met heldere lijnen gaat gepaard met vage voorstellingen. Wie onderkent dat de goede God alles mooier zal maken dan wij ons nu nog kunnen voorstellen, kan voor zichzelf een verwachtingsvol plaatje maken.

Openbaring geeft zo een tekening met open einden. Lang niet alles is geopenbaard, het Messiaans Vrederijk is slechts getekend in grove lijnen. Wat er allemaal gaat gebeuren nadat God de Vader bij de mensen komt wonen, blijft al helemaal in het vage. Het zal weliswaar het Messiaans Vrederijk overtreffen, want Gods schepping zal verder ontplooid worden.

Terug naar Genesis. Ik denk dat Genesis qua openbaring eveneens een tekening geeft van een open systeem. Genesis 2 laat ons niet weten wanneer Eva geschapen is. Ook weten we niet wanneer de zondeval heeft plaatsgevonden, als we de telling van Adams levensjaren laten beginnen bij de zondeval. Dan wordt de tijd van vóór de zondeval niet alleen vager, maar ook meer open. Vóór de zondeval kan de satan al het kwaad de wereld in hebben gebracht. Vóór de zondeval kan satan al Gods schepping verminkt hebben en met name het dierenrijk zo hebben aangetast dat dieren elkaar op een vreselijke manier gingen doden. Deze aantasting van Gods schepping kan dan de reden zijn geweest dat God Adam in het paradijs heeft geplaatst, een beschutte tuin om het kwade er buiten te houden.

²⁵⁶ Psalm 122:3 HSV

²⁵⁷ Openbaring 21:12

In Genesis staan twee geslachtsregisters, die later in de Bijbel worden aangehaald. Zo'n latere aanhaling wordt vaak gezien als bekrachtiging van haar juistheid.

Mart Jan Paul wijst erop dat deze geslachtsregisters zo verschillend geïnterpreteerd worden, dat er 500 jaar tussen zit.²⁵⁸ Dit verschil geeft te denken. Verder kan met 'kind van' ook 'kleinkind van' en 'achterkleinkind van' bedoeld zijn. Daardoor kunnen er in deze geslachtsregisters meerdere generaties zijn overgeslagen.

In die optiek komt het dan niet meer op het letterlijke lezen aan, maar op het symbolisch lezen. De tien generaties tussen Adam en Noach²⁵⁹ en de tien generaties tussen Noach en Abraham²⁶⁰ wijzen dan op Gods bestuur, op de ontvouwing van Gods heilsplan. Het symbolisch lezen van deze geslachtsregisters maakt van Genesis een systeem dat nog meer opengaat. De tijd van de zondvloed laat zich dan makkelijker inpassen in wat de geologie tot nu toe aan catastrofes in kaart heeft weten te brengen.

De zondvloed is een voorafschaduwning van het laatste oordeel, waarbij God de aarde zo totaal zal reinigen dat er daarna sprake zal zijn van een nieuwe hemel en aarde. Alles zal volmaakt worden. Gods reiniging van deze wereld tijdens het laatste oordeel zal absoluut zijn. Tijdens die reiniging zullen de schapen van de bokken worden gescheiden. De gelovigen zullen als koningen en priesters hun plaats mogen innemen binnen de muren van het nieuwe Jeruzalem. De ongelovigen daarentegen zullen buitengesloten worden, zij zullen zich buiten de muren moeten ophouden. In Openbaring is die plek omschreven als de vuurpoel en als de vuurpoel met brandende zwavel.²⁶¹ De ongelovigen zullen dan gescheiden van God moeten leven, wat Openbaring omschrijft als de tweede dood.²⁶²

De hel is in de NBV vertaald met Gehenna, dat verwijst naar het Hinnomdal ten zuiden van Jeruzalem, waar vroeger afgodische kinderoffers hadden plaatsgevonden (2 Kron. 28:3; 33:6; zie 2 Kon. 23:10) en dat in de eerste eeuw waarschijnlijk als vuilstortplaats werd gebruikt, waar continu een vuur brandde (zie Jes. 66:24). In de Joodse literatuur symboliseert deze plaats de eeuwige verdoemenis.²⁶³

De hel is daarmee eigenlijk ook een voorafschaduwning van de vuurpoel. Zo'n voorafschaduwning is deels letterlijk en deels symbolisch te beschouwen. De straffen zullen geestelijk van aard zijn, waarbij de geestelijke pijn vergelijkbaar is met lichamelijke pijn. De plaats van de hel blijft moeilijk te situeren. Tijdens het Messiaans Vrederijk is de vuurpoel te situeren buiten de muren van het nieuwe Jeruzalem.

De zondvloed is eveneens een voorafschaduwning die deels letterlijk en deels symbolisch bekeken moet worden.

Een voorafschaduwning is nooit absoluut, het verwijst wél naar het absolute.

Zo zijn Job, Mozes en Elia te beschouwen als voorafspiegelingen van Jezus. Ze laten aspecten zien die bij Jezus in absolute zin te bewonderen zijn.

²⁵⁸ Zie *Oorspronkelijk- overwegingen bij schepping en evolutie* van Mart Jan Paul; blz. 136, 176-177, 186-188

²⁵⁹ Genesis 5

²⁶⁰ Genesis 11:10-27

²⁶¹ Openbaring 19:20, 20:14,15, 21:8

²⁶² Openbaring 20:14, 21:8

²⁶³ Studiebijbel in perspectief, aantekening bij Matteüs 5:22

De ceremoniële dienst in de tempel is een voorafspiegeling van het offer dat Jezus als dienstknecht van de HEER heeft gebracht. Al die tienduizenden dierenoffers verwezen naar het grote offer en hoewel hun aantal groot was, bleef het in de schaduw staan van het offer dat Jezus Christus bracht.

In de Bijbel is de zondvloed getekend in absolute termen. De hele wereld werd overspoeld en alle mensen en landdieren kwamen om. Alleen wie zich in de ark bevond, overleefde die door God gestuurde catastrofe.²⁶⁴

De tekening is absoluut, maar is het niet. Deze absolute verwijst naar wat er komt, het gebeuren zelf is minder absoluut. Uit de honderden zondvloedverhalen blijkt wel, dat deze wereldwijd is geweest, maar de onderlinge verschillen geven aan dat deze niet uit één bron komen. Niet alleen Noach en de zijnen hebben de vloed overleefd, maar ook meerdere anderen verspreid over diverse continenten.

Ik zie hierin Gods barmhartigheid, die mee daardoor de zondvloed wereldwijd heeft laten vastleggen.

Wat voor de mensen in de ark van Noach geldt, dat geldt ook voor de dieren. Naast de dieren in de ark hebben wereldwijd op diverse continenten dieren de zondvloed overleefd.

De zondvloed is een straf van God, maar geen definitieve. Alle mensen die in de zondvloed zijn omgekomen, zullen op de jongste dag opstaan uit de dood. Dan zullen zij gaan inzien dat God straft om erger te voorkomen. God houdt van zijn schepping en Hij zal deze herstellen en vernieuwen. Bij dat vernieuwingsproces mag niemand ontbreken, daarom zullen alle mensen uit de dood opstaan.²⁶⁵

Met Photoshop is het mogelijk om een wazige rand om de foto te maken. Daardoor wordt het centrum van de foto meer geaccentueerd. Het lijkt erop dat Genesis en Openbaring wazig zijn gehouden om het centrale thema van de Bijbel te accentueren. In Genesis en Openbaring ontbreken dan doelbewust veel data om de centrale boodschap goed uit te laten komen en niet de aandacht te veel te laten afleiden door de randen.

²⁶⁴ Genesis 6-9, Matteüs 24:37-39, 2 Petrus 2:5

²⁶⁵ Daniël 12:2, Johannes 5:28-29

9. Openbaring over de zondvloed

In Openbaring lezen we over de ondergang van Babylon, het neerdalen van het nieuwe Jeruzalem en over het gegeven dat er dan geen zee meer zal zijn. In hoeverre kan deze tekening de kijk op de zondvloed beïnvloeden?

De ondergang van Babylon doet denken aan de verdwijning van Atlantis. Over Babylon staat geschreven dat deze in één uur te gronde zal worden gericht.²⁶⁶ Over Atlantis gaat het verhaal dat deze in één gruwelijke nacht en dag werd verzwolgen en in de zee verdween.²⁶⁷

In Openbaring 18 wordt Babylon getekend als een perverse wereldstad met wereldwijde connecties. Over Atlantis gaat een vergelijkbaar verhaal, een wereldmacht met steunpunten in de omliggende landen. Tot in Egypte.

God zal Babylon straffen om de ten hemel schreiende zonden die er plaatsvinden. Volgens de overlevering is Atlantis gestraft door de god Odysseus.

Vrij algemeen wordt het verhaal over Atlantis bestempeld als een mythe. Maar is dat zo? Stel dat het waar gebeurd is, wat waren dan de mogelijke gevolgen?

Bert Thurlings heeft daarover nagedacht en leidt zijn onderzoek in met: 'In hoofdstuk 3 heb ik het idee geëtaleerd dat Atlantis is weggezakt tussen de continentale platen in de Atlantische oceaan. Is dit niet een omgekeerde Lanzarotecreatie? (vulkanisch eiland) Ik zie voorlopig geen belemmering tegen zo'n idee behalve de onvoorstelbare apocalyptische toestand waarin de wereld gebracht zou worden. Je krijgt dan allerlei megaverschrikkingen tegelijk op je dak.'²⁶⁸

In de daarop volgende bladzijden heeft Thurlings het over enorme waterverplaatsingen, verandering in de Golfstroom, vulkaanuitbarstingen, het stabiliseren van de aardmantel met mogelijk aardkorstverschuivingen en de beïnvloeding van de scheefstand van de aardas.

Plato had niet alleen informatie ontvangen over de verdwijning van Atlantis, maar ook over de daarmee gepaard gaande gevolgen. Zo vernam hij: 1) In de afgelopen 9000 jaar is door opeenvolgende rampen de dikke vruchtbare laag van Griekenland en de Griekse eilanden afgespoeld en rest nu nog slechts kale grond. 2) De Akropolis was vroeger een glooiend terrein dat bedekt was met vruchtbare grond. In één nacht is deze vruchtbare laag weggespoeld.²⁶⁹ Aannemelijk is dat de immens grote vloedgolf die door de verdwijning van Atlantis ontstaan is, in de Middellandse Zee sporen heeft achtergelaten. Kennelijk deden zich al 9000 jaar (vanaf de stichting van Athene in ± 9.600 v. Chr.) lang rampen voor die het laagland van vruchtbare grond ontdaan hebben. De vloedgolf die ontstond na de verdwijning van Atlantis, kwam veel hoger en sleepte in één nacht al de vruchtbare grond rond de Akropolis met zich mee.

Deze vloedgolf raasde daarna verder richting Egypte. Gedeeltelijk stroomopwaarts richting de piramiden van Gizeh. Welke gevolgen heeft dat gehad? Is dat vastgelegd?

Veel catastrofes gingen gepaard met wonderlijke verschijnselen aan het firmament. Thurlings schrijft daarover: a) 'Ze zeiden echter, dat in deze periode de zon vier keer zijn

²⁶⁶ Openbaring 18:10, 17, 19b

²⁶⁷ Wikipedia: [https://nl.wikipedia.org/wiki/Atlantis_\(eiland\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Atlantis_(eiland))

²⁶⁸ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, deel II, blz. 119

²⁶⁹ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, deel II, blz. 39

gewoonlijke positie veranderde, twee keer opging waar hij normaal onderging, en twee keer opging waar hij normaal onderging. Zij verzekerden dat Egypte hiervan niet erg te lijden had gehad: de oogst, en de opbrengsten van de rivier, waren hetzelfde als gewoonlijk, en er was geen verandering in het vóórkomen van ziekten of overlijden.²⁷⁰ b) 'maar in waarheid is het de afwijking der hemellichten, die zich om de aarde bewegen, en een met lang tijdsverloop door hevige hitte optredende verdelging van wat op aarde is'²⁷¹ c) 'Die stuurden vervolgens een geweldige ster waarvan het rode spoor de hemel bedekte. Wederom zijn er gigantische vuurzeeën, een verschrikkelijke vloed, aanhoudende aardbevingen en constante regens.'²⁷²

Deze laatste beschrijving (c) in afkomstig uit de Kroniek van Akakor, waarin over twee grote catastrofes wordt geschreven: de Eerste Grote Catastrofe in 10.468 v. Chr. en de Tweede Grote Catastrofe in 3.166 v. Chr. Bij beide catastrofes is er sprake van gigantische vuurzeeën, een verschrikkelijke vloed, aanhoudende aardbevingen en constante regen. Of er bij de Eerste Grote Catastrofe ook een geweldige ster aanwezig was, blijkt niet duidelijk uit het verhaal. Bij de Tweede Grote Catastrofe was die er wel en deze trok een rood spoor aan de hemel. Kennelijk was er een tweede zon.

In de **Excurs: Filosoferen over de zondvloedverhalen** probeer ik de diverse verhalen met elkaar te verbinden. Nu nog niet, want ik wil eerst nog meer hardere feiten noemen, hard, omdat we ze kunnen controleren.

Zo zijn bij het smelten de Quelccaya gletsjers in Peru plantjes gevonden die alleen maar kunnen gedijen in een warm en vochtig klimaat.²⁷³ Dit wekt de veronderstelling dat de Andes enkele duizenden meters 'omhoog' is getild.

Een vergelijkbare veronderstelling komt boven bij onderzoek van de omgeving rond de stad Tiahuanacu. Het nabij gelegen Titicacameer heeft onder andere een chemische samenstelling die overeenkomt met zeewater.²⁷⁴ Op dit moment ligt dat meer op 3812 m boven de zeespiegel. Maar ook de aanwezige landbouwterrassen wijzen op een zachter klimaat dan nu.

Ik zie overeenkomsten tussen Atlantis en het Babylon uit Openbaring 18. Alleen wel zo, dat de gebeurtenissen net omgekeerd zijn. De catastrofe rond Atlantis vindt ná de zondvloed plaats. Waarschijnlijk eeuwen later. Ik dateer de zondvloed rond 10.468 v. Chr. en de ondergang van Atlantis op 3.166 v. Chr.

Volgens Thurlings heeft de informatie over de laatste vloed veel verhalen over de eerdere vloedcatastrofes gemaskeerd.²⁷⁵ Ik geloof daarentegen dat de laatste vloed qua proporties veel kleiner is geweest en dat daardoor er veel meer overlevenden zijn geweest die dat

²⁷⁰ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel I blz. 282

²⁷¹ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 36

²⁷² Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 99

²⁷³ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 143-144

²⁷⁴ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz.

²⁷⁵ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz.179; 'er zullen best wel vaker wereldwijde vloedcatastrofes geweest zijn, en wellicht ook wel in 7.640 v. Chr. Maar het is niet waarschijnlijk dat een mondelinge overlevering over zoveel duizenden jaren nog een herkenbaar verhaal vertelt. Als dan in een recentere tijd, bijvoorbeeld in 3.166 v. Chr. evenzo een vloedcatastrofe plaatsvindt, dan maskeert deze alle verhalen uit een verder verleden, zo die er nog mochten zijn.

hebben kunnen navertellen.

De eerdere vloedcatastrofe rond 10.468 v. Chr. had wereldwijde invloed. Ik denk dat tijdens deze catastrofe het laatste supercontinent Pangea is ontstaan, dat even later uiteen gedreven is. Maar daarover in het **Excurs: Filofoeren over de zondvloedverhalen** meer.

De openbaring over de zondvloed komt zowel uit de Bijbel als uit de natuur. De natuur laat onweerlegbaar zien dat er enorme catastrofes zijn geweest. De verdwijning van Atlantis kan op waarheid berusten, maar hoe dan ook, het is en blijft min of meer een teken dat de profetie over Babylon serieus te nemen is.

10. Openbaring over de herschepping

Iedereen zal opstaan uit de dood en krijgt een verheerlijkt lichaam. Alles zal aan het licht komen en alles zal vernieuwd worden. Het een zal niet zonder het ander gaan. Alles wat ondeugdelijk is, alles wat niet goed is, alles wat onrechtvaardig is, alles komt aan het licht²⁷⁶ om het deugdelijk, goed en rechtvaardig te maken.

Jezus Christus zal de gelovigen daarbij inschakelen om hen via die weg te vervolmaken. Ze zullen nog scherper gaan zien wat slecht is om daarna alles te verbeteren.

De hele aarde zal worden hersteld en vernieuwd. Bij het neerdalen van het nieuwe Jeruzalem begint het herstel en de vernieuwing van de oude aarde. Jezus Christus neemt het leeuwendeel van deze werkzaamheden op zich.

Alle bovennatuurlijke herstelwerkzaamheden zullen door Jezus zelf worden gedaan. Hij zal ook de instabiliteit van het heelal herstellen, zodat de aarde een eeuwigheid mee kan.

Vanuit het nieuwe Jeruzalem zal Jezus alle volken aan zich onderwerpen. Daartoe zal Hij zijn volgelingen als koningen en priesters de wereld insturen. Zij zullen onder zijn aanvoering de wereld overwinnen.

Zij zullen uit Jezus' naam rechtspreken en recht doen. Jezus zal hen bijstaan vanuit het nieuwe Jeruzalem. Hij zal hen instrueren. Het rechtspreken en het recht doen heeft tot inzet de bekering en de vervolmaking van de ongelovigen. Zij zullen de HEER gaan erkennen en uit overtuiging volgens zijn richtlijnen gaan leven.

Zijn volgelingen zullen gaandeweg steeds bijleren en al doende Jezus steeds beter leren kennen. Door hun werk zullen ze steeds meer op Jezus gaan lijken en zo volmaakt worden. De herschepping wordt voor iedereen zeer goed.

Het is alles of niets. God had na de zondeval de hele schepping teniet kunnen doen, zodat er niets meer van over was gebleven. In dat geval had God geen last gehad van een in zonde gevallen wereld. Een andere mogelijkheid was om alles zo te herstellen, dat alles volmaakt wordt en dat de voorheen zondige situatie totaal vergeten kan worden.

Deze laatste mogelijkheid is Jezus Christus aan het uitwerken en zodra Hij terugkomt zal Hij dat proces op een volmaakte manier afronden.

In het Oude Testament zijn talloze verwijzingen te vinden naar de eerste en tweede komst van Jezus. Pas na Jezus' eerste komst zijn deze verwijzingen duidelijker geworden; er lag een sluier over. Maar nog steeds zijn diverse profetieën over Jezus' eerste komst niet precies letterlijk te nemen. Zo duidt Jezus zelf Johannes de Doper aan als de Elia die zou komen²⁷⁷, terwijl Hij tegenover zijn discipelen bevestigt dat Hij de Messias is.²⁷⁸

Ook meerdere profetieën over het Messiaans Vrederijk zijn niet letterlijk te nemen. Daarbij denk ik aan de landbelofte, die door meerdere theologen niet letterlijk wordt gelezen.²⁷⁹

²⁷⁶ 2 Petrus 3:10

²⁷⁷ Matteüs 11:14, 17:10-13. De discussie werd gevoerd naar aanleiding van Maleachi 3:23

²⁷⁸ Matteüs 16:14-16. Marcus 8:28-32, Lucas 9:19-22

²⁷⁹ Zie: *Komt Jezus snel terug?* door dr. Dirk Visser, blz. 203, waar hij schrijft "Volgens de vakgenoten die geen bijzondere roeping voor Israël meer zien, is de komst van Christus het enige en beslissende keerpunt in Gods heilsplan. In deze kijk zal er voor Israël als volk geen nieuw tijdperk meer aanbreken.

Profetieën bevatten altijd een kern van waarheid die later ontvouwd wordt. Zo ging het met alle profetieën over Jezus' eerste komst, zo zal het gaan met de profetieën over Jezus' tweede komst. Profetieën vertonen een open eind. De weg naar het einddoel ligt niet helemaal vast, terwijl het einddoel altijd zal worden bereikt.

God gaat de wereld herscheppen en vernieuwen. Er zal een transformatie plaatsvinden waardoor al het zondige zal verdwijnen en alles vervolmaakt zal worden.

Alle wapens en zeker ook alle atoomwapens zullen worden verwijderd en vernietigd.

Als gevolg van Gods reiniging van de oude wereld en de daarop volgende neerdaling van het nieuwe Jeruzalem zal deze wereld een metamorfose ondergaan. Er zal geen zee meer zijn.²⁸⁰

Dat is moeilijk voorstelbaar, geen zee! Waar blijft dan het water?

Tijdens de zondvloed braken alle bronnen open.²⁸¹ Kennelijk kwamen er toen massa's water vanuit onderaardse waterbekkens naar boven. God zette de hele toenmalige aarde onder water.

Ik geloof dat tijdens Gods herstelwerkzaamheden de situatie terugkomt, zoals het eens direct na de zesde scheppingsdag was. Alles wordt opnieuw zeer goed.

Alles zal aan het licht komen. Het goede en het kwade. Zitten we daar dan op te wachten? Stel je voor, je staat op uit de dood met een onvergankelijk lichaam. Je herkent diverse mensen en raakt met hen in gesprek. Er komen allemaal verhalen van vroeger boven, mooie en minder mooie. Hoe zouden we dat vinden?

Je ontmoet familie, vrienden, collega's, burens en bekenden uit de sport- en glitterwereld.

Je ontmoet mensen die je vroeger sympathiek vond en ook de minder sympathieke.

Wat gaat dat met je doen?

God wil dat we elkaar lief zullen hebben en dat oude breuken hersteld zullen worden. Dat we elkaar zullen vergeven. Met de hulp van Jezus zal dat gaan gebeuren. Iedereen zal zo volmaakt worden en alle pijn van vroeger zal vergeten worden. Maar eerst zullen we het wél onder ogen moeten zien en het met de ander goedmaken.

Tijdens het Messiaans Vrederijk is daarvoor de nodige tijd gereserveerd.

Maar hoe zal alles aan het licht komen?

Laat ik wat filosoferen. Ik geloof dat er tijdens het Messiaans Vrederijk een beter internet zal worden gebouwd dan dat we nu hebben. Ook onze voorouders zullen leren met internet om te gaan. Zij zullen hun verhalen daarop zetten. Adam en Eva, Kaïn en Abel, Saul en David zullen op het nieuwe internet aanwezig zijn. Via de techniek kan je met hen spreken en zelfs kan er een afspraak gemaakt worden voor een persoonlijke ontmoeting.

Is dit te mooi om waar te kunnen zijn?

Er zal geen andere koning meer komen dan Jezus Christus en er moet geen nieuwe tempel meer verrijzen in Jeruzalem. Die stad en het land hebben niet meer dezelfde status als vóór Christus. De landbelofte blijkt uiteindelijk Gods woord voor de hele wereld te zijn." In de bijbehorende noot wordt verwezen naar de theologen Henk de Jong, Steven Paas en Bram Maljaars.

Zie ook *De God die ik niet begrijp – Over lastige geloofskwesties* van Christopher J.H. Wright, blz. 183-186

²⁸⁰ Openbaring 21:1

²⁸¹ Genesis 7:11, 8:2

Alles wat nu nog onduidelijk is, zal dan ontsluit worden. Hoe en in hoeveel dagen heeft God de aarde geschapen? Hoe zit het verder met de diverse dateringen? Hoe zag Adam eruit nadat God hem schiep? Is Adam veranderd nadat God uit hem Eva schiep? Hoe zagen Abel en Kaïn eruit? Hoe leefden zij en hoe vormden zij hun gezinnen? Hoe zagen de godenzonen eruit? Hoe groot waren de giganten? Hoeveel reuzen leefden er vóór de zondvloed? Wie hebben de piramiden van Gizeh gebouwd? Door wie is de zgn. godenstad Tiahuanacu²⁸² gebouwd?

Zo zal er veel moois aan het licht komen! Maar uiteraard ook de minder mooie dingen. Kaïn sloeg zijn broer Abel dood. Zal Kaïn dit kunnen goedpraten? Hoe en door wie zal Kaïn veroordeeld worden?

Voor de zondvloed ging het fout met de mensen. God zag onder hen slechts één rechtvaardige, Noach. Wat was er toen zoal verkeerd gegaan?

Was er vóór de zondvloed een hoogontwikkelde samenleving? Werkte men met uranium? Werkte men toen al met diverse soorten metalen?

In de Bijbel lezen we over de behemot²⁸³ en de leviatan.²⁸⁴ Mart Jan Paul heeft deze dieren proberen te duiden.²⁸⁵ De behemot lijkt het meest op de 15 m lange Nigersaurus (behorend tot de sauropoden), gevonden in de republiek Niger in Afrika. De leviatan heeft veel overeenkomsten met een dinosauriër.

Zou het niet mooi zijn om precies te weten hoe deze dieren eruit zagen? Waren het monsters? Satanische monsters? Hebben mensen via klonen deze dieren geboren laten worden?²⁸⁶

Conclusie: Als alles aan het licht komt, dan leven de goeden op en bij de kwaden stijgt het schaamrood naar de kaken. De goeden zullen blij worden bij het zien van al het goede dat God door hen heeft gedaan. De kwaden daarentegen zullen bij Gods zuivere licht hun daden als iets vreselijks gaan inzien.

Deze te verwachten reacties maken dat gelovigen uitzien naar het herstel aller dingen, maar dat ongelovigen de opstanding uit de dood en de daaropvolgende herschepping zullen ontkennen. Atheïsten ontkennen dan niet alleen het bestaan van God, maar ook Gods heilsplan. Voor veel atheïsten is God, als deze zou bestaan, onrechtvaardig en een gruwelijke moordenaar. Zij stellen God dan verantwoordelijk voor al het gruwelijke wat er op aarde plaatsvindt. Want een God, als deze zou bestaan, kan in zijn almacht dit alles voorkomen. Het eenvoudige feit dat zo'n God niet ingrijpt, wijst volgens hen erop dat Hij niet bestaat, dan wel dat Hij zelfs volgens sommige atheïsten een gruwelijk monster is.

God heilsplan laat iets anders zien. God laat al het kwade meewerken ten goede. Als alles aan het licht komt, zal iedereen daarmee aan de slag gaan om ervan te leren. God laat het kwade nu toe, om er straks op terug te komen tijdens een noodzakelijk leerproces. Want God wil dat alle mensen volmaakt worden en dat zij daarna nooit meer zullen zondigen.

²⁸² Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* van Bert Thurlings, blz. 265-290

²⁸³ Job 40:15-24

²⁸⁴ Job 40:25-41:26

²⁸⁵ Zie *Studiebijbel Oude Testament – Bijbelcommentaar Ezra – Nehemia – Job* van M.J. Paul – G. van den Brink – J.C. Bette, blz. 880-883, in *Excurs 9 – Behemot en leviatan*

²⁸⁶ Zie *Droegen de Goden schoenen?* door William (Boy) Habraken, blz. 151 e.v.

Tijdens de herschepping gaat dit gebeuren. Zowel het goede als het kwade zal geduid worden, op basis van Gods openbaring.

Ik geloof dat bij de herschepping zowel de gelovigen als de ongelovigen verstandelijke gaven zullen ontvangen die het mogelijk maken om dit leerproces tot een goed einde te brengen.

Aan het begin van de herschepping zal er gejuicht worden in de hemel en op aarde. Zo zeker is het dat Jezus Christus de herschepping tot een goed einde zal weten te brengen.

Vanaf de troon klonk een stem, die zei: 'Loof onze God! Laat al zijn dienaren die ontzag voor hem hebben, jong en oud, hem loven!' Toen hoorde ik iets als een stem van een grote menigte, van geweldige watermassa's en van krachtige donderslagen zeggen: 'Halleluja! De Heer, onze God, de Almachtige, heeft het koningschap op zich genomen. Laten we blij zijn en jubelen, laten we hem de eer geven! Want de bruiloft van het lam is gekomen en zijn bruid staat klaar. Zij mag zich kleden in zuiver, stralend linnen.' Want dit linnen staat voor al het goede dat gedaan is door de heiligen.²⁸⁷

²⁸⁷ Openbaring 19:5-8

Excurs: Filofoeren over de zondvloedverhalen.

Tjarko Evenboer heeft in zijn boek 'De wereldwijde vloed' veel zondvloedverhalen bijeengebracht. Verhalen afkomstig van veel volken uit alle continenten. Diverse verhalen kennen raakvlakken, maar de onderlinge verschillen zijn significant groot.²⁸⁸ Habraken heeft het in zijn boek zelfs over meer dan 500 zondvloedverhalen.²⁸⁹

Al eerder heb ik aangegeven dat ik denk dat meerdere mensen de zondvloed hebben overleefd en dat er na de zondvloed nog een kleinere vloed heeft plaatsgevonden. Deze gedachte zie ik bevestigd in het grote aantal verhalen met hun onderlinge verschillen. Voordat ik hiervan enkele voorbeelden geef, wil ik proberen de zondvloed en de kleinere vloed te dateren. Ook wil ik een suggestie doen over de oorzaak. Het is speculatief, zoals veel rondom de vorming van supercontinenten dat is. Er val weinig te bewijzen, we moeten het hebben van de stille getuigen. Omdat de geologie nog in de kinderschoenen staat, is er nog veel onzeker en dat geeft ruimte om al filosoferend verschillende mogelijkheden onder ogen te zien. Daarbij wil ik mij voornamelijk baseren op feiten en denkbeelden die derden aan het licht hebben gebracht. Mijn inbreng beperkt zich voornamelijk tot de mogelijke oorzaken van de beide grote catastrofes.

Allereerst wil ik iets meer zeggen over het uniformitarianisme, omdat dat dogma bij voorbaat elke niet te rubriceren catastrofe uitsluit. Daardoor denkt men onder andere dat de vorming en het uiteenvallen van een supercontinent miljoenen jaren heeft geduurd. Daarna wil ik de zondvloed en de daarop volgende kleine vloed dateren, waarbij ik zal proberen om de grote gevolgen van deze catastrofes een plaats te geven. Vervolgens zal ik op de oorzaken van deze catastrofes ingaan, waarvan ik denk dat zij bovennatuurlijk zijn.

1. Uniformitarianisme

Uniformitarisme wordt in de Wikipedia omschreven als:

Uniformitarianisme, actualisme of actualiteitsprincipe is het principe geldend binnen de geologie, dat stelt dat de aardse geschiedenis verklaard kan worden met dezelfde geologische processen als die we in het heden waarnemen. Dit betekent dat "geologische processen uniform zijn door de tijd heen", maar niet altijd met dezelfde kracht. Het principe geldt voor zowel de abiotische als de biotische wereld.²⁹⁰

In de wetenschap wordt de platentektoniek inmiddels algemeen aanvaard. Op dit moment bewegen de platen relatief ten opzicht met elkaar met een gemiddelde snelheid van 5 tot 85 mm per jaar bij de onderlinge plaatgrenzen.²⁹¹ Rekening houdend met zo'n snelheid moet de vorming van het supercontinent Pangea wel heel lang geduurd hebben. Bij een afstand tussen Zuid-Amerika en Afrika van ongeveer 5000 km, moet dan gerekend worden in miljoenen jaren.

²⁸⁸ Zie *De wereldwijde vloed* van Tjarko Evenboer; hoofdstuk 1

²⁸⁹ Zie *Drogen de Goden schoenen* door William (Boy) Habraken, blz. 443: het verhaal van de zondvloed komt in meer dan 500 varianten verspreid over de gehele wereld voor.

²⁹⁰ Zie: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Uniformitarianisme>

²⁹¹ Zie: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Platentektoniek>

Ik denk dat Pangea tijdens de zondvloed is ontstaan en daarna uiteen is gedreven. Dat kan niet bij de huidige opbouw van de aardkorst. Daarom veronderstel ik dat vóór de zondvloed de aardkorst anders was en grotendeels op water dreef. Water is een goed smeermiddel. Ik veronderstel dat er vóór de zondvloed geen oceanen waren, dit op basis van de profetie dat er op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde ook geen zeeën meer zullen zijn.²⁹² In Genesis wordt verteld over het openbreken van de bronnen van de machtige oervloed.²⁹³ Ik neem aan dat daardoor de aarde blijvend is veranderd en pas bij het aanbreken van de jongste dag weer in zijn oude glorie zal worden hersteld.

2. Datering van de zondvloed

Volgens de Bijbel, bij lezing van de geslachtsregisters volgens de eeuwenoude traditie, heeft de zondvloed volgens de Hebreeuwse tekst zich voorgedaan rond 2.350 v. Chr. en volgens de tekst van de Septuaginta rond 3.300 v. Chr.²⁹⁴

Habraken baseert zich op de overleveringen uit Sumerië en dateert de zondvloed op 10.500 v. Chr. In zijn boek verwijst hij naar Alan F. Alford²⁹⁵, die jarenlang onderzoek heeft gedaan naar de Sumerische beschaving.

Thurlings hecht veel waarde de Kroniek van Akakor, waarin sprake is van twee catastrofes, de Eerste Grote Catastrofe rond 10.468 v. Chr. en de Tweede Grote Catastrofe rond 3.166 v. Chr. Hij beargumenteert: 'De eerste Grote Catastrofe in 10.481 voor Christus valt vrijwel precies samen met het begin van de Younger Dryas, een intermediaire ijstijd die plotseling intrad – plotseling, in pakweg 10 à 20 jaar – en in geologische termen kort duurde, namelijk zo'n 1.300 jaar waarna het klimaat evenzo plotseling zich weer herstelde. (...) En de tweede datum betreft de Tweede Catastrofe in 3.166 v. Chr. En die valt precies samen met in ijsboringen aangetroffen sporen van mysterieuze gigantische vulkaanuitbarstingen.'²⁹⁶

3. Mogelijke oorzaak van de zondvloed en de latere kleinere vloed

De Bijbel geeft aan dat de zondvloed door God bewerkt is als straf. De oorzaak moet dan ook gezocht worden in het bovennatuurlijke. God grijpt in.

God kan alles, God kan meer dan Gods zonen en de giganten en reuzen uit de voortijd.

Die menselijke wezens konden stenen verplaatsen van 1.000 ton en daarmee de megalithische bouwwerken maken die we nu nog overal op de wereld tegenkomen.

God kan meer. Wij mensen kunnen met een appelboor het klokhuis uit een appel halen.

God kan zo iets met de wereld doen, maar dan zelfs zonder instrumenten. Hij spreekt en het gebeurt. Ik geloof dat God tijdens de zondvloed het paradijs in veiligheid heeft gebracht. Hij heeft deze verplaatst naar de derde hemel, waar Paulus het paradijs heeft

²⁹² Openbaring 21:1

²⁹³ Genesis 7:11

²⁹⁴ Zie *Oorspronkelijk – Overweging bij schepping en evolutie* van Mart Jan Paul, blz. 136

²⁹⁵ Zie *Droegen de Goden schoenen?* door William (Boy) Habraken, blz. 14 en 31

²⁹⁶ Zie *De verborgen geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 100-101

gezien.²⁹⁷ Hangend aan het kruis sprak Jezus over het paradijs als een realiteit.²⁹⁸ Ik geloof dat dit paradijs in de derde hemel wordt uitgebouwd tot het nieuwe Jeruzalem, wat aan het begin van de jongste dag zal neerdalen uit de hemel. De latere kleine vloed moet ook wel een bovennatuurlijke oorzaak hebben.

Na dit korte overzicht wil ik het onderbouwen met meerdere citaten:

- a. In 10.468 v. Chr. voltrok zich de Eerste Grote Catastrofe. In één klap veranderde het aanzicht van de wereld. Laagland lag plotseling op grote hoogte in bittere kou, de Grote Rivier (Amazone) werd plotseling doorsneden door een nieuwe bergketen, miljoenen mensen vonden de dood. De overlevenden vervielen in barbarij om in leven te blijven. Het volk Ugha Mongulala trok zich in de onderaardse steden terug en verbleef daar duizenden jaren.²⁹⁹
- b. Plato schreef over de zondvloed onder andere het volgende op: ‘Daarop had hij de overlevering verteld, hoe Deukalioon en Pyrrha die [de zondvloed, *njb*] overleefden, en hun nakomelingschap had hij opgesomd, en getracht, door op te halen, hoeveel jaren met de dingen, waarvan hij sprak, gemoeid waren, het tijdsverloop te berekenen. En een van de priesters, die wel zeer op jaren was, had gezegd: “Solon, Solon, gij Grieken zijt altijd als kinderen, een bejaard Griek is er niet.” Dat horend nu, had hij gevraagd: “Hoe bedoelt ge dat, wat gij daar zegt?” Waarop de ander had geantwoord: “*Naar den geest zijt ge allen jong, want ge hebt daarin geen enkele oude mening, op veeljarige overlevering gegrond, noch enige kennis, door de tijd vergrijsd. En dat is hieraan te wijten. Vele en uitgebreide verdelgingen van mensen zijn er geweest en zullen er zijn, de grootste door vuur en door watersnood, andere van mindere omvang door talloze andere oorzaken.*” Want wat men ook bij u vertelt, (...), *maar in waarheid is het een afwijking der hemellichten, die zich om de aarde bewegen, en een met lang tijdsverloop door hevige hitte optredende verdelging van wat op aarde is.*³⁰⁰
- c. Toen kwam de Tweede Grote Catastrofe, in 3.116 v. Chr. De mensen leefden als beesten hetgeen de toorn van de goden opwekte. Die stuurden vervolgens een geweldige ster waarvan het rode spoor de hemel bedekte. Wederom zijn er gigantische vuurzeeën, een verschrikkelijk vloed, aanhoudende aardbevingen en constante regen. De goden komen na deze wereldramp weer terug, maar vertrekken na een paar maanden weer, maar twee van hen bleven achter. Een van het stichtte vervolgens een groot rijk aan een rivier ergens ver weg in het oosten. Uiteindelijk hebben de Ugha Mongulala, na de komst van de Spanjaarden, zich steeds verder teruggetrokken in de oerwouden achter de bergen, waarna er niets meer van hen werd vernomen.³⁰¹

²⁹⁷ 2 Korintiërs 12:3-4

²⁹⁸ Lucas 23:43

²⁹⁹ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 99

³⁰⁰ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 34-36

³⁰¹ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 99-100

- d. Ze zeiden echter dat in deze periode de zon vier keer zijn gewoontelijke positie veranderde, twee keer opging waar hij normaal onderging, en twee keer opging waar hij normaal onderging [moet volgens mij opging zijn, gezien de door Thurlings bijgevoegde tekening, *njb*]
Ze verzekerden dat Egypte hiervan niet erg te lijden had gehad: de oogst, en de opbrengsten van de rivier, waren hetzelfde als gewoonlijk, en er was geen verandering in het vóórkomen van ziekten of overlijden.³⁰²
- e. Een tweede zaak die ik uit dit boek³⁰³ haalde was de aandacht voor de vindplaatsen van zout, olie en gas. Die komen voor in een band die zich uitstrekt van Alaska over het Midden-Oosten naar Indonesië. Ik wil dat nog eens precies nagaan, maar het onderschreef de opmerkingen die ik eerder tegenkwam dat het helemaal niet zo duidelijk is waar al die olie op een bepaalde plaats vandaan kwam. Het verhaal van opeengeperste oerwouden klopt niet, want dan zou Alaska, en zelfs de Noordpool, zeer lange tijd een oerwoud geweest moeten zijn. (De moderne wetenschap wijst ook plankton aan als bron van gas en olie). De schrijver verbindt deze zone met de verwoestende baan van de langs scherende komeet die in korte tijd, onder hels vuur en door de enorme krachten, al het aanwezige biologische materiaal – plant, mens en dier – in olie, gas en steenkool heeft omgezet. Het zijn per slot allemaal koolwaterstof verbindingen. Ik moet toegeven, het is zeker een alternatieve gedachtegang, maar kan je daarmee de enorme olievoorraden van het Midden-Oosten verklaren? Deze schrijver gaat uit van miljarden mensen die in de prehistorie geleefd zouden moeten hebben, maar of dat een verklaring zou moeten zijn? Ik zie dat nog niet zo. Wat gebeurt er eigenlijk als een gigantisch hemellichaam dichtbij langs scheert? En het is nu niet een rotsblok, ijskomeet of waterbel, maar een kleine zon, dus gloeiend heet. Is het dan niet zo dat dan alles wat in de baan ligt van dit projectiel, dan niet verbrandt maar ‘gewoon’ verdampt? Of het nu mens, dier, plant, huis, brug, straat of wat dan ook is. Gewoon weg. Zonder een spoor achter te laten.³⁰⁴
- f. ‘Nu had ik al eens gelezen dat wetenschappers ook boringen in de gletsjers van de Andes hadden uitgevoerd, en dat is des te meer interessant omdat we dan iets meer te weten kunnen komen over de omstandigheden rondom Tiahuanacu, een oud tempelcomplex in Bolivia, het onderwerp voor een volgend hoofdstuk. En dus surfte ik op het Internet op zoek naar ‘Andes’ en ‘ice core’. De response deed me zowat van mijn stoel vallen van verbazing. “5.200 jaar geleden”, het schreeuwde van het scherm af. Vrijwel alle sites hadden iets met een bericht over een catastrofale gebeurtenis die het klimaat in de wereld in slechts enkele dagen op zijn kop zette. En natuurlijk werd onmiddellijk het verband gelegd met de huidige stijging van het CO₂ gehalte in de atmosfeer. Maar 5.200 jaar geleden (BP) is hetzelfde als 3.250 v. Chr., en dat valt vrijwel samen met de tweede Catastrofe in 3.166 v. Chr. Waar de Kroniek van Akakor melding van maakt. Alweer

³⁰² Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel I blz. 282. De geschiedschrijver Herodotus beschrijft hier wat Egyptenaren en priester hem vertelde. De vier keer van richting veranderde zon, heeft Thurlings in Fig. 11.4 uitgetekend.

³⁰³ *De Aarde barst* door J.G. Ottenhoff, Kluwer, Deventer, 1972

³⁰⁴ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 149-150

toeval? Ik denk het niet. Het getal 5.200 is natuurlijk met een zekere onnauwkeurigheid bepaald, al wordt nergens vermeld hoe groot die onnauwkeurigheid is. De Quelccaya gletsjer in Peru is de laatste 40 jaar verder terug gesmolten, waardoor grond vrij kwam te liggen die sinds 5.200 jaar geleden bedekt is geweest met ijs. Er kwamen restanten van plantjes vrij te liggen die alleen in natte warme gebieden konden gedijen, maar die als het ware in een diepvries hebben gelegen: plotseling ingevroren en vervolgens met een dik pak sneeuw bedekt waar ze nu pas, na 5.200 jaar, uit vrijkwamen. Met de ¹⁴C methode was de leeftijd op 5.200 BP vastgesteld. Driftig zijn de wetenschappers op zoek naar een verklaring en voorlopig is de verklaring 'dat het licht uit ging': dat wil zeggen dat de zon plotseling minder hard ging schijnen. Maar er is iets mis met deze uitleg. De plantjes groeiden in warme, natte gebieden en dat kan nooit het hooggebergte zijn waar ze uiteindelijk gevonden werden.³⁰⁵

- g. En wat zegt de Kroniek? Want 3.250 ligt wel erg dicht bij de 3.166 die de Kroniek noemt.³⁰⁶ "...En de goden begonnen de mensen te vernietigen. Ze stuurden een enorme ster waarvan het rode spoor de hele hemel bedekte. En vuur stuurden ze, feller dan duizend zonnen. De grote afrekening begon. Dertien maanden lang regende het. Dertien maanden lang onafgebroken regen. Het water van de zeeën steeg. De rivieren stroomden achteruit. De grote rivier (i.e. de Amazone) veranderde in een grote zee. En de mensen werden vernietigd. Ze verdronken in de verschrikkelijke overstromingen." Het liegt er dus niet om. Geen CO₂ als oorzaak. Ook geen flipfloppende zon. Nee, een tweede zon zo sterk als duizend zonnen die een rood spoor trekt zo breed als het hele hemelgewelf. Dus eerst ontstaan er branden. En daarna begint het te regenen, constant 13 maanden lang. Zo veel water komt er naar beneden dat de Amazone verandert in een geweldige zee en alles en iedereen doet verdrinken. Een wereldramp dus, maar niet overal op dezelfde manier. Het lijkt erop dat juist Zuid-Amerika deze tweede zon een enorm rood vuurspoor heeft getrokken maar elders in de wereld niet. In Sumerië is er ook een grote vloed maar er wordt niet verhaald van een voorafgaande vuurzee. Veertig dagen regent het daar, in Zuid-Amerika dertien maanden. Ook de verhalen over twee zonnen worden nu duidelijk. (...) Als die zon dan dicht genoeg langs scheert, geeft hij door de aantrekkingskracht aan de aarde een zwieperd zoals een tol die een tik krijgt waardoor deze uit balans raakt en een tijdje nodig heeft om weer in balans te komen. Logisch dat dan 'de sterren dansten' zoals zovele verhalen uit de oudheid vermelden. In Zuid-Amerika slaat deze zon hard toe. Het Andes gebergte krijgt een opdoffer en wordt omhoog getild. Tiahuanacu ligt in puin. Natte, warme, laag gelegen gebieden worden plotseling omhoog getild waardoor ze plotseling in de vrieskou lagen. Het zeewater wordt in het rode vuurspoor over het kookpunt gebracht en gigantische stoomwolken verspreiden zich over de aarde. In warme gebieden zoals Sumerië leidt dat tot langdurige regen, in de Andes tot langdurige sneeuwval. Het klopt als een bus. En dan is er nog iets interessants aan de hand. Hancock³⁰⁷ vroeg zich af hoe het toch kon zijn dat die grote catastrofe over een periode van duizenden jaren in mensengeheugen kon blijven

³⁰⁵ Zie: 'Verborgene geheimen van de mensheid' door Bert Thurlings, Deel II blz. 143-144

³⁰⁶ 'Die Chronik von Akakor' door K Brugger, Jochem Kopp Verlag, Rottenburg, 2002, p. 60

³⁰⁷ Hancock, G., 'Fingerprints of the God', Arrow Books, London, 1998

hangen, want hij ging uit van een catastrofe in 10.500 v. Chr. Die vond ook plaats: het begin van de Younger Dryas, een bijna-ijstijd toestand, en naar het zich laat aanzien met een veel grotere impact dan de tweede catastrofe. De Kroniek vermeldt dat er hele gaten zitten in de geschiedschrijving van Akakor, en wel duizenden jaren. De Tweede Catastrofe had niet een dergelijk langdurig gevolg, althans niet in de zin van een ijstijd. Wel waren er gevolgen over de hele wereld en van desastreuze aard, maar verschillend. Ik denk dat als we gaan zoeken we ook plaatsen vinden waar niet veel gebeurd is, wellicht alleen een tijdje – ongevaarlijke – regen. Deze Tweede Catastrofe vond plaats in 3.166 v. Chr., veel dichterbij in de tijd dan de Eerste Catastrofe (Figuur 8.9³⁰⁸) en al in de tijd dat de Sumerische beschaving opkwam. Ook de Egyptische beschaving komt in die tijd tot ontwikkeling, dus is het wel zeker dat de verhalen over de Tweede Catastrofe van generatie op generatie behouden bleef tot in de geschreven geschiedenis. De Zondvloed-verhalen gaan dus waarschijnlijk niet terug op 10.500 v. Chr. (of 10.468 v. Chr. zoals de Kroniek van Akakor meldt), maar op de veel latere Tweede Catastrofe in 3.166 v. Chr.³⁰⁹

De laatste analyse spreekt mij aan. Naast het Bijbelse zondvloedverhaal zijn er honderden verhalen over een zondvloed. Zoals eerder opgemerkt, heeft Tjarko Evenboer in zijn boek *De wereldwijde Vloed* veel van deze verhalen bijeengebracht. Ik geloof dan ook dat veel van die verhalen teruggaan op de catastrofe rond 3.166 v. Chr. Deze kleinere vloed kent veel overlevenden en daarom zijn er dan ook zo veel verschillende verhalen in omloop. De beelden van de zondvloed rond 10.500 v. Chr. zijn door de latere verhalen over de catastrofe van 3.166 v. Chr. beïnvloed en vermengd.

Wat te denken over het verhaal van de tweede zon? Vond dit bijzondere hemelverschijnsel plaats tijdens de eerste catastrofe of bij de tweede? Of bij beide?

Van zo'n tweede zon, dicht bij de aarde, gaat een grote aantrekkingskracht uit. Al filosoferend denk ik, dat Thurlings een punt heeft. Die tweede zon kan zo aan de aardkorst hebben getrokken dat deze duizenden meters omhoog is gekomen. Dat de Andes duizenden meters hoger is komen te liggen en dat de daarna ontstane gletsjers plantjes hebben ingepakt die normaal enkel in een warm en nat klimaat konden groeien.

Die tweede zon liet een spoor achter. Kennelijk was de afstand tussen die tweede zon en het aardoppervlak zo klein dat deze een rood spoor trok, een spoor van branden.

Kan dit? Kan er een hemellichaam, een tweede zon, zo dicht langs de aarde scheren dat er geen botsing volgt, maar wel een rood spoor achterlaat? Ik weet het niet. Over die tweede zon heb ik een ander idee. Ik geloof dat God op een bovennatuurlijke manier het paradijs in veiligheid heeft gebracht. Een stuk van de aardkorst met daarop het paradijs is rondom losgescheurd van de aardmantel en is opgeheven. Dit brok aardkorst is samen met een deel van het daaronder aanwezige manga omhooggetrokken. De onderkant ervan was gloeiend heet en zag eruit als een tweede zon. Stel dat dit brokstuk langzaam omhoog is gegaan, dan was aan het begin van zijn baan de straling net zo sterk als duizend zonnen.

³⁰⁸ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 146

³⁰⁹ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 144-146

Stel dat dit waar is, dan is het aannemelijk dat aan de andere kant van de aardkorst dit gevolgen heeft gehad. Door de vrijkomende krachten kan een heel stuk van een continent in de zee zijn verdwenen. Precies zoals het volgens de volksverhalen met Atlantis is gebeurd. Mogelijk is dan ook, dat in Oceanië diverse eilanden, deel uitmakend van een keten waarbij Paaseiland behoorde, in de zee zijn verdwenen.

Stel dat er sprake geweest is van een tweede zon bij zowel de Eerste Grote Catastrofe als bij de Tweede Grote Catastrofe en dat de impact bij de Eerste Grote Catastrofe veel groter is geweest dan bij de Tweede Grote Catastrofe. Iets wat de verhalen in de bovenstaande citaten doen vermoeden. In dat geval geloof ik, al filosoferend, dat tijdens de Eerste Grote Catastrofe het paradijs in veiligheid is gebracht. Omdat elementen uit diverse volksverhalen dit vermoeden ondersteunen.

Tijdens de Tweede Grote Catastrofe is waarschijnlijk ook een stuk aardkorst in veiligheid gebracht. Wellicht met daarop de Godenberg, waarvan in enkele volksverhalen sprake is.

Slechts een deel van de geschiedenis is in de Bijbel opgenomen. Vanuit de Bijbel weten we wel dat God rechtstreeks sprak met Adam en Eva, met Kaïn. Dat Hij wandelde met Henoch en dat Hij Noach instrueerde. Had God in die tijd een woonplaats op aarde? Op een Godenberg? De verhalen uit Job doen dit vermoeden.³¹⁰

Ook zijn er volksverhalen die het over een Godenberg hebben met twee goden. Zou het zo kunnen zijn dat God de Vader en God de Zoon een bepaalde periode vanaf de schepping bij de mensen op aarde hebben gewoond?

We weten wel dat de Vader en de Zoon bij de mensen wonen op de nieuwe aarde.³¹¹

De Eerste Grote Catastrofe valt samen met de zondvloed. Hoewel er in het Bijbelse verhaal over de zondvloed geen sprake is van een tweede zon en van een rood spoor, veronderstel ik dat door de hierboven beschreven gebeurtenissen er grote scheuren in de aardkorst zijn ontstaan, waardoor alle bronnen van de machtige oervloed openbraken.³¹² Kennelijk was er onder de toenmalige aardkorst veel water aanwezig. Dit vele water maakt het voorstelbaar dat continenten zijn gaan schuiven. Dat het supercontinent Pangea in een korte tijd kon ontstaan en even later weer uiteenvallen. Tijdens dit proces zijn aardkorstdelen over elkaar heen geschoven en zijn er diverse bergketens ontstaan.

Tijdens de Tweede Grote Catastrofe zijn de continenten waarschijnlijk grotendeels op hun plaats gebleven. Alleen Atlantis en waarschijnlijk diverse eilanden in Oceanië zijn in de zee verdwenen. En door de aantrekkingskracht van de tweede zon zijn stukken aardkorst omhoog getrokken en zijn er nieuwe bergketens bijgekomen.

Laten we nog enkele citaten bekijken om het verhaal completer te maken:

- a. De Annunaki, de nakomelingen van Ka.In en de I.Gi.Gi met hun aardse nakomelingen deden er ongeveer 5.000 jaar over om al het herstelwerk in Mesopotamië (het huidige Irak) na de zondvloed uit te voeren. Tijdens de zondvloed waren ook de daar

³¹⁰ Job 1:6, 2:1

³¹¹ Openbaring 21:3

³¹² Genesis 7:11

aanwezige werktuigen en gereedschappen volledig verdwenen en men had dringend behoefte aan sterke vervangers.(...) Enki's zoon Ningishzidda besloot om daartoe twee piramiden te bouwen voor meervoudige doeleinden. (...) Met behulp van zwaar materiaal van Nibiru (? , *njb*) bouwde hij (na de zondvloed) eerst een kleine piramide en daarna de grote. De grote werd geplaatst aan het zuidende van een rechte lijn die liep van Gizeh over het landingsplatform in Baalbek, Libanon, naar de aanlandingsplaats van Ziusudra op de berg Ararat in het noorden (oost Turkije).³¹³

- b. * De Egyptische staat was ingesteld door de godin Athene, 8.000 jaar voor dat Solon (640-560 v. Chr.) het verhaal te horen kreeg (dus ± 8.600 v. Chr.)
- * De stad die nu Athene is, was 1.000 jaar vóór Egypte gesticht door dezelfde godin Athene (dus ± 9.600 v. Chr.)
- * De Grieken hielden een gigantische troepenmacht van Atlantis, afkomstig uit geheel Europa en Afrika, staande.

We zien dus dat een Griekse beschaving die ooit aan de Egyptische beschaving vooraf ging, de supermacht Atlantis versloeg, maar vervolgens ten onderging in een grote catastrofe. Ook Atlantis ging in deze catastrofe ten onder. En dat alles in één dag en één nacht.³¹⁴

- c. * Het betoog begint met de opmerking dat destijds “de goden de aarde onder elkaar verdeelden, door loting, niet door twist”. Kennelijk waren er ‘goden’ – wie dat ook moge zijn – aanwezig die over de mensen heersten. Het waren grote en kleinere gebieden. En de god Poseidon had Atlantis geloot.
- * In de afgelopen 9.000 jaar is door opeenvolgende rampen de dikke vruchtbare laag van Griekenland en de Griekse eilanden afgespoeld en rest nu nog slechts kale grond.
- * De Akropolis was vroeger een glooiend terrein dat bedekt was met vruchtbare grond. In één nacht is deze vruchtbare laag weggespoeld.³¹⁵

Stel dat veel in de hier boven aangehaalde citaten waar is, dan is eerst de Griekse beschaving ontstaan en duizend jaar later is door Grieken een vestigingsplaats (Sais) in Egypte gebouwd. Gezien het gegeven dat de Sumeriërs na de zondvloed de piramiden van Gizeh in Egypte hebben gebouwd, hebben de Sumeriërs en Grieken vlak naast elkaar gewoond. Later heeft Atlantis zich zodanig uitgebreid, dat ook Egypte binnen haar invloedssfeer kwam te liggen.

Egypte werd zo het culturele en wetenschappelijke centrum van de wereld, met bewoners afkomstig uit Sumerië, Griekenland en Atlantis. De Sumeriërs hadden kennis over de voortijd, de tijd van vóór de zondvloed. De Grieken brachten hun kennis in, die kennelijk in die tijd als

³¹³ Zie ‘*Droegen de Goden schoenen?*’ van William (Boy) Habraken, blz. 196 en verder op blz. 248

³¹⁴ Zie: ‘*Verborgene geheimen van de mensheid*’ door Bert Thurlings, Deel II blz. 38-39

³¹⁵ Zie: ‘*Verborgene geheimen van de mensheid*’ door Bert Thurlings, Deel II blz. 39

de hoogst ontwikkelde werd gezien. De bewoners afkomstig uit Atlantis onderhielden onder andere de handelsverbinding met Zuid-Amerika en voerden coffeïne en cocaïne in.³¹⁶

Omdat de Egyptenaren kennis bezaten van vóór de zondvloed, konden zij Solon het volgende vertellen:

*"...daar men bij u zich slechts één zondvloed herinnert, terwijl er vroeger vele geweest zijn, en gij daarenboven niet weet, dat het schoonste en beste ras der mensheid in uw land bestaan heeft, waaruit gij met geheel uw tegenwoordige staat afkomstig zijt, hoewel eenmaal slechts weinig zaad daarvan over was; maar dat is u verborgen gebleven, omdat vele geslachten lang die overblijvende gestorven zijn, zonder geschreven getuigenis na te laten. Want eenmaal, Solon, voordat de grootste verwoesting door watersnood plaats greep, was de staat, die nu uw Athene is, de krijgshafstigste en in alle opzichten bij uitstek goed ingericht. De schoonste kunstwerken en de beste staatsinstellingen, waarvan men tot op heden onder het uitspannel hoorde gewagen, werden, zegt men, daar gevonden."*³¹⁷

Als dit citaat klopt, dan konden vóór de Tweede Grote Catastrofe de Sumeriërs in Egypte al schrijven en de Grieken niet. Bovendien hebben veel meer Egyptenaren deze catastrofe overleefd dan Grieken.

Nu wil ik terugkomen op het volgende al eerder aangehaalde citaat:

Ze zeiden echter dat in deze periode de zon vier keer zijn gewoontelijke positie veranderde, twee keer opging waar hij normaal onderging, en twee keer opging waar hij normaal onderging. [moet volgens mij opging zijn, zie aantekening op blz. 82, *njb*]
Ze verzekerden dat Egypte hiervan niet erg te lijden had gehad: de oogst, en de opbrengsten van de rivier, waren hetzelfde als gewoonlijk, en er was geen verandering in het vóórkomen van ziekten of overlijden'.³¹⁸

Dit verhaal is wel heel moeilijk te duiden. De zon die tot vier maal van richting verandert. Ik denk al filosoferend dat dit plaatsgevonden heeft tijdens de vorming en het weer uiteenvallen van het supercontinent Pangea. Een stuk aardkorst is gedurende een nacht 180° gedraaid en de volgende ochtend kwam de zon aan de andere kant op. Dit verschijnsel heeft zich daarna nog driemaal herhaald.

Als dit klopt, dan dreven de continenten en de overige losse delen van de aardkorst gemakkelijk over het aardoppervlak.

Ik plaats dit verschijnsel bij de Eerste Grote Catastrofe, bij de zondvloed.

Het tweede deel van het citaat vertelt ons dat Egypte nauwelijks te lijden heeft gehad van de catastrofe. Kan dat? Kan dat gezien de hierboven staande interpretatie?

³¹⁶ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel I blz. 225-243; Hoofdstuk IX Cocaïne mummies: zie o.a. blz. 226: Tussen de vezels van de wikkels (van de mummie van Ramses II) ontdekte onderzoekster dr. Michelle Lescot restjes van de tabakspant nicotiana, en blz. 229: Maar het onderzoek (op enkele sarcofagen en mummies uit het Egyptisch Museum in München) leverde niet op waar men op zoek was. Geen aan de Lotusbloem gerelateerde stoffen, maar wel iets totaal anders: nicotine en cocaïne.

³¹⁷ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz.36

³¹⁸ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel I blz.282

Ik denk dat het tweede deel van het citaat betrekking heeft op de Tweede Grote Catastrofe en dat hier vermenging heeft plaatsgevonden tussen de beelden van de beide catastrofes.

Op meerdere plaatsen las ik, dat er na een grote catastrofe met veel vulkanisme een ijstijd volgde.³¹⁹ De Eerste Grote Catastrofe vond plaats aan het begin van de Younger Dryas, die ongeveer 2.160 jaar duurde.³²⁰ De Tweede Grote Catastrofe veroorzaakte gletsjervorming in de Andes,³²¹ hoewel daarbij in aanmerking genomen moet worden dat tijdens die catastrofe die bewuste bergketen ‘omhoog is getrokken’.

Tijdens de zondvloed heeft er volgens mijn interpretatie een tweede zon boven de aarde gehangen. Vanuit de aarde opgetild, gloeiend heet aan de onderkant, lijkend op een zon. In een van de volksverhalen staat dat het een langdurig verschijnsel is geweest.³²² Daaruit maak ik op dat die tweede zon gedurende een langere tijd, misschien wel gedurende enkele maanden, aan de hemel is blijven staan. Daardoor heeft deze invloed gehad op de aarde, zoals de maan nu de aanjager is van de eb- en vloedbeweging.

Waarschijnlijk is er door de tweede zon eveneens zo’n beweging op gang is gekomen, misschien grotendeels samenvallend met de aanwezige eb en vloedbeweging, maar waarschijnlijk toch heel anders. Thurlings heeft in zijn boek een gedachtenexperiment opgenomen, waarbij een grote vloedgolf als het ware over de aarde wordt getrokken. Bij zo’n grote tsunami komen volgens zijn berekeningen alle bergen even onder water te staan. Hij schrijft daarover onder andere:

Wellicht is het zo dat de watermassa niet zoals bij een tsunami – waarvan de oorzaak ver weg in een centraal punt ligt – over het land gerold is, maar door een meebewegende kracht over het land getrokken wordt. Dus dat een enorme aantrekkende kracht het water uit de oceanen naar zich toetrekt en gestaag over het land sleept. De enorme waterheuvel met een top van 60 meter wordt ‘gewoon’ over de bergen getrokken, met de boot er bovenop. De golf hoeft geen 5 kilometer hoog te zijn. Als de lokale pieken in de bergen maar niet hoger zijn dan 60 meter dan komt op enig moment alles even onder water te staan. Zo’n golf zou inderdaad een asymmetrisch verloop hebben (Figuur 9.5; zie zijn boek). Het front van de golf waar de meeste weerstand staat heeft een steiler verloop dan de dalende zijde van de golf. Dus de Bijbel lijkt een realistisch verslag te geven van deze catastrofe.³²³

Na de zondvloed is het water gaan zakken. Waardoor? Als het idee van de grote tsunami van Thurlings klopt, en de tweede zon daarbij de aantrekkende rol heeft gespeeld, dan is deze golf in kracht gaan afnemen zodra die tweede zon verder vanaf de aarde is gaan bewegen.

³¹⁹ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 147. Zie ook *De wereldwijde vloed* van Tjarko Evenboer, blz. 340: Inderdaad is er vlak na de vloed een periode van kou geweest – een ‘ijstijd’. Dit wordt niet in de Bijbel vermeld, maar komt overeen met de wetenschappelijke gegevens over de periode na de vloed.

³²⁰ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 143

³²¹ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 143-147

³²² Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 35-36

³²³ Zie: *Verborgene geheimen van de mensheid* door Bert Thurlings, Deel II blz. 167

Na het openen van de bronnen van de oervloed is het waterpeil sowieso sterk gestegen. Na het hoogtepunt van de zondvloed, zijn waarschijnlijk de oceanen dieper geworden om het dan overvloedig geworden water op te vangen. Op de website van Geodetective (→ Geofysica → Impact model)³²⁴ is het idee te vinden dat de oceanen door een meteorietenregen zijn verdiept. Die meteorietenregen heeft langdurig de hele aarde getroffen, maar omdat de zeebodem veel minder dik is dan die van het vasteland, is de impact op de bodem van de oceanen veel groter geweest. Die bodem is dieper in de aardschil komen te liggen en daardoor konden de oceanen veel meer water opnemen. Langzaam is daardoor het land drooggevallen.

Een heel bijzonder aspect van de zondvloedverhalen is, dat er kennelijk vóór de zondvloed wereldwijd hoogstaande kennis aanwezig is geweest. Habraken geeft daarvan in het hoofdstuk *Meten en rekenen van de goden?* meerdere voorbeelden. Een van die voorbeelden betreft de tijdrekening. Daarover schrijft hij onder andere:

De precessiecyclus van onze aarde duurt 25.920 jaar. Precessie is dus erg moeilijk vast te stellen omdat de schommeling zeer langzaam gaat. Precessie is slechts aan de hand van het bijhouden van de verschuiving van de sterrenbeelden langs de hemel over een lange periode vast te stellen. In de huidige tijd hebben we de mogelijkheid om vrij exact te berekenen welke tijdseenheden gemoeid zijn met het verschuiven van de hemellichamen ten opzichte van de aarde.

Daarbij valt vooral op dat een aantal getallen die hiervóór aan bod kwamen, terugkeren, zoals:

12 = het aantal sterrenbeelden in de dierenriem

30 = het aantal graden op de hemelbaan of ecliptica voor elk teken van de dierenriem

72 (60+12) = het aantal jaar dat nodig is voor de zon om een verschuiving van één graad in de precessie over de ecliptica te voltooien

360 = het aantal graden in de ecliptica.

72 x 30 = 2160 = het aantal jaren dat de zon nodig heeft om 30 graden over de ecliptica te verschuiven.

2160 x 12 (of 360 x 72) = 25.920 = het aantal jaren van een complete precessiecyclus.

Archeologen en geschiedkundigen hebben vastgesteld dat vele volkeren in de oudheid op de hoogte waren van deze getallen zoals die in Egypte, Oud Noorwegen (Scandinavië), China, Babylonië, de Maya's in Zuid Amerika, Angkor Wat in Cambodja, Borobudur in Java, Baalbek in Libanon, India, de Hebreeuwse Kaballa en de Rozenkruizers. De vraag rijst dan: "Hoe kwamen deze oude volken aan die kennis?" Sumerië wordt door archeologen aan het begin van onze geschiedschrijving gesteld, terwijl men daar reeds zeer gedetailleerd op de hoogte was van al het voorgaande voor wat betreft de tijdrekening. De enige conclusie kan dan zijn dat die

³²⁴ Zie: <https://geodetective.wordpress.com/author/geodetective/>

kennis aan hen werd overgedragen, simpelweg omdat de tijd tekort was om die berekeningen zelf te kunnen maken.³²⁵

Stel dat het bovenstaande waar is, dan sluit ik mij aan bij Habrakens conclusie. Die hoogstaande kennis moet zijn overgedragen. Ik denk aan God, die sprak met Adam en Eva. En met Henoach en Noach. God hield in de begintijd van de aarde kennelijk frequent contact met de door Hem geschapen mensen.

Ik denk dat de eerste mensen hoogst intelligent waren en Gods woorden konden begrijpen. Na de zondeval is in de latere geslachten degeneratie opgetreden. Er werden reuzen en giganten geboren met waarschijnlijk minder intelligentie. De diversiteit onder de gewone mensen nam toe, de een slimmer, vlugger, sterker, intellectueler dan de ander. De verschillen werden daardoor groter. De mensen die het meest als 'beeldrager' van God werden gezien, werden aangeduid als zonen van God.

Ik vermoed dat die zonen van God door de eeuwen heen de dragers zijn geweest van de bijzondere kennis die God met de eerste mensen heeft gedeeld.

Heeft God Adam leren schrijven? Of heeft Adam het zichzelf geleerd?

Op de website 'oorsprongsvraag' staat een discussie met Gijsbert van den Brink, naar aanleiding van de recensie die de beheerder van die website heeft gegeven op het boek *En de aarde bracht voort*. In die discussie gaat het ook over de 'bijbelschrijvers'. Wie heeft Genesis geschreven?

De schrijver Radagast beweert dat in de geschiedenis van de oudtestamentische wetenschap daarover slechts drie hypothesen zijn opgesteld: 1. De documentairehypothese. 2. De Mozeshypothese. 3. De Wiseman Hypothese.

De Wiseman hypothese vind ik sterk. Ik wil deze 'Excurs: Filosoferen over de zondvloedverhalen' afsluiten met deze hypothese, omdat deze 'informatie' aan de Bijbel toevoegt, terwijl het geen afbreuk doet aan de Bijbelse inhoud, maar deze eerder verheldert. Citaat uit: Recensie 'En de aarde bracht voort' (Posted on juli 7, 2017):

De Wiseman Hypothese. Een derde hypothese voor het ontstaan van Genesis is de Wiseman Hypothese, oorspronkelijk ontwikkeld door Percy Wiseman. Volgens deze theorie is de tekst van Genesis 1:1 tot 37:2 oorspronkelijk geschreven op twaalf verschillende kleitabletten waarvan de auteurs bekend zijn. Op verschillende plaatsen in Genesis komt namelijk de uitdrukking 'dit zijn de geboorten/geschiedenissen (*toledot*) van [naam]' voor (Genesis 2:4, 5:1, 6:9, 10:1, 11:10, 11:27, 25:12, 25:19, 36:1 en 37:2), waarin volgens Wiseman de auteur van het tekstgedeelte tot aan desbetreffende zin staat. Dus Adam (die in Genesis 5:1 genoemd wordt) is de auteur van Genesis 2:4b tot 5:1. Het woord *toledot* betekent zoiets als 'familiegeschiedenissen'. Mozes en zijn medewerkers fungeren dan als 'redacteurs' van de kleitabletten en hebben er één verhaal van gemaakt. Zelf ben ik een voorstander van de Wiseman Hypothese (in het vervolg WH), vanwege de volgende redenen:

³²⁵ Zie Droegen de Goden schoenen door William (Boy) Habraken, blz. 428-429

- a. *De WH verklaart de toledotstructuur in Genesis.* Kleitabletten werden vaak afgesloten door een zogenaamde colofon, waarin de naam van de eigenaar en schrijver werden genoemd. Deze praktijk werd al in het derde millennium voor Christus gebezigd. Het gebruik van colofons aan het einde van een kleitablet was een wijdverspreid gebruik in het Midden-Oosten. De *toledotzinnen* in Genesis kunnen heel goed opgevat worden als een dergelijke colofon en worden dus goed verklaard door de WH.
- b. *De WH verklaart de repeterende zinsneden in Genesis.* Hier en daar komen we rond de toledot zinsneden tegen die herhaald worden, zoals de vermelding van de schepping van hemel en aarde in Genesis 1:1 en 2:4 of de vermelding dat Terah Abram, Nahor en Haran verwekte in 11:26 en 11:27. Dit herhalen van zinsneden werd gebruikt om series kleitabletten bij elkaar te houden:
- Since the average clay tablet could contain the equivalent of only two or three modern pages, it was necessary to use several tablets for most works. In these longer works, the tablets were numbered consecutively and kept together by means of a running "title" made up of the first word or words of the tekst.
- c. *De WH verklaart de aanvullingen die in de huidige tekst voorkomen.* Op verschillende plaatsen in Genesis komen we aanvullingen of verhelderingen tegen. Zo lezen we in Genesis 14:2 'Bela, het tegenwoordige Zoar'. Dergelijke verhelderingen vinden we alleen in de eerste 36 hoofdstukken van Genesis, ofwel het *toledotgedeelte*. Dit wijst erop dat een latere redacteur (Mozes of een van zijn medewerkers) een oude tekst geüpdatet moet hebben.
- d. *De WH verklaart het contrast tussen het eerste en tweede gedeelte van Genesis.* Volgens de WH is Genesis 1:1 tot en met 37:2 oorspronkelijk op kleitabletten geschreven. De rest van Genesis is op een andere manier ontstaan, bijvoorbeeld op papyrus. Een dergelijke tweedeling van Genesis is niet arbitrair, maar wordt ondersteund door de tekst zelf. Na de zondvloed speelt het eerste gedeelte zich namelijk af in Mesopotamië of de Mesopotamische invloedssfeer. Abraham, Izak en Jakob zijn afkomstig uit Mesopotamië en hebben daar hun relaties. Vanaf Genesis 37 wordt de sfeer echter Egyptisch. Jozef wordt als slaaf naar Egypte meegenomen en laat als onderkoning later zijn familie ook naar Egypte komen. In dit gedeelte komen wij allerlei Egyptische woorden en termen tegen. Dit is in veel mindere mate het geval in de eerste 36 hoofdstukken van Genesis.
- e. *Sommige namen in Genesis wijzen erop dat Genesis oorspronkelijk in een andere taal is geschreven.* Volgens Genesis 17:5 betekent Abraham 'vader van een menigte volken'. Het correcte Hebreeuwse woord hiervoor is echter Ab-hamon, niet Abraham. Abraham betekent 'vader is verheven' in het Hebreeuws. Zo betekent 'Eva' ook geen 'leven' (zie Genesis 3:20), 'Noach'

betekent geen 'rust' (zie Gen. 5:20) en 'Ezau' betekent geen 'rossig' of 'harig' (zie Genesis 25:25). Mogelijk zijn deze gedeeltes oorspronkelijk in een andere taal geschreven – lijkend op het Hebreeuws – waarin deze vernoemingen wel klopten. De WH biedt hier een zeer goede verklaring voor.

- f. *De WH verklaart herhalingen en veranderingen in Genesis.* Verschillende keren treffen we gedeeltes in Genesis dubbel aan, zoals de schepping van de mens in Genesis 1 en 2 of het oordeel van God over de mensheid in Genesis 6:3 en 13. Het is dan ook niet verwonderlijk dat voorbeelden die zogenaamd voor de documentairehypothese pleiten vaak uit Genesis worden gehaald. De opsplitsing van Genesis in verschillende kleitabletten laat echter zien dat vrijwel alle doublures gescheiden worden. Een uitzondering is Genesis 7, waar in 18-20 drie keer hetzelfde wordt gezegd en in 21-23 opnieuw drie keer hetzelfde. Ook hier heeft de WH een verklaring voor: volgens Genesis 10:1 is hier sprake van een samenvoeging van drie kleitabletten, van Sem, Cham en Jafeth. Vanuit de WH zijn die tripletten dus juist te verwachten. De WH verklaart ook andere veranderingen. Het scheppingsverhaal in Genesis 1 is vanuit een universeel perspectief geschreven: de lezer 'overziet' als het ware heel de aarde. In Genesis 2, het kleitablet van Adam, wordt alles op lokaal niveau geschreven: alles speelt zich af in of rond Eden. Ook treffen we daar veel namen aan en details, dingen die in hoofdstuk 1 ontbreken. Andere voorbeelden van veranderingen zijn bijvoorbeeld de herhaalde geslachtsregisters. In Genesis 4:25-26 lezen we het geslachtsregister van Adam tot Enos. In het volgende hoofdstuk en op het volgende kleitablet lezen we opnieuw de geslachtslijn van Adam tot Enos en dan verder tot Noach. Iets soortgelijks gebeurt in Genesis 10 en 11.
- g. *De WH verklaart de overeenkomsten tussen Genesis en Job.* Taalkundig gezien bezitten Genesis en Job enkele opvallende overeenkomsten. Alleen in deze twee boeken treffen we de benaming 'zonen van God' aan voor hemelse wezens. De benaming 'Almachtige' voor God treffen we ook vrijwel alleen in Genesis en Job aan. Nu is het opvallend dat Genesis en Job ook het kenmerk delen dat beide verhalen buiten (of in de tijd voor) Israël gesitueerd zijn. Deze twee kenmerken samen zijn alleen samen te begrijpen als beide boeken ook daadwerkelijk buiten of voor Israël geschreven zijn.
- h. *Genesis 10 moet voor de verwoesting van Sodom en Gomorra geschreven zijn.* In Genesis 10:19 lezen we: *En de grens van de Kanaänieten reikte van Sidon in de richting van Gerar tot aan Gaza, en in de richting van Sodom, Gomorra, Adama en Zeboïm, tot aan Lasa.* Deze grensbepaling heeft weinig zin als Sodom, Gomorra, Adama en Zeboïm niet meer bestaan op het moment van schrijven. In Genesis 19 lezen we dat deze steden in de tijd van Abraham zijn verwoest. Genesis 10 moet dus voor de tijd van Abraham geschreven zijn en de WH verklaart wie het dan wel geschreven heeft (namelijk Sem). Verder lezen we in 10:9 dat er in de tijd van de schrijver een

gezegde was dat 'Als Nimrod, een geweldig jager voor het aangezicht van de HEERE' luidde. Dit past ook beter in de tijd van Sem dan in een periode honderden tot duizenden jaren na Nimrod.

- i. *Genesis 2 moet voor de zondvloed geschreven zijn.* In Genesis 2 treffen we verschillende plaatsbeschrijvingen aan: een gebied dat Eden heet; een rivierarm die Pison heet en rond het land Havila stroomt; een rivierarm die Gihon heet en rond het land Cusj stroomt; een rivierarm die de Hiddekel heet en ten oosten van Assur stroomt en een rivierarm die de Frath heet. Deze vier rivierarmen komen uit één bron. Hoewel we niet van alle namen zeker weten waar we die moeten lokaliseren, weten we in ieder geval dat de Eufraat (Frath) en de Tigris (Hiddekel) niet met nog twee andere rivieren uit dezelfde bron komen. Het land Cusj was voor de Joden Ethiopië, wat weer veel te ver van de Eufraat en de Tigris af ligt. Een voor de hand liggende conclusie is daarom dat de geografie voor de zondvloed geheel anders was. Echter, de auteur van Genesis 2 doet ook geen enkele moeite om dit te verduidelijken, maar lijkt niets te weten van de nazondvloedse geografie. De WH kan dit verklaren: Genesis 2 is door Adam geschreven en Adam leefde voor de zondvloed.³²⁶

³²⁶ Zie: <https://oorsprongsvraag.files.wordpress.com/2017/07/recensie-en-de-aarde-bracht-voort4.pdf>

Nabeschuwing

In Openbaring gaan veel hoofdstukken over de grote verdrukking met alle daaraan voorafgaande rampen en beproevingen. Zeven zegels worden geopend, zeven bazuinen klinken, zeven donderslagen dreunen en zeven schalen worden geleege.

Enkele rampen worden vrij nauwkeurig omschreven, zoals de val van Babylon.

Zullen al deze rampen de wereld treffen?

Of zijn het waarschuwingen?

God spaarde in eerste instantie Nineve, nadat de inwoners hun schuld erkend hadden.

Later is Nineve alsnog van de aardbodem verdwenen.

Zal het Babylon net zo vergaan als Nineve? Zal men de eerste waarschuwing ter harte nemen, om later weer eigen wegen in te slaan?

Zal hoe dan ook Babylon vergaan?

Ik geloof in Gods barmhartigheid. De grote verdrukking hoeft niet door te gaan als mensen zich massaal bekeren.

De Bijbel voorspelt dat de mentaliteit voorafgaand aan de zondvloed terug zal komen. Als dit echt gaat gebeuren, dan komt de grote verdrukking er ook. De mensheid roept het dan over zichzelf af. Maar God laat zich verbidden.

Daarom is het nodig om zowel die fantastische toekomstverwachting te benadrukken als de mogelijk verwoestende weg er naar toe.

De uitwerking van de bazuinen, donderslagen en schalen zijn grotendeels symbolisch getekend. Ook zonder die directe dreiging moeten we Jezus gaan volgen.

Het feit dat iedereen zal opstaan uit de dood maakt dat elk afscheid door de dood niet definitief is. Beminden zullen elkaar terugzien. Mensen zullen elkaar herkennen.

Dat houdt ook in dat wie zich nu niet met die ander verzoent, het later zal moeten doen.

Dit vooruitzicht doet een moreel appel op iedereen.

Wie veel onrecht doet, zal veel moeten rechtzetten om met iedereen tot verzoening te komen. Dit zal deel uit maken van de straf die tijdens het laatste oordeel zal worden opgelegd.

Jezus werkt met een volmaakt moreel systeem. Het laatste oordeel dwingt tot vermijding en onthouding van het doen van kwaad. Het laat tevens zien dat God rechtvaardig is en niets ongestraft zal laten. Gods straffen zullen tot inkeer leiden, omdat God nooit tevergeefs straft.

God heeft veel geduld, dat zien we met name in de Oude Testament. Ondanks al Gods straffen ging Israël vaak eigen wegen. Maar ondanks dat bereikte God zijn doel.

Zo zal het ook gaan tijdens het Messiaans Vrederijk. God bereikt zijn doel.

Iedereen zal voor Hem buigen en Hem loven.

Wie nu al in Jezus Christus gelooft, kan de toekomst zonder vrees tegemoet zien.

Het kinderlijk geloof in de opstanding uit de dood wordt steeds meer in twijfel getrokken.

In **De Nieuwe Koers** schrijft prof. Rik Torfs (hoogleraar aan de KU Leuven) daarover:

'Kortom, we kunnen niet besluiten om in het hiernamaals te gaan geloven. Maar wat wel kan, is er weer eerlijk over nadenken. Het niet afdoen als een fabeltje, waarbij niet enkel het hiernamaals, maar ook de kracht van de fabel wordt onderschat. De Franse filosoof Luc Ferry legt in *La tentation du christianisme* uit waarom het christendom het Romeinse rijk veroverde. Omdat de God van het christendom aan iedereen afzonderlijk de opstanding uit de dood beloofde. De verrijzenis van de ziel. Ook de verrijzenis van het verheerlijkt lichaam. Zo vinden wij later terug wie wij eens beminden. Als een geliefde sterft, zorgt de verrijzenis ervoor dat het afscheid niet definitief is. Daarom kan een christen beminnen zonder angst voor verlies, hoeft hij niet stoïcijns te leven met de handrem op. Toch gelooft Luc Ferry zelf niet in het hiernamaals. Waarom niet? Hij vindt de verrijzenis te mooi om waar te zijn. Een God die belooft wat een mens het meest verlangt, niet doodgaan, zo'n God kan niet bestaan, vindt Ferry. Dan rijst de vraag, waarom eigenlijk niet? Het is niet omdat wij iets vreselijk hard verlangen, dat er geen God zou zijn die het ons gunt.'³²⁷

Ik geloof dat God de 'eeuw' in ons hart heeft gelegd. In Prediker 3:11 wordt hierover gesproken. Mensen kenden vroeger vrij algemeen het verlangen naar de eeuwigheid, naar de betere wereld waarvoor ze gemaakt zijn. Sinds de opkomst van het atheïsme wordt dit verlangen weggeduwd.

Christenen geloven dat het beste nog moet komen, met name voor zichzelf.

Ik geloof dat Jezus Christus alles recht zal zetten en daarbij ook alle mensen zal betrekken die tijdens hun aardse leven Hem niet hebben gekend, laat staan in Hem hebben geloofd. Jezus Christus zal ook alles wat wij nu als onbillijk kwalificeren en wat het in Zijn ogen ook is, eveneens rechtzetten.

Velen geven aan niet in de goede God te kunnen geloven vanwege al het onrecht op aarde. We constateren onvolmaaktheid, ongelijkheid en onrechtvaardigheid. We kwalificeren dit als duidelijke tekortkomingen en fouten. Dat leidt tot de volgende vraag: Is het heelal met wijsheid ontworpen?³²⁸

Ik denk dat God ons wil laten leren van de fouten die we maken. Veel tekortkomingen en fouten zijn te herleiden tot een menselijk falen. Dit al eeuwenlang, vóór de zondvloed, in het tijdperk tussen zondvloed en de daarna volgende kleinere vloed met de verdeling van de aarde en in de huidige tijd.

Hoe kunnen we van onze fouten leren? Alleen als we onze fouten gaan inzien en er vervolgens afstand van nemen. De Bijbel geeft aan dat tijdens de jongste dag alles aan het licht zal komen, wat de mogelijkheid geeft om fouten te herkennen en ervan te leren. Daarom denk ik dat tijdens het Messiaans Vrederijk alles zal worden rechtgezet en dat iedereen vervolmaakt zal worden. Daarin zie ik Gods wijsheid.

Vandaar dat er wél een vervolg moet komen. Iedereen zal opstaan uit de dood. Iedereen zal bij het laatste oordeel betrokken raken, iedereen zal ervan leren.

Gods wijsheid is dan ook pas goed te zien na het Messiaans Vrederijk. Iedereen zal Hem dan

³²⁷ Zie 'de nieuwe Koers' 2017 no.9, blz. 26-27

³²⁸ Zie 'Droegen de Goden schoenen?' door William (Boy) Habraken, blz. 53

loven. Tijdens het spelen van de eerste helft van een voetbalwedstrijd, is het onmogelijk om de hele wedstrijd te beoordelen. Zo zijn wij nu nog niet in staat Gods wijsheid te begrijpen, want tijdens het Messiaans Vrederijk zal alles ten goede veranderen.

In het Nederlands Dagblad las ik het volgende bericht:

Bij jongste generatie in VS rukt atheïsme op

Het atheïsme is bezig aan een onstuitbare opmars onder de jongste generatie inwoners van de Verenigde Staten.

Dat meldt het evangelicale onderzoeksinstituut Barna op grond van een onderzoek onder jongeren in de leeftijd van dertien tot achttien jaar. (...)

Meer dan de ouderen zitten tieners en jongvolwassenen met het probleem van het kwaad en het lijden. 'Het lijkt erop dat de hedendaagse jeugd, zoals zo veel mensen door de geschiedenis heen, worstelen met de vraag hoe je het bestaan van het kwaad kunt rijmen met een goede en liefdevolle God.' Tieners noemen minder vaak dan hun ouders hypocriet gedrag van christenen als een barrière om te geloven.³²⁹

Met mijn uitwerking van Openbaring hoop ik dat het eeuwenoude probleem van het kwaad en het lijden in relatie tot een goede en liefdevolle God te hebben verklaard. Het vereist echter wél het geloof dat God iedereen uit de dood zal laten opstaan en daarna alles recht zal zetten. Het nu ondervonden kwaad zal dan meewerken ten goede. Het nu ondergane lijden zal worden gecompenseerd. Of als het lijden onderdeel is van Gods straf, dan zal de nu ondergane straf in mindering worden gebracht op de straf die tijdens het laatste oordeel zal worden bepaald. God zal alles volkomen transparant maken, zodat wij al het goede van zijn leiding zullen onderkennen.

De Bijbel is eigenlijk maar een uittreksel van de boeken die op de jongste dag zullen worden geopend. In de Bijbel komen we talloze tekenen tegen van Gods liefdevolle leiding. Soms lijkt het erop dat het niet met elkaar te rijmen is, zoals Jezus' lijden aan het kruis. Hoe is het mogelijk dat een almachtige God dit toelaat en dat Jezus zijn Vader gehoorzaamt?

Tijdens dit ultieme, duistere moment, bij deze donkere achtergrond wordt juist Gods grote liefde het meest zichtbaar. Jezus bad: 'Vader, vergeef hun, want ze weten niet wat ze doen.'³³⁰ Jezus is moreel ongebroken en taxeert de situatie uiterst scherp. De omstanders weten echt niet waar ze mee bezig zijn.

Allen die dit cruciale moment niet begrijpen, hebben meer geloof nodig.

Want het kruis is voor Jezus de opstap naar Gods troon. Op dit moment regeert Hij vanuit de hemel, terwijl de heilige Geest is uitgestort op allen die Hij in eerste instantie heeft uitverkoren om iedereen te bereiken. Hij doet een appel op iedereen.

Tijdens het Messiaans Vrederijk zal alles worden rechtgezet en aan het einde van dat rijk zal alles volmaakt zijn. Dan zal God de Vader bij de mensen komen wonen en Jezus zal alles en allen in de handen van zijn Vader leggen. Eeuwen zullen volgen, de een nog fantastischer dan

³²⁹ Zie *Nederlands dagblad* 1-2-2018

³³⁰ Lucas 23:34

de andere. We mogen daar naar uitzien en al onze huidige vragen plaatsen in dat toekomstperspectief.

Wij weten dat onze stad hier niet blijvend is, wij kijken juist verlangend uit naar de stad die komt.³³¹ Naar het hemelse Jeruzalem, de stad van de levende God.³³²

Ik geloof dat het huidige Jeruzalem plaats zal moeten maken voor het hemelse Jeruzalem en dat vanuit die stad Jezus Christus zal gaan regeren over de nieuwe aarde. Hij zal daarbij de zijnen inschakelen. Gezien de namen op de fundamenten en boven de poorten, zullen Joden daarbij belangrijke posities gaan innemen.

Wie nu het huidige Jeruzalem de zee wil indrijven, doet er verstandig aan daarmee rekening te houden. God zal rechtvaardig straffen en Israël blijft Gods oogappel.³³³

We horen over terroristen die bloedbaden aanrichten. Die terroristen zullen ook verantwoording moeten afleggen voor hun walgelijke daden. God zal alle gruwelijke daden rechtzetten. De daders rechtvaardig straffen en de slachtoffers ruimhartig compenseren. De verschillen tussen de armen en de rijken zijn groot. Het rechtvaardige en onrechtvaardige van dat complexe gebeuren zal openbaar worden en Jezus zal tijdens de periode van het Messiaans Vrederijk alles rechtzetten. Tijdens die duizend dan wel meerdere duizenden jaren, zullen mensen elkaar van hart tot hart leren kennen en alles goed willen maken wat in het hiernumaals scheef en fout is geweest.

God is volkomen wijs, rechtvaardig en goed, en een zeer overvloedige bron van al het goede.³³⁴ God is eeuwig en niet te doorgronden. In Romeinen lezen we daarover:

³³Hoe onuitputtelijk zijn Gods rijkdom, wijsheid en kennis, hoe ondoorgrondelijk zijn oordelen en hoe onbegrijpelijk zijn wegen. ³⁴Wie kent de gedachten van de Heer, wie was ooit zijn raadsman? ³⁵Wie heeft hem iets gegeven dat door hem moest worden terugbetaald? ³⁶Alles is uit hem ontstaan, alles is door hem geschapen, alles heeft in hem zijn doel. Hem komt de eer toe tot in eeuwigheid. Amen.³³⁵

Paulus heeft veel inzicht ontvangen, maar er is in de Bijbel ook sprake van voortgaande openbaring. Het laatste Bijbelboek Openbaring vlecht diverse open einden aan elkaar. De Bijbel moeten we helemaal uitlezen om het totaal te kunnen overdenken.

³³¹ Hebreëën 13:14

³³² Hebreëën 12:22, Openbaring 21:2, 10-27

³³³ Zacharia 2:12

³³⁴ Zie 'Nederlandse Geloofsbelijdenis' artikel 1

³³⁵ Romeinen 11:33-36

⁸Genadig en liefdevol is de HEER,
hij blijft geduldig en groot is zijn trouw.
⁹Goed is de HEER voor alles en allen,
hij ontfermt zich over heel zijn schepping.’
¹⁰Laten al uw schepselen u loven, HEER,
en uw getrouwen u prijzen.
¹¹Laten zij getuigen van de luister van uw koningschap,
spreken over uw machtige werken,
¹²aan de stervelingen uw machtige daden verkondigen,
de glorie en de glans van uw koningschap:
¹³‘Uw koningschap ompant de eeuwen,
uw heerschappij omvat alle geslachten.’
¹⁴Een steun is de HEER voor wie is gevallen,
wie gebukt gaat richt hij op.
¹⁵Allen zien hoopvol naar u uit,
u geeft voedsel, op de juiste tijd.
¹⁶Gul is uw hand geopend,
u vervult het verlangen van alles wat leeft.
¹⁷Rechtvaardig is de HEER in alles wat hij doet,
zijn schepselen blijft hij trouw.
¹⁸Allen die hem aanroepen is de HEER nabij,
die hem roepen in vast vertrouwen.
¹⁹Hij vervult het verlangen van wie hem eren,
hij hoort hun klacht en komt te hulp.
²⁰De HEER waakt over wie hem liefhebben,
maar wie hem afwijzen, vaagt hij weg.’³³⁶

Register met Bijbelplaatsen

GENESIS	10, 92	NUMERI
1, 55, 92	10:1, 90, 92	13:33, 60
1:1-37:2, 90, 91	10:9, 92	27:18, 12
1:26-29, 55	10:19, 92	
1:28, 12, 16, 51	10:25, 62	DEUTERONOMIUM
1:30, 58	10:29, 62	4:7, 64
2, 56, 58, 92, 93	11, 92	10:17, 49, 64
2:4, 90, 91	11:10-27, 68	21:22-23, 41
2:9, 8	11:10, 90	28, 39
2:21-22, 59	11:26, 91	28:20-24, 40
2:23, 56	11:27, 90, 91	28:35-37, 40
2:10-14, 7	12:1-3, 47	30:1-5, 40
3:14, 41	12:2, 47	
3:14-19, 38	12:13, 11	JOZUA
3:20, 91	14:2, 91	22:22, 64
3:22, 8	15, 47	
3:24, 8	17, 58	1 SAMUËL
4:14, 59	17: 4-6, 48	17:4, 60
4:17, 59	17:5, 91	
4:25-26, 92	18:8, 11	2 SAMUËL
5, 68	18:18, 48	7:12, 12
5:1, 90	22:18, 11	
5:5, 58	25:12, 90	2 KONINGEN
5:20, 91	25:19, 90	23:10, 68
5:24, 64	25:25, 91	
5:32, 58	26:4, 11	1 KRONIEKEN
6-9, 69	28:14, 11, 48	16:25, 64
6:2, 60	36:1, 90	
6:3, 92	36:32-34, 62	2 KRONIEKEN
6:4, 60	37:2, 90, 91	7:1, 16
6:6, 60		7:3, 16
6:9, 90	EXODUS	28:3, 68
6:13, 92	15:11, 64	33:6, 68
7:11, 76, 80, 85	18:11, 64	
7:18-20, 92	31:14-15, 51	JOB
7:21-23, 92	35:2, 51	1:6, 85
8:2, 76		1:6-12, 64
8:21, 48	LEVITICUS	2:1, 85
9:5, 8	24:17, 8	2:1-6, 64
		38:7, 64
		40:15-24, 77
		40:25-41:26, 77

PSALMEN
8:6, 64
72:19, 16
86:8, 64
96:12-13, 20
97:7, 64
103:8-9, 32
103:9, 32
117:1, 16
122:3, 67
138:1, 64
145:8-20, 99
145:19, 12

SPREUKEN
27:17, 39

PREDIKER
3:11, 96

JESAJA
2:2-4, 49
2:2-5, 50
11:1-10, 19
11:2, 48
14:12-15, 64
19:24, 49
25:7, 57
25:8, 8
26:13, 64
26:19, 8
52:13-15
54:8, 32
55:9, 49
57:16, 32
61:1, 48
66:24, 68

JEREMIA
3:12, 32
4:2, 49
17:4, 32, 33
19, 35
23:5, 50
23:24, 12

EZECHIËL
10:4, 16
28:11-19, 64
36:27, 48
39:29, 48
43:5, 16
47-48, 50

DANIËL
12:2, 8, 69

JOËL
2:28, 48

AMOS
1:11, 32

MICHA
4:1-7, 19
7:18, 32, 33

HABAKUK
2:3, 17

ZEFANJA
3:9, 49

ZACHARIA
2:12, 98
14:9, 50

MALEACHI
3:23, 75

MATTEÛS
3:15, 13
5:17-19, 13
11:14, 75
12:12, 19
12:42, 29, 44
16:14-16, 75
17:10-13, 75
19:28, 29, 44, 51
24:4-14, 27
24:30-34, 26

24:34, 28
24:37-39, 69
25:32, 22, 25
25:46, 20
26:39, 17
26:42, 17
27:39-44, 42
27:54, 43
28:18, 22, 43

MARCUS
8:28-32, 75
14:36, 17
15:34, 42
15:39, 43

LUCAS
1:46-55, 55
1:57, 12
2:29-32, 55
9:19-22, 75
11:31, 29, 44
11:49-51, 46
17:25-27, 46
18:7, 15
18:31, 14
22:42, 17
23:34a, 20, 42, 97
23: 43, 43, 81
23:47, 43
24:44-48, 11

JOHANNES
3:36, 32, 33
5:28-29, 8, 69
12:31, 23
14:30, 23
16:11, 23
17:24, 9
17:24-26, 45
19:30

HANDELINGEN
2:4, 16
2:33-35, 25

3:12-26, 48	FILIPPENZEN	2 PETRUS
3:20b-21, 33	1:8b-10, 12	2:5, 69
3:25, 11, 48	2:9-11, 9, 34, 41	3:9, 20, 33
4:31, 16	3:20, 54	3:10, 57, 75
20:27, 33	3:20-21, 15	1 JOHANNES
ROMEINEN	KOLOSSENZEN	3:2, 53
2:11, 49	1:16, 9	JUDAS
4:19, 58	1:20, 20	1:7, 20
5:10-11, 45	3:25, 49	OPENBARING
5:15-20, 13	1 TESSALONICENZEN	1:4, 17
5:18, 20	4:13-17	1:6, 12, 12
8:1, 45	2 TESSALONICENZEN	1:7, 25
11:26, 17	1:9, 20	2:7, 8, 53
11:32, 20	1:10, 9	2:11, 46
11:33-36, 98	1 TIMOTEÛS	3:12, 25
13:10, 11	2:3-6, 20	3:21, 29, 44
14:11, 9, 12, 41	HEBREEËN	4:11, 33
14:11-12, 34	1:2, 9	5:10, 12, 51
15:11, 16	2:10-16, 16	5:12b-13, 23
15:13, 16	2: 14-16, 41	6:2, 27, 29, 43
1 KORINTIËRS	2:17, 14	6:9-11, 30
13:12, 47	4:14-15, 14	6:11, 16
6:2-3, 29, 44	5:1, 14	6:12-17, 45
7:29-31, 54	5:10, 14	6:16-17, 31
13:12, 53	6:19-20, 14	7:14, 29
15:22-28, 8, 12, 34, 41	6:20, 12	8:7-8, 32
15:45-47, 13	7:26, 14	9:18, 32
15:54, 8	10:12-13	12:5-6, 31
2 KORINTIËRS	10:37-38a	12:14, 37
12:3-4, 81	11, 51	13:8, 49
5:19-20, 45	11:39-40, 16	14:1-3, 29
GALATEN	12:22, 98	14:8, 32
3:8, 11, 48	13:14, 98	14:9b-11, 31
3:13, 41	JACOBUS	18, 72
3:14, 48	2:1, 49	18:10, 71
3:16, 48	1 PETRUS	18:17, 71
EFEZIËRS	1:17, 49	18:19b, 71
1:3-10, 50		19:5-8, 78
1:8b-10, 20		19:11, 29, 30, 43
6:9, 49		19:12-16, 30
		19:20, 37, 68

20:2, 53
20, 8, 22
20:4, 12, 31, 51
20:6, 12, 12, 51
20:8, 25
20:8-9, 25
20:10, 37
20:11, 29, 43
20:11-13, 15, 20
20:12, 57
20:14, 8, 68
20:15, 32, 68
21:1, 7, 76, 80

21:2, 25, 98
21:3, 85
21:4, 47
21:5, 42
21:8, 8, 32, 68
21:10-27, 98
21:11, 17
21:12, 11, 67
21:12-21, 11
21:23, 17
21:26, 17
21:27, 12
22:2, 8, 16, 53

22:3-4, 41
22:14, 8, 53
22:2, 8, 17
22:15, 12
22:18-19, 7
22:19, 8

BARUCH
3:26-28, 65

Geraadpleegde boeken:

- Alcorn Randy, *Hoe zal het in de hemel zijn? Vijftigmaal een Bijbels perspectief op de eeuwigheid*, Uitgeverij Medema, Vaassen 2009
- Alcorn Randy, *In het licht van de eeuwigheid*, Uitgeverij Novapres, Apeldoorn 2001
- Batten Don e.a., *Hoe bestaat het? – 60 vragen over schepping, evolutie en de Bijbel* Uitgeverij De Banier, Apeldoorn 2009
- Bekkum Koert van, en Harinck George (redactie), *Botsen over het begin* Nederlands Dagblad, Barneveld 2010
- Bekkum Koert van, Jaap Dekker, Henk van de Kamp, Eric Peels (red.) *Spelen met Leviatan – Monsters in Bijbel, theologie, religie en kunst*, Buijten & Schipperheijn Motief Amsterdam 2018
- Beukel A. van den, *De dingen hebben hun geheim – gedachten over natuurkunde, mens en God*, Uitgeverij Ten Have, Baarn 1991 (3^e druk)
- Beukel A. van den, *Met andere ogen – over wetenschap en het zoeken naar zin* Uitgeverij Ten Have, Baarn 1994 (2^e druk)
- Binnendijk Henk, *Het Meesterwerk van God*, het hart van het boek Openbaring Uitgeverij Kok, Utrecht 2017
- Binnendijk Henk, *Het verlangen van God* Uitgeverij Voorhoeve, Utrecht 2014
- Boer William den, *Calvijn gewikt en gewogen – De relevantie van Calvijns theologie voor de 21^e eeuw*, Theologische Universiteit, Apeldoorn 2013
- Bremmer R.H., *Visioenen op Patmos. Beknopte Bijbelstudie over de Openbaring aan Johannes* Uitgeverij De Vuurbaak, Groningen 1959 (6^e druk)
- Brink Gijsbert van den, *En de aarde bracht voort - Christelijk geloof en evolutie* Uitgeverij Boekencentrum, Utrecht 2017
- Bruijne Otto de, *Spannende Zaken* Uitgever Stichting I.C.C. Horeb, Voorthuizen 2012
- Dekker Cees e.a., *Schitterend ongeluk of sporen van ontwerp? – Over toeval en doelgerichtheid in de evolutie*, Uitgeverij Ten Have, Kampen 2005
- Evenboer Tjarko, *De wereldwijde vloed – mythe of oergeschiedenis van de mensheid?* Uitgeverij Gideon, Hoornaar 2013 (2e druk)

- Fransen René, *Gevormd uit sterrenstof – schepping, ontwerp en evolutie*
Uitgeverij Medema, Vaassen 2009
- Genderen J. van, *De bijbel en de Toekomst - Een blij vooruitzicht voor wie gelooft*
Uitgeverij J.J. Groen en zoon, Heerenveen 2005 (3e druk)
- Habraken William (Boy), *Droegen de Goden schoenen?*
Uitgave in eigen beheer
- Hoek j. (redactie), *Profetisch licht – Toekomst voor Israël en de kerk*
Uitgeverij Groen, Heerenveen 2013
- Hengstmengel Bas, *Denken met het hart – Christelijke filosofie in de traditie van Augustinus en Calvijn*. Uitgeverij Buijten & Schipperheijn *Motief*, Amsterdam 2015
- Hengstmengel Joost, *De wortel van alle kwaad – Leibniz' Theodicée goedgelovigologie?*
Te vinden in Radix, Jaargang 41, nummer 4, 2015, blz. 339 e.v.
- Houwelingen P.H.R. van, en H.G.L. Peels (redactie) *Studiebijbel in perspectief*.
Uitgeverij Jongbloed, Heerenveen 2009
- Houwelingen P.H.R van, *Contouren van een nieuw Jeruzalem – Hebreëën en Openbaring over de eschatologische wereldstad*. Hoofdstuk uit *Het stralend teken*, Uitgeverij Van Wijnen, Franeker 2010
- Keller Tim, *In alle redelijkheid – Christelijk geloof voor welwillende sceptici*
Uitgeverij Van Wijnen, Franeker 2008 (3^e druk)
- Kwakkel G. en Houwelingen P.H.R. van (redactie), *In den beginne en verder – een bijbels-theologische reflectie op de schepping*. Uitgeverij De Vuurbaak, Barneveld 2011
- Kuiper Roel e.a., *Durf te denken, Oriëntatie in geloof, wetenschap en cultuur*
Uitgeverij Buijten & Schipperheijn *Motief*, Amsterdam 2015 (2^e druk)
- Loonstra Bert, *Willen en voelen en uitverkiezing – Hoe Arminius en Dordt nader tot elkaar kunnen komen*. Uitgeverij Buijten & Schipperheijn *Motief*, Gouda 2016
- Niemeijer Pieter, *Wie heeft dit alles geschapen? – Het geheim van de schepping*
Uitgeverij Stichting Woord & Wereld, Bedum 2010
- Ouweneel, Willem J., *Adam, waar ben je? – En wat doet het ertoe?*
Buijten & Schipperheijn *Motief*, Amsterdam 2018
- Oakes Lorna e.a., *De geheimen van het oude Egypte*
Veltman uitgevers, Utrecht 2008
- Paul, Mart-Jan, *Oorspronkelijk – Overweging bij schepping en evolutie*
Labarum Academic: Uitgeverij De Banier, Apeldoorn 2017
- Paul, Mart-Jan e.a., *Bijbelcommentaar Ezra, Nehemia, Ester, Job*
Centrum voor Bijbelonderzoek, Veenendaal 2009

- Pawson David, *Wanneer Jezus terugkomt..., Wat weten wij over zijn tweede komst en hoe kunnen wij ons daarop voorbereiden?* Stichting Opwekkingslectuur, Putten 2001
- Pawson David, *Sleutels tot de Bijbel*
Stichting Opwekkingslectuur, Putten 2014 (7^e druk)
- Peels H.G.L., en P.H.R. van Houwelingen (redactie), *Studiebijbel in perspectief*.
Uitgeverij Jongbloed, Heerenveen 2009
- Piper John, *Gebruik je verstand*
Uitgeverij Van Wijnen, Franeker 2012
- Plantinga Alvin, *Kennis en geloof*
Brevier uitgeverij, Kampen 2016
- Rietkerk Wim, *De Titanic achterna?, over de toekomst van de aarde*
Uitgeverij Voorhoeve, Kampen 2009
- Rutten Emanuel e.a., *En dus bestaat God – de beste argumenten*
Uitgeverij Buijten & Schipperheijn *Motief*, Amsterdam 2015
- Sonneveld Reinier, *De stilte van God, Waarom geloven moeilijk is*
Uitgeverij Buijten & Schipperheijn *Motief*, Amsterdam 2013
- Strobel Lee, *Feiten genoeg... - die voor een Schepper pleiten*
Uitgave Gideon, Hoornaar 2008
- Thurlings Bert, *De verborgen geheimen van de mensheid*
Uitgeverij Aspect, Soesterberg 2013 (derde druk)
- Ullmann h.f., *Kunst & Architectuur Egypte*
Uitgave Persklaar, Groningen 2005
- Veluw Bert, *Waar komt het kwaad vandaan? – Over God, schepping, evolutie en de oorsprong van het kwaad*. Uitgeverij Groen, Heerenveen 2010
- Veluw Bert, *De satan een noodzakelijk kwaad – Waarom de duivel 'Gods duivel' is*
Uitgeverij Groen, Heerenveen 2012
- Visser Dirk, *Komt Jezus snel terug? Een nuchtere kijk op eindtijdverwachtingen*
Brevier uitgeverij – Kampen 2017
- Wright Tom, *Verrast door Hoop*
Uitgeverij Van Wijnen, Franeker 2007
- Wright Christopher J.H. Wright, *De God die ik niet begrijp – Over lastige geloofskwesties*
Uitgeverij De Vuurbaak, Barneveld 2010

